

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Oudenaarde, Tacambaroplein, Colruytsite

Titel

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Oudenaarde, Tacambaroplein, Colruytsite

Auteurs

Olivier Van Remoorter, Annika Devroe, Jeroen Vanden Borre

Opdrachtgever

Colruytgroep

Projectnummer

2015-168

Plaats en datum

Gent, maart 2016

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 178

ISSN 2033-6898

© BAAC Vlaanderen bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Technische fiche

Naam site:	Oudenaarde, Tacambaroplein
Ligging:	Oudenaarde, Tacambaroplein 3
Provincie:	Oost-Vlaanderen
Kadaster:	Afdeling 1, sectie B
Percelen:	3/2M43
Coördinaten:	NO: X: 95847.5004 Y: 171085.9054 ZO: X: 95959.0176 Y: 170992.1000 ZW: X: 95796.0866 Y: 170962.3954 NW: X: 95782.7814 Y: 171017.4980
Onderzoek:	Archeologische prospectie met ingreep in de bodem
Opdrachtgever:	Colruyt Group
Uitvoerder:	BAAC Vlaanderen bvba
Projectcode:	2015-168
Projectleiding:	Jeroen Vanden Borre
Vergunningsnummer:	2015/337
Naam aanvrager:	Jeroen Vanden Borre
Terreinwerk:	Jeroen Vanden Borre, Lina Cornelis, Sarah Decler, Stefanie Sadones en Olivier Van Remoorter
Verwerking:	Lina Cornelis, Annika Devroe , Stefanie Sadones en Olivier Van Remoorter
Trajectbegeleiding:	Stani Vandecatseye, Agentschap Onroerend Erfgoed
Bewaarplaats archief:	BAAC Vlaanderen bvba
Grootte projectgebied:	ca. 1 ha
Grootte onderzochte oppervlakte:	412,92 m ²
Termijn:	Veldwerk: 5 dagen
Reden van de ingreep:	Nieuwbouw

Bijzondere voorwaarden:	Opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed: <i>Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Oudenaarde, Tacambaroplein, Colruytsite</i>
Archeologische verwachting:	Laatmiddeleeuwse bewoning en passantenhuis langs de toegangsweg tot de Einepoort en de 17 ^e -eeuwse Vaubanomwalling van Oudenaarde
Wetenschappelijke vraagstelling:	De vraagstelling van het onderzoek, geformuleerd in de bijzondere voorwaarden, is gericht op de registratie van de mogelijke stadsversterking en laatmiddeleeuwse bewoning.
Resultaten:	Vestinggrachten van de Vaubanomwalling rond Oudenaarde, enkele laatmiddeleeuwse sporen en 20 ^e -eeuwse industriële resten.

Inhoud

Technische fiche.....	3
1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding onderzoek	1
1.2 Doel van het onderzoek.....	2
2 Bureaustudie	4
2.1 Methodiek	4
2.2 Fysisch-geografische situatie	5
2.2.1 <i>Landschappelijke situering</i>	5
2.3 De ontwikkeling van het onderzoeksgebied op basis van historische bronnen	7
2.3.1 <i>Beknopte geschiedenis van Oudenaarde</i>	7
2.3.2 <i>Evolutie projectgebied</i>	10
2.3.3 <i>Verwachtingskaart</i>	27
2.3.4 <i>Besluit</i>	28
2.4 Gekende archeologische gegevens	28
2.5 Gekende verstoringen	34
2.6 Toekomstige verstoringen	34
3 Methode	37
3.1 Veldwerk	37
4 Resultaten	39
4.1 Bodem	39
4.2 Spoorbeschrijving en interpretatie	40
4.2.1 <i>Algemeen</i>	40
4.2.2 <i>Beschrijving en interpretatie van de sporen en structuren</i>	41
5 Vondstmateriaal	52
6 Besluit	54
6.1 Algemeen.....	54
6.2 Beantwoording onderzoeksvragen	54
6.3 Advies	57
7 Bibliografie	58
8 Lijst met figuren	62
9 Bijlagen	64
9.1 Lijsten	64
9.1.1 <i>Sporelijst</i>	64
9.1.2 <i>Fotolijst</i>	64
9.1.3 <i>Vondstenlijst</i>	64
9.1.4 <i>Lijst monsters</i>	64
9.2 Kaartmateriaal	64
9.2.1 <i>Grondplan - Overzicht</i>	64
9.2.2 <i>Grondplan - WP1</i>	64
9.2.3 <i>Grondplan - WP2</i>	64

9.3	Digitale versie van het rapport, de bijlagen, het fotomateriaal en de GIS-bestanden met georeferende historische kaarten	64
-----	--	----

1 Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek

Naar aanleiding van de realisatie van een nieuw handelspand voerde BAAC Vlaanderen bvba tussen 24 augustus 2015 en 4 september 2015 een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit op het terrein van de Colruyt in Oudenaarde (Figuur 1). Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 1ha. Dit onderzoek gebeurde in opdracht van Colruyt Group. Uit het dossier bleek dat de geplande werken (waaronder de oprichting en fundering van één groot bouwvolume inclusief nutsleidingen, verhardingen,...) qua omvang een bedreiging voor potentieel aanwezige archeologische resten konden betekenen. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

Figuur 1: Luchtfoto met aanduiding projectgebied. (Geopunt Vlaanderen s.d.)

In het kader van het 'archeologiedecreet' (decreet van de Vlaamse Regering 30 juni 1993, houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, inclusief de latere wijzigingen) en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist, in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed, eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de herontwikkeling van het terrein. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden.

Projectverantwoordelijke was Jeroen Vanden Borre. Olivier Van Remoorter, Lina Cornelis, Sarah Decler en Stefanie Sadones werkten mee aan het veldonderzoek. Annika Devroe heeft het voorbereidend bureauonderzoek uitgevoerd. Contactpersonen bij de bevoegde overheid, het Agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, waren Nancy Lemay en Stani Vandecatsye. Contactpersoon bij de opdrachtgever Colruyt Group was Daniël Wassenburg.

Na dit inleidende hoofdstuk volgt een beknopt bureauonderzoek, met de gekende bodemkundige en archeologische gegevens betreffende het onderzoeksgebied en haar omgeving. Vervolgens wordt de toegepaste methode toegelicht. Daarna worden de resultaten van de archeologische prospectie gepresenteerd. Hieruit volgen een synthese en advies voor vervolgonderzoek.

1.2 Doel van het onderzoek

Doel van de prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Het archeologisch vooronderzoek bestaat uit twee fasen, namelijk een bureaustudie en een prospectie met ingreep in de bodem.

Doel van de archeologische bureaustudie is om de aanwezigheid en bewaringstoestand van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, om de (evolutie in) historische bebouwing te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

Volgende onderzoeksvragen moeten minimaal beantwoord worden bij de **bureaustudie**:

- Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het plangebied verwacht worden op basis van een analyse van het historisch primair (kaart- en archiefmateriaal) en secundair bronnenmateriaal (literatuur)?
- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?
- Hoe was de oude perceelsindeling?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds informatie beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- In welke mate en in welke zones kan er een (recente) verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?
- Welke zones zullen binnen de huidige herinrichtingsplannen onderhevig zijn aan grondverzet en bodemverstoring, tot op welk niveau?

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt een plan van aanpak opgesteld voor de prospectie met ingreep in de bodem. Volgende onderzoeksvragen moeten minimaal beantwoord worden bij de **prospectie met ingreep in de bodem**:

- Welke bodemopbouw kan tijdens het vooronderzoek vastgesteld worden? Is deze bodemopbouw over het hele terrein gelijkaardig of zijn er lokale verschillen? Welke impact hebben bodemvormende factoren en/of processen gehad op de bewaring van archeologisch erfgoed?
- Kunnen op basis van vondstmateriaal, oversnijdingen en/of vulling uitspraken gedaan worden over de datering en de onderlinge fasering van de aangetroffen sporen? Kunnen deze vaststellingen gekoppeld worden aan het historisch kaart- en bronnenmateriaal?
- Kan voor de vindplaats of voor delen van deze vindplaats het principe van behoud in situ nagestreefd worden, zo ja aan welke randvoorwaarden dient voldaan te worden?
- Voor archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven: wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van deze zones?

- Wat is het kennispotentieel van de archeologische vindplaats met betrekking tot de stadsgeschiedenis van Oudenaarde en de stadsontwikkeling van middeleeuwse stedelijke kernen in het algemeen? Welke site-specifieke vraagstellingen kunnen geformuleerd worden bij een vervolgonderzoek?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke vermoedelijke hoeveelheid?
- Kunnen er, afgaand op de vondsten, de aard en de densiteit van de aangetroffen sporen tijdens het vooronderzoek en de kennis van gelijkaardige sites, uitspraken gedaan worden over de aard en de hoeveelheid vondstmateriaal die bij een vervolgonderzoek te verwachten valt? Zijn er specifieke methodologische aanbevelingen inzake de omgang met vondstmateriaal qua opgravingsmethode, sampling, conservatie,...
- Is er sprake van een grondwaterproblematiek en dienen er maatregelen inzake grondwater of stabiliteit genomen te worden bij een eventueel vervolgonderzoek?
- Welke rudimentaire inschatting kan er gemaakt worden van de tijdsduur van een vervolgonderzoek? Welke personeelsbezetting, personeelskwalificaties en (specialistische) begeleiding zijn hierbij aangewezen?

2 Bureaustudie

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie en archeologie met betrekking tot de onderzoekslocatie en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

2.1 Methodiek

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden zullen verschillende bronnen geraadpleegd worden tijdens de bureaustudie.

a) *Fysisch-geografische situatie.*

Geo(morfo)logische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Bepaalde bodemseries zijn bovendien indicatief voor de gaafheid van het archeologisch erfgoed.

Met betrekking tot het bodemgebruik en de topografie werden volgende bronnen geraadpleegd:

- Topografische kaarten
- Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen
- Orthofoto's
- Lucht- en satellietfoto's

b) *Cartografische en archivalische gegevens.*

Op basis van archivalisch onderzoek en de studie van oude plannen kan nagegaan worden hoe het projectgebied evolueerde, of er bewoning aanwezig was of niet,... Op deze manier kan zicht gekregen worden op het mogelijks aanwezige archeologisch erfgoed.

Hiervoor werden volgende bronnen geraadpleegd:

- Historische kaarten op Geopunt Vlaanderen (Ferraris, Popp, Atlas der Buurtwegen, Vandermaelen)
- Kadasterarchief Gent (primitief kadaster, mutatieschetsen, kadastrale leggers)
- Historische kaarten beschikbaar in het Stadsarchief van Oudenaarde (onteigeningsplan 1824)
- Van Deventer
- Reliëfplan Nézet
- Foto's in het Stadsarchief van Oudenaarde
- Landboeken in het Stadsarchief van Oudenaarde

c) *Gekende archeologische vindplaatsen.*

Om een overzicht te krijgen van de gekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied of in de nabije omgeving zal de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd worden. Aangezien deze databank niet altijd up to date is (de meest recente vondsten kunnen ontbreken) en bepaalde gegevens (voornamelijk toevalsvondsten, metaaldetectie) ontbreken, zal ook de heemkundige kring en Onroerend Erfgoed gecontacteerd worden. Als uitbreiding op deze inventaris, zal ook de Inventaris Bouwkundig Erfgoed, de Landschapsatlas en de Inventaris van het Wereldoorlogserfgoed geraadpleegd worden.

d) *Gekende verstoringen.*

De aan- of afwezigheid van archeologische resten wordt eveneens bepaald door de verstoringgraad van het projectgebied. Recente ingrepen, aanwezige leidingen,... worden dan ook onderzocht en op plan gezet.

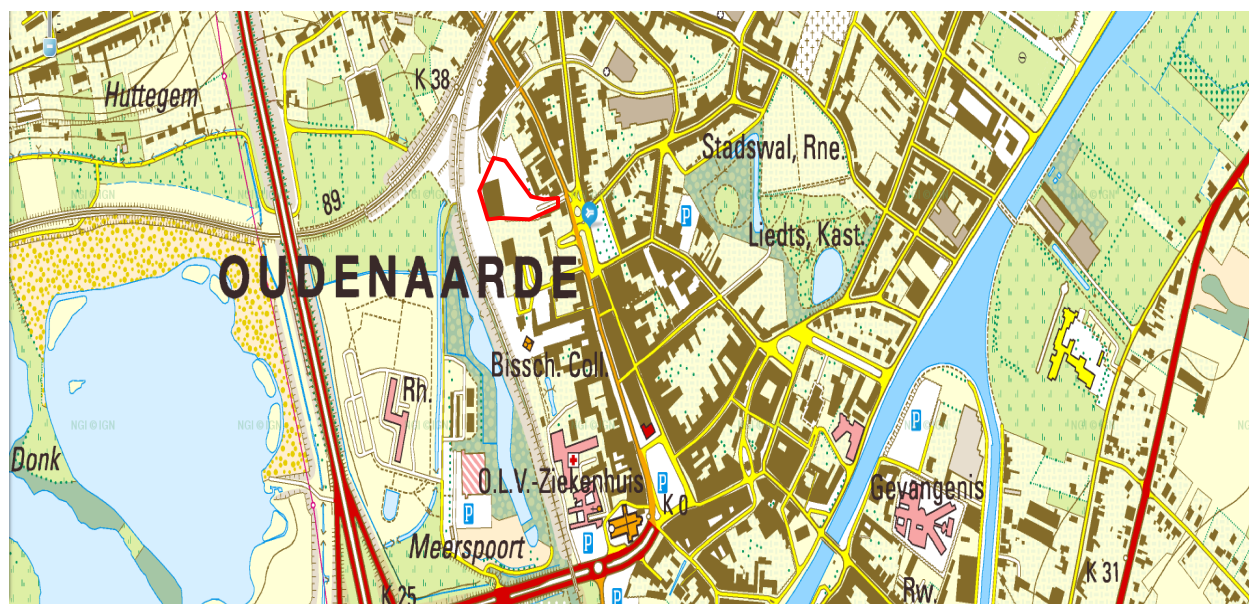
e) *Toekomstige verstoring.*

Op basis van het ontwerpplan wordt nagegaan in hoeverre het archeologisch erfgoed verstoord zal worden.

2.2 Fysisch-geografische situatie

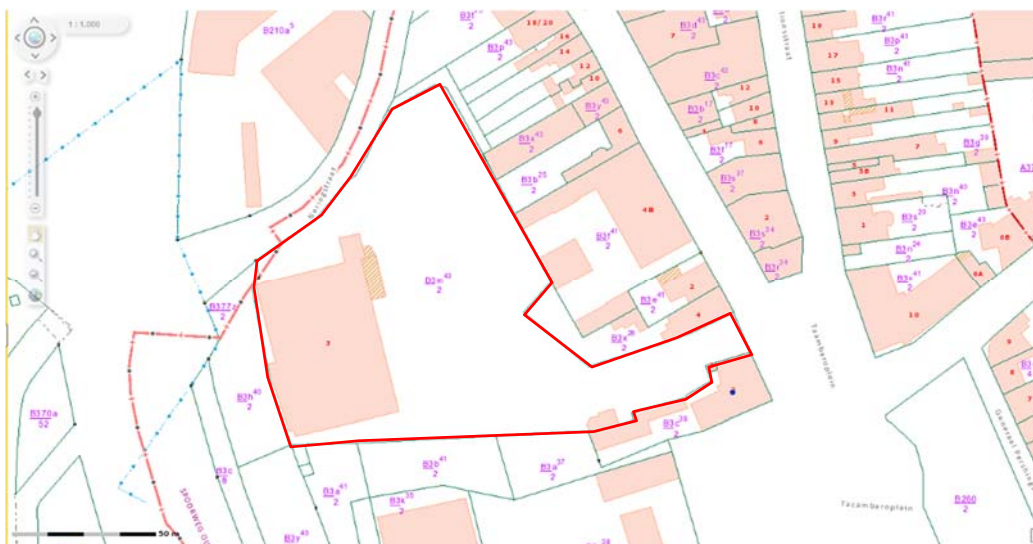
2.2.1 Landschappelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen aan het Tacambaroplein in het centrum van Oudenaarde, provincie Oost-Vlaanderen (Figuur 2). Langs de noordelijke en westelijke zijde wordt het terrein omgeven door de Neringstraat. In het oosten grenst het projectgebied aan de Beverestraat. Ten tijde van het onderzoek werd het terrein als winkelpand met aansluitend parkeerterrein gebruikt (Figuur 3).

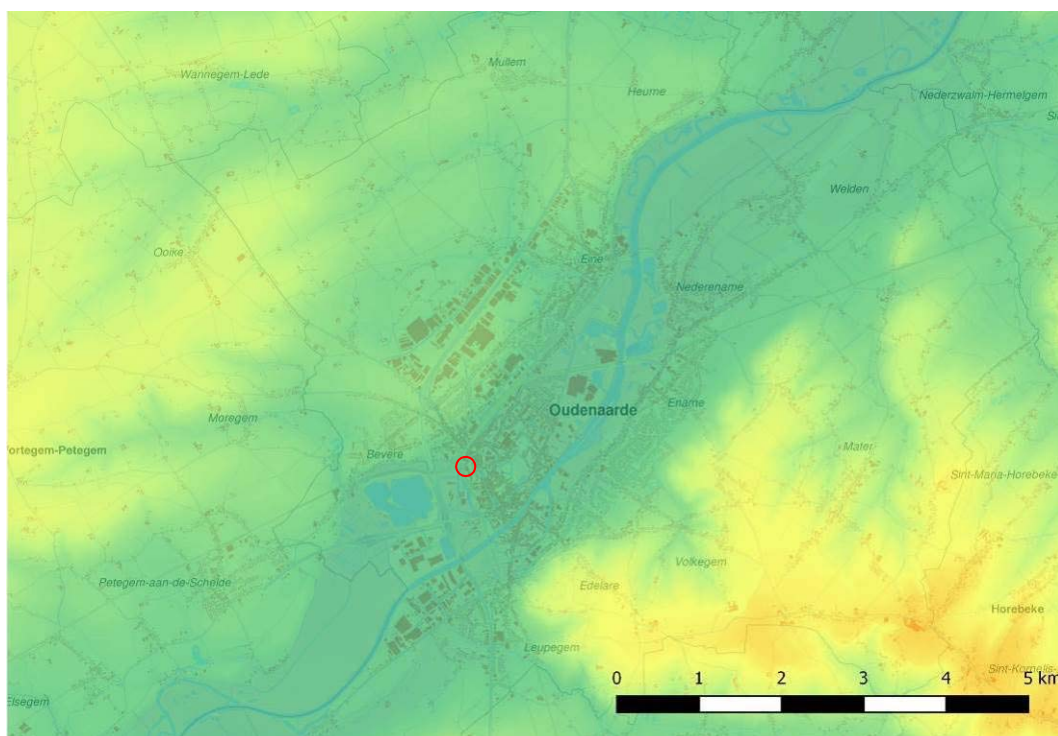
Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het plangebied in het rood.¹

¹ Topomapviewer 2015.

Figuur 3: Kadasterplan met aanduiding van de percelen binnen het plangebied (rood).²

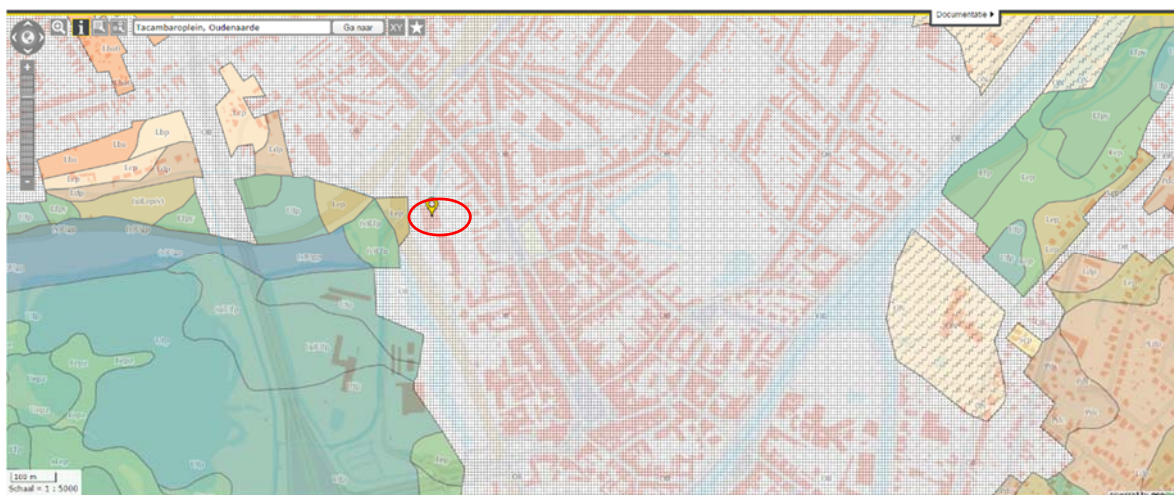
Op het grootschalig digitaal hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) is duidelijk te zien dat Oudenaarde zich situeert in het stroomdal van de Schelde.

Figuur 4: Digitaal Hoogtemodel met aanduiding projectgebied. (Geopunt Vlaanderen s.d.)

Op de Bodemkaart staat het projectgebied aangeduid als bebouwde zone (OB). In de nabije omgeving zijn volgende bodems aanwezig: Lep (natte zandleembodem zonder profiel); (v)Efp (zeer sterk gleyige kleibodem zonder profiel); Ufp (zeer sterk gleyige zware kleibodem zonder profiel); (v)Ugp (uiterst natte zware kleibodem zonder profiel).

² CadGIS 2015.

Figuur 5: Bodemkaart met aanduiding projectgebied. (DOV Bodemverkenner s.d.)

2.3 De ontwikkeling van het onderzoeksgebied op basis van historische bronnen

2.3.1 Beknopte geschiedenis van Oudenaarde

De oudste historische kern van Oudenaarde is gelegen op de linkeroever van de Schelde, op een lichte verhevenheid in de alluviale vlakte van de rivier waar deze van oorsprong een zeer kronkelend verloop kende. Oudenaarde is ontstaan op de plaats waar graaf Boudewijn IV ca. 1000 een burcht had gebouwd. Deze “turrus Aldenardensis” werd voor de eerste maal vermeld in 1064.³ Deze burcht bevond zich aan de strategisch gelegen Scheldebocht en was vermoedelijk aan de andere zijde door middel van de Burgschelde en een gracht volledig door water ingesloten. Men vermoedt dat de gedempte Burgschelde (zij-arm Schelde) gegraven werd in de 11de eeuw als een afsnijding van de eerste grote Scheldebocht in functie van de burcht.

Iets verder op de westelijke oever van de Schelde ontstond een handelsnederzetting en woonkern bij de Sint-Walburgakerk, na de teloorgang van de vroeg-middeleeuwse portus van Ename rond 1050. De Sint-Walburgakerk is opgericht nog voor 1027, vermoedelijk eveneens op initiatief van graaf Boudewijn IV. De Sint-Walburgaparochie, ten vroegste daterend uit de 10de of begin 11de eeuw, zou een afsplitsing kunnen zijn van de moederparochie Eine en eventueel van de parochie Bevere. De “ville neuve” Pamele die aan het eind van de 11de eeuw op de rechteroever van de Schelde was ontstaan, hoorde toe aan de heer van Pamele-Oudenaarde. In 1225 werd het domein Pamele van ridder Arnulf IV van Oudenaarde door gravin Johanna tot baronie verheven. De Burgschelde vormde de administratieve grens en de grens tussen de rechtsgebieden van de stad Oudenaarde en de baronie van Pamele. In 1384 verenigde de graaf van Vlaanderen de baljuwschappen van Pamele en Oudenaarde. Pamele verloor in 1593 zijn stedelijk statuut en werd ingelijfd bij Oudenaarde.

De nu gedempte Grachtschelde bestond zeker reeds vóór 1117 en was gegraven in functie van de bouw van watermolens. Het “Spei” was één van de oude stuwsluizen met molen te Oudenaarde, reeds vermeld in 1155 en opgericht door de heer van Oudenaarde, ook tolheffer.

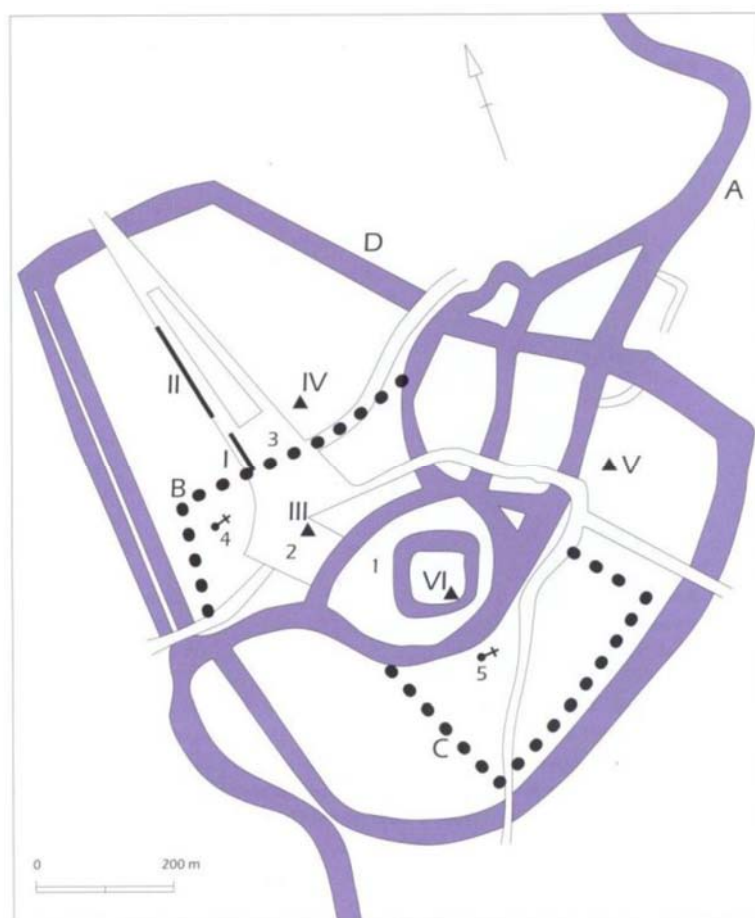
Aan het eind van de 12de eeuw had Oudenaarde een vesting met verschillende poorten waaronder de Hoofdellooze poort, de Beverepoort, de Einepoort en de oude Meerspoort. In 1214, na de slag van Bouvines, werden de stadsvesten gesloopt. Door het Verdrag van Melun (1227) kreeg de graaf echter

³ Het Germaanse toponiem Oudenaarde (“oude weide” of “oude aanlegplaats”) werd voor het eerst vermeld in 1038.

toestemming om de poorten herop te bouwen. Tussen 1230-1260 werd de vesting opgeschoven naar het westen en werd een nieuwe Meerspoort gebouwd. De stadsvesten werden zeker reeds vóór 1253 door de heer van Pamele verder uitgebouwd rondom Pamele. In 1290 werd de stad met stenen muren omringd en verdwenen de aarden wallen. In de 13de eeuw werd ook de donjon vervangen door een feodaal omgracht kasteel met torens, de verblijfplaats van de heer en gouverneur van Oudenaarde, ook baron van Pamele.

Het rijke religieuze leven binnen de middeleeuwse stadsmuren bepaalde in belangrijke mate het uitzicht van de kleine stad door de aanwezigheid van een groot aantal kloostergemeenschappen sinds de 13de eeuw. De kleine stad, verrijkt door een bloeiende lakennijverheid, tapijtindustrie en later zilversmeedkunst, speelde vanaf de middeleeuwen echter ook een belangrijke rol als verblijfplaats van adel en hoogwaardigheidsbekleders.

Het oudste nog bestaande bestuursgebouw is de lakenhal uit begin 14de eeuw. Van het schepenhuis dat samen met de lakenhal werd gebouwd, bleef enkel de oostelijke gevel bewaard. In 1481-1482 was reeds de oprichting van een nieuw schepenhuis gepland. In de oksel van het oude schepenhuis en de lakenhal werd in 1509-1510 een raadkamer gebouwd. In 1526 werd het nieuwe prestigieuze stadhuis in Brabantse gotiek opgericht. Samen met de bouw van een belfort en lakenhal in de 14de eeuw werd vermoedelijk een groot rechthoekig marktplein aangelegd dat aan drie zijden ingedeeld was in verschillende kleinere markten.

Figuur 6: Algemene kaart van Oudenaarde, naar Van Deventer. Legende: A. Schelde; B. Mogelijk tracé oudste stadswal van Oudenaarde; C. oudste stadswal van Pamele; D. laatmiddeleeuwse omwalling. (De Grootte 2008, fig. 45)

In 1415-1416 liet Jan zonder Vrees vestingsmuren rondom de stad bouwen ter verdediging van de aanvallen van de Gentenaars. Deze waren versterkt door middel van 24 torens en bevatte vijf poorten (Beverepoort, Einepoort, Bergpoort, Baarpoort en Meerspoort). De eerste bastions aan de versterking werden gebouwd door de Franse calvinist F. de La Noüe eind 16de eeuw. Tot het slopen van de stadsvesten eind 18de eeuw bleef de stad de vorm en aanleg binnen deze versterking behouden.

In 1667 viel Lodewijk XIV Vlaanderen binnen en blijft Oudenaarde, ook nog na het verdrag van Aken in 1668, in bezit van Frankrijk. In 1670 gaf Lodewijk XIV aan maarschalk Vauban de opdracht om de versterkingen van Oudenaarde aan te passen. Het oude tracé van de vestingen werd aangevuld met vier nieuwe bastions en aan de westzijde werden de bestaande "halvemanen" hersteld. Een inundatiegebied beschermde de stad aan de zuidwestelijke zijde.

In 1683 brak de oorlog tussen Spanje en Lodewijk XIV terug uit. Tijdens de beschietingen en de bombardementen van de Franse troepen van Lodewijk XIV onder leiding van generaal d'Humieres in maart 1684 werd Oudenaarde ernstig getroffen. Meer dan de helft van de huizen en kerken werd in de as gelegd.

In 1745 werd onder de Franse bezetting opnieuw een belangrijk deel van het patrimonium vernield. Eind 18de eeuw verloor Oudenaarde haar uitzicht als versterkte stad. In 1782 begon men op bevel van Jozef II met de verkoop van de vesten, met verplichting tot afbreken en opvullen. In 1785 gebeurde de ontmanteling van de stadspoorten. In 1782 werd tot slot het kasteel van Pamele gesloopt.

De oprichting van ruime en smaakvol ingerichte burgerhuizen met fraaie empiregevels getuigen van een zekere materiële welstand in de Franse en Hollandse periode.

Na de aanleg van de spoorlijn Gent – Blaton in 1857, buiten de toen gedempte noordelijke stadsvesten, en de bouw van een station op grondgebied Bevere ontstond de stationswijk. De rechtlijnige Stationsstraat verbindt het station via het Tacambaroplein (aangelegd in 1861) en de Hoogstraat met het oude stadscentrum. Na de opheffing van het octrooirecht in 1860 verdwenen de laatste stadspoorten en werden vroegere invalswegen doorgetrokken tot de randgemeenten. Aan de zuidoostelijke zijde van de stad werd in 1884 op de vrijgekomen terreinen van de vesten een aftakking van de Schelde getrokken. Dit was noodzakelijk om de scheepvaart te verzekeren nadat sluizen op de Louise Mariekaai het "Spei" vervangen hadden.

De getuigen van de industriële opbloei in de 19de eeuw, gekenmerkt door een grote concentratie van kleine bedrijven en handelsnijverheid in de oude stadskern verdwenen in de 20ste eeuw geleidelijk. De grote bedrijven, voornamelijk brouwerijen, molens en textielindustrie, waren ingeplant aan de waterwegen en aan de periferie van de stad.

In november 1918 werd Oudenaarde opnieuw beschoten. In de jaren 1920 volgde het herstel van de oorlogsschade. De bouwactiviteit kende tijdens het interbellum een nieuwe bloei. De bouw van een nieuwe sluis op de Schelde in de Eindries na de vernieling van de oude in 1918 zorgde in de jaren 1920 voor een ingrijpende verandering in het stadsbeeld. De Burgschelde verzandde en verdween samen met de Grachtschelde in de loop van de 20ste eeuw uit het stadsbeeld. De Schelde werd verbreed en rechtgetrokken ter hoogte van De Ham, met onder meer in 1967 de sloop van het kasteel van Bourgondië en het minderbroederklooster tot gevolg. De eind 19de-eeuwse aftakking van de Schelde ten zuidoosten werd vanaf de brug in de Bergstraat eveneens gedempt.⁴

⁴ Inventaris Bouwkundig Erfgoed 2007-2014; G. Berings 1989: 99-133; M. Hoebeke 1965: 263-294.

2.3.2 Evolutie projectgebied

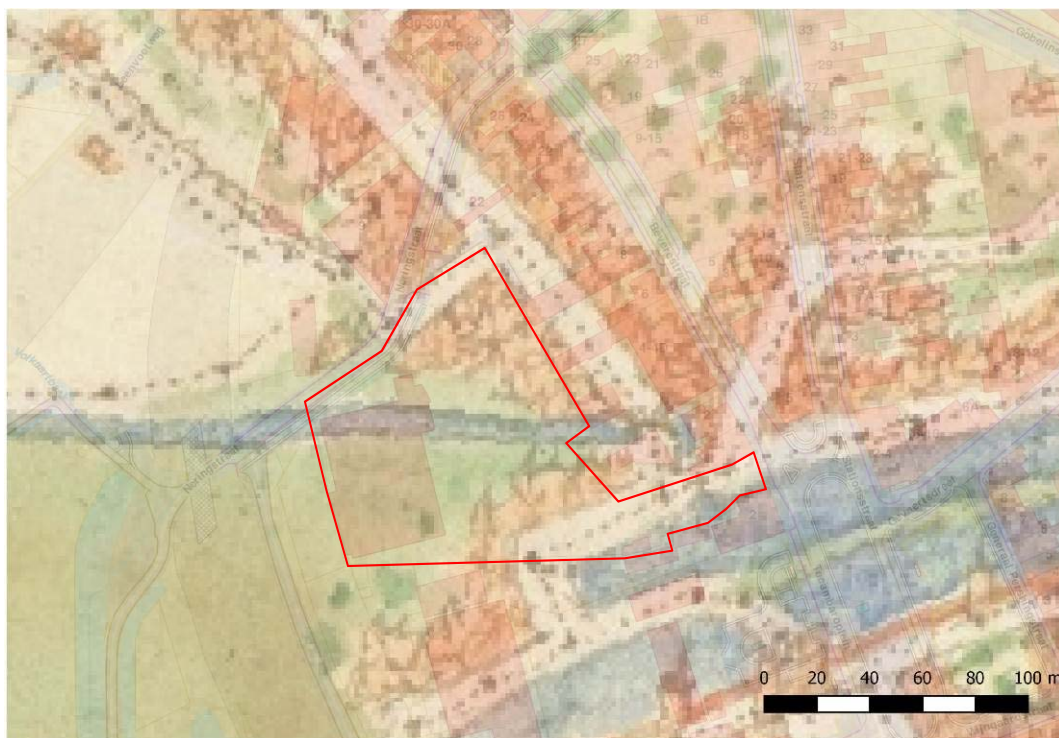
Het projectgebied lag oorspronkelijk buiten de laatmiddeleeuwse omwalling. Volgens het plan van Jacob van Deventer (1550-1565) loopt over het projectgebied een waterloop en bevonden er zich verschillende woningen (Figuur 7). De stadsgracht wordt mogelijks net aangesneden.⁵

Op basis van het artikel 'Een middeleeuws huis in Oudenaarde: historisch en bouwhistorisch onderzoek in Hoogstraat 7' (V. Debonne & P.-J. Lachaert, *Relicta* 3, 237-288) werd getracht meer te weten te komen i.v.m. de bewoning ter hoogte van het projectgebied. De werkwijze baseert zich op het oudste kadasterplan uit 1821 en de landboeken. Volgens het kadasterplan (zie *infra*) ligt het projectgebied in de fortificatie, waardoor het geen perceelsnummer had. Daarnaast werden de landboeken bekeken. Op basis van de index werden enkele locaties doorgenomen, zoals 'fortificatien dezer stad' (landboek deel 3), 'fortificatien gecoght bij Dhr quill(aum)e Liedts' (landboek deel 4) en 'Meynaert' en 'Hochstrate' (landboek deel 1A). Er kon echter niets gelinkt worden met het projectgebied. Bij de beschrijvingen van de fortificaties ging het voornamelijk over delen bij de Brusselsepoort, Doorniksepoort en het gouvernement en werd nergens gesproken over de Beverepoort, waar het projectgebied in de buurt ligt. Bij de beschrijvingen in de Meynaert wordt wel verschillende keren gesproken over de Gentse poort, ook wel Beverepoort genoemd. Op basis van de historische kaarten lijkt de poort echter zuidelijker te liggen en bevinden de beschreven huizen zich dus niet ter hoogte van het projectgebied. Aangezien verder onderzoek van cijzen, renten, e.d. hun basis vinden in de beschrijving in de landboeken, kon geen diepgaand archivalisch onderzoek uitgevoerd worden.

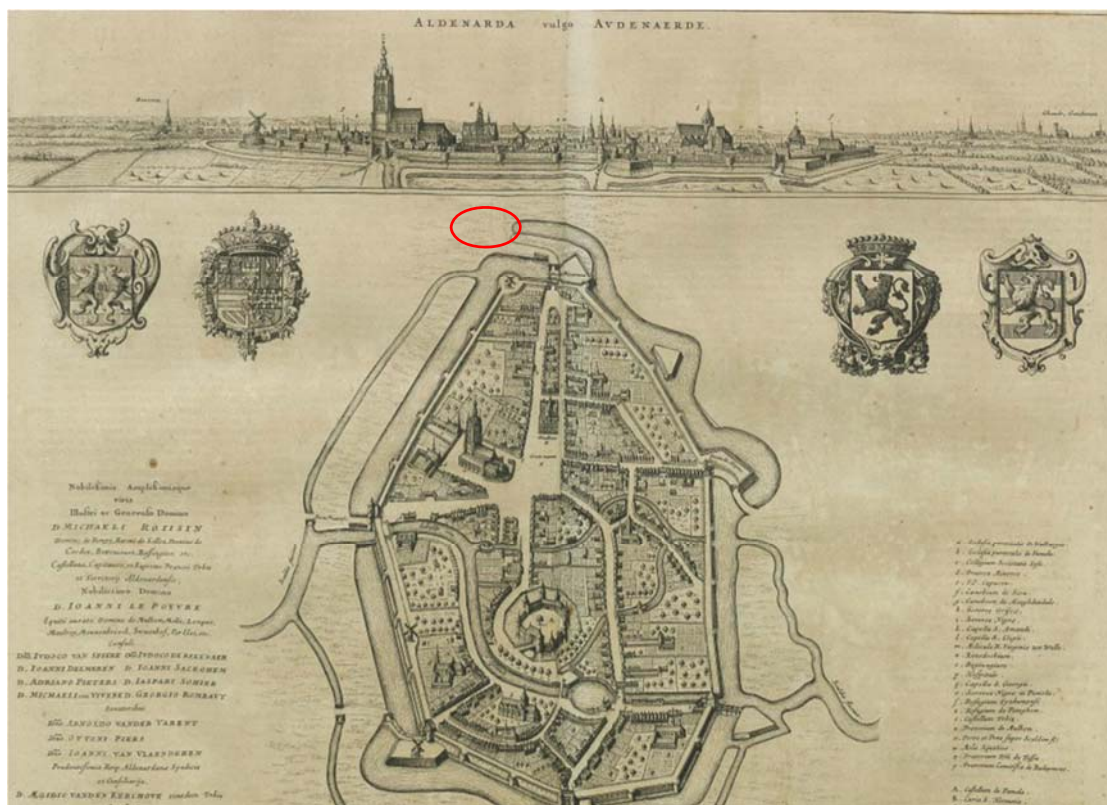
Figuur 7: Plan van Oudenaarde, Jacob Van Deventer. (KBR 2014)

⁵ KBR 2014.

Figuur 8: Plan Van Deventer gegeoreferereerd op huidig kadasterplan.

Het plan van Sanderus (1586-1664) in de *Flandria Illustrata* (deel II) van Oudenaarde geeft enkel de stadskern weer. Het projectgebied bevindt zich hier net buiten. Het panoramazicht geeft buiten de omwalling voornamelijk akkers en graslanden weer. Dit komt niet overeen met voorgaande weergave van Van Deventer terwijl er niet zo'n groot tijdsverschil is. Mogelijk wou Sanderus voornamelijk de stad weergeven en liet hij bij het panoramisch zicht bepaalde zaken weg op de voorgrond zodat het zicht op de stadskern duidelijker was.

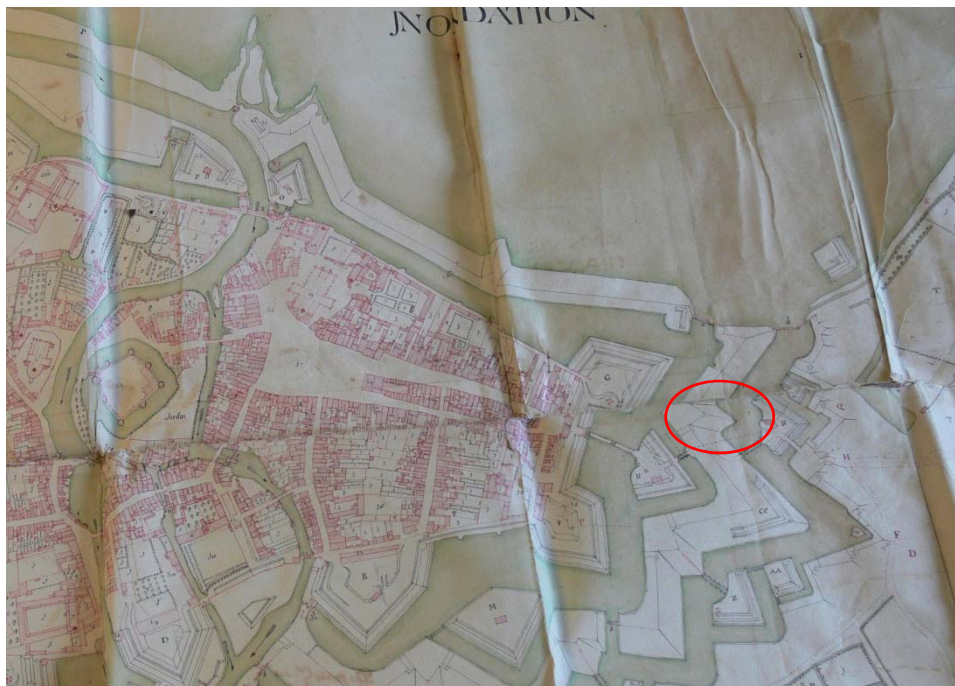
Figuur 9: Plan van Oudenaarde uit de Flandria Illustrata van Sanderus. (KBR 2014)

De maquette van Nézet dateert uit de 18de eeuw, maar geeft eigenlijk een beeld weer van de 16de-17de eeuw. Het projectgebied bevindt zich ter hoogte van de omwalling en was onbebouwd gebied. Details van de maquette richten zich voornamelijk op de stadsdelen, waardoor het projectgebied niet zo goed uitgelicht is.

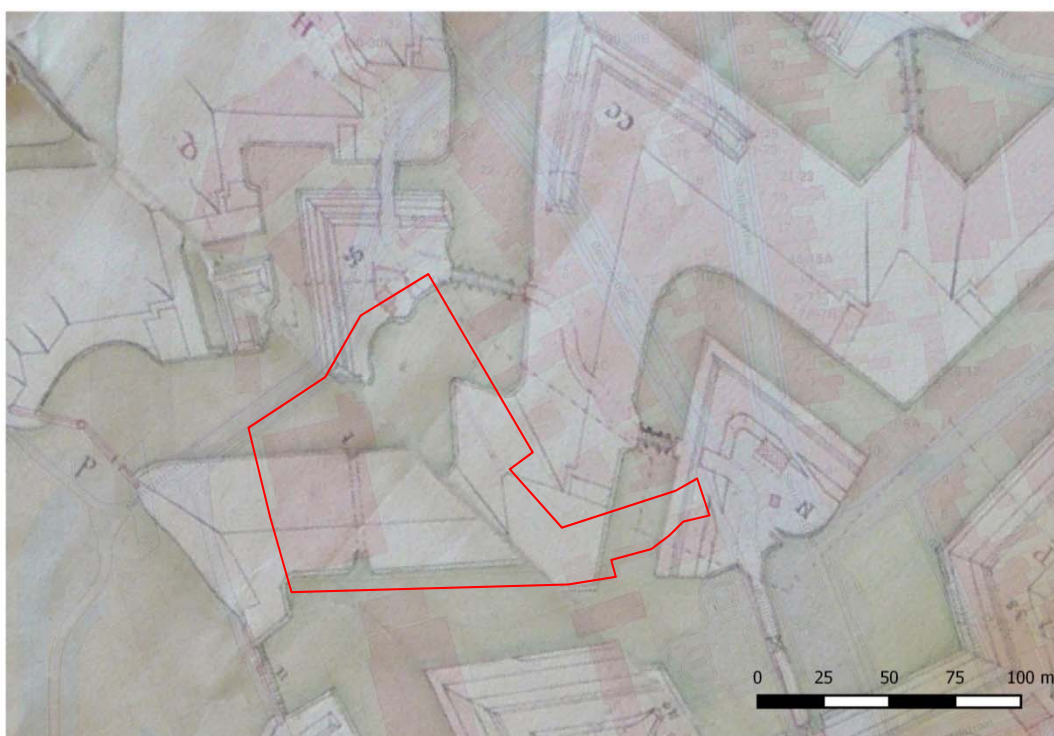

Figuur 10: Zicht op de Maquette van Nézet. (Oudenaarde, Le petit Bruges s.d.)

Een plan uit 1746 geeft als eerste een gedetailleerde weergave van de fortificaties. Het projectgebied omvat deels de gracht, deels het tussenliggend gebied.

Figuur 11 Plan uit 1746. (Foto Archief Oudenaarde, SHAT, Archives du Génie, canton Oudenarde, art.14, section 1, pièce n°27)

Figuur 12 Plan uit 1746 gegeorefereerd op het huidig kadasterplan.

Op de Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik (Ferrariskaart, 1771-1778) ziet men dat het projectgebied ter hoogte van de versterking ligt. Op deze plaats bevond zich een sluis, de rest was akkerland.

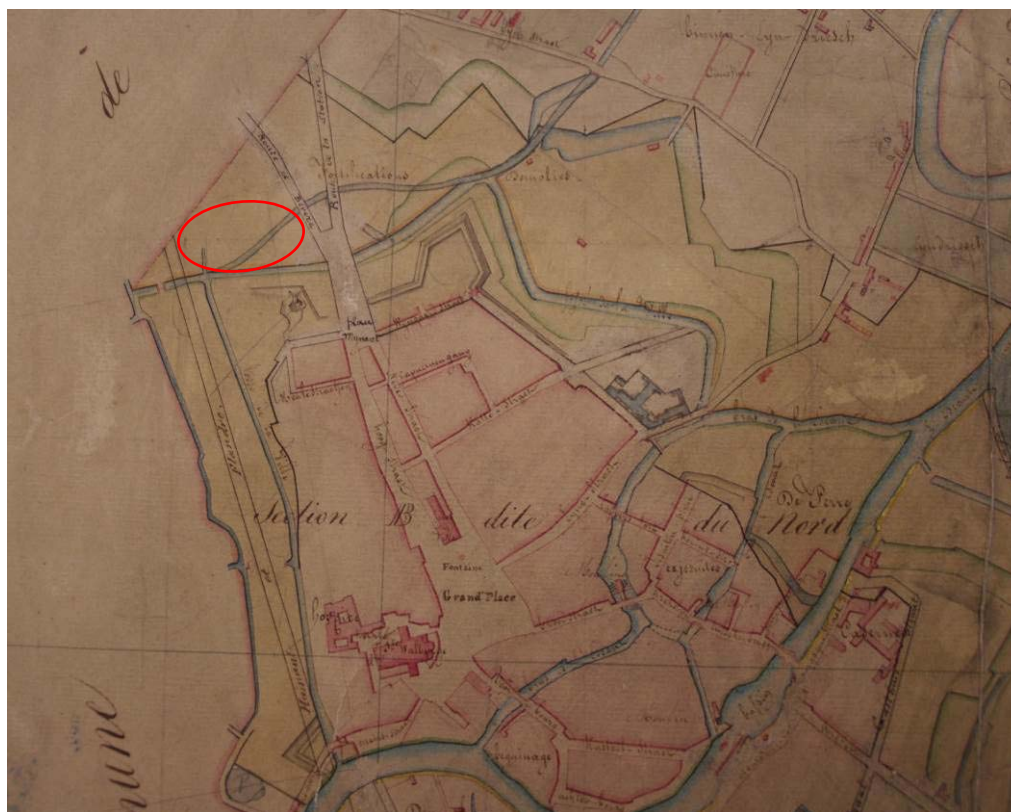

Figuur 13: Ferrariskaart. (Geopunt Vlaanderen s.d.)

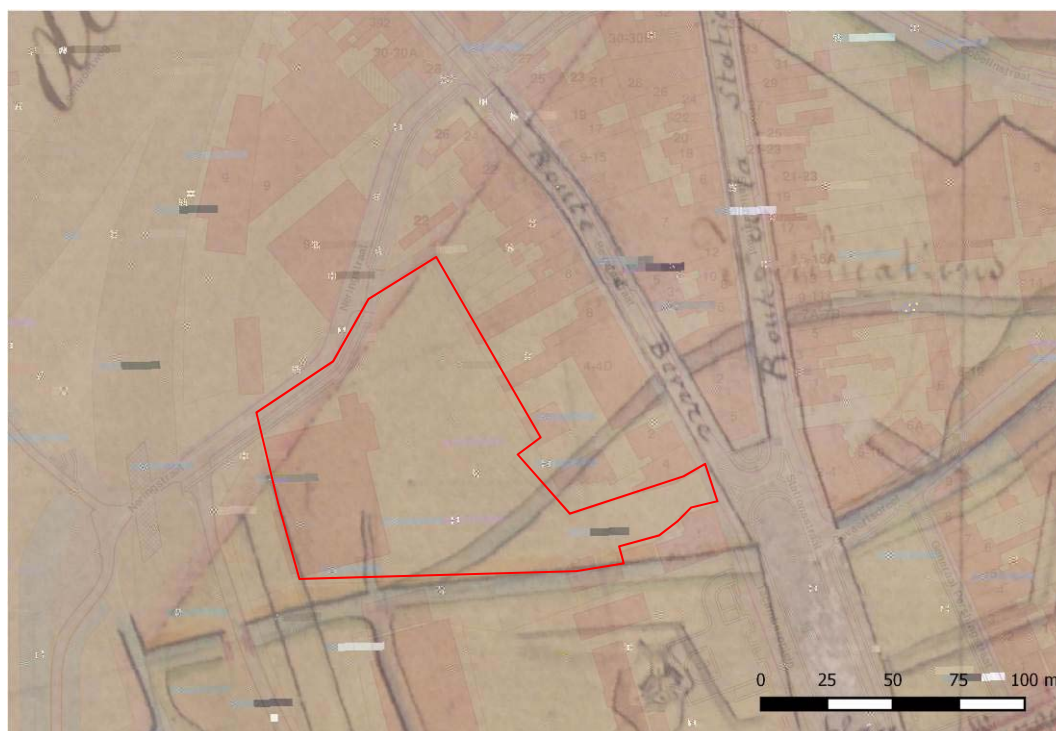

Figuur 14: De Ferrariskaart gegeoreferereerd op het huidig kadasterplan.

Een eerste kadasterkaart dateert uit 1819 en toont de indeling in secties. Het projectgebied wordt nog net op dit plan weergegeven, op het detailplan van sectie B valt het terrein erbuiten. In het zuidoosten loopt een waterloop over het terrein, maar met een andere oriëntatie dan die op Van Deventer. In het zuidwesten ziet men een kleine waterloop die onder de Colruytsite doorloopt en daar in het niets stopt.

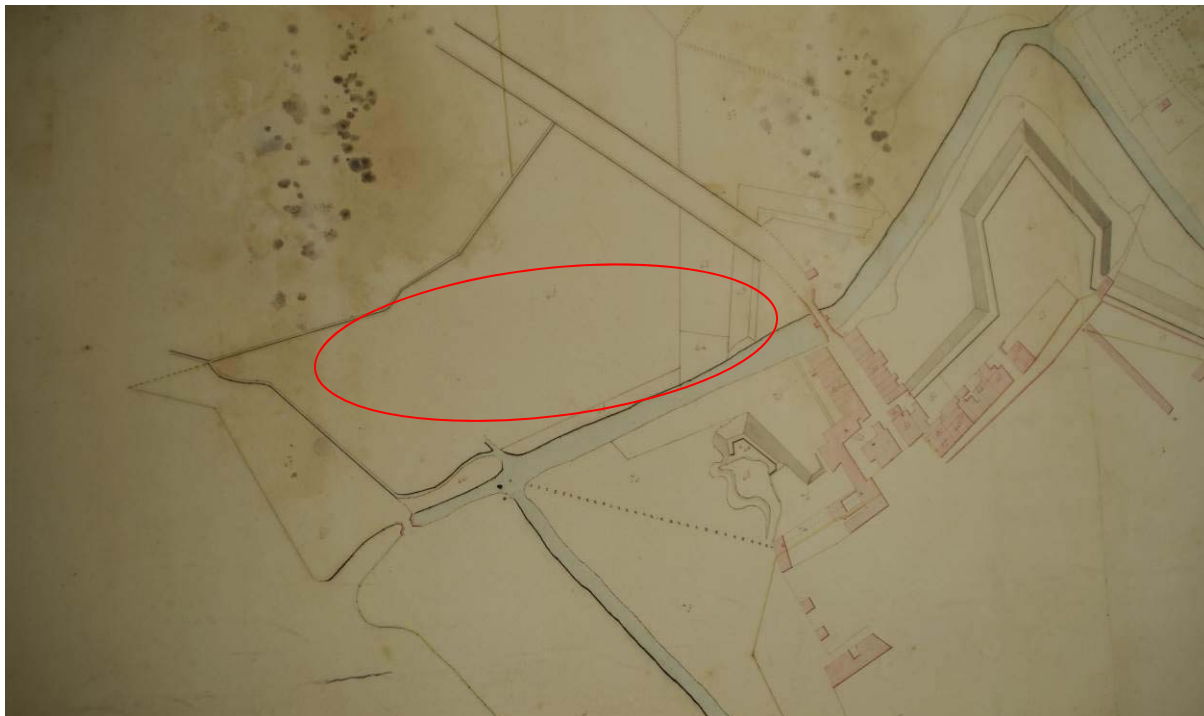

Figuur 15: Kadasterplan uit 1819. (KAG, kadasterplan, 1819)

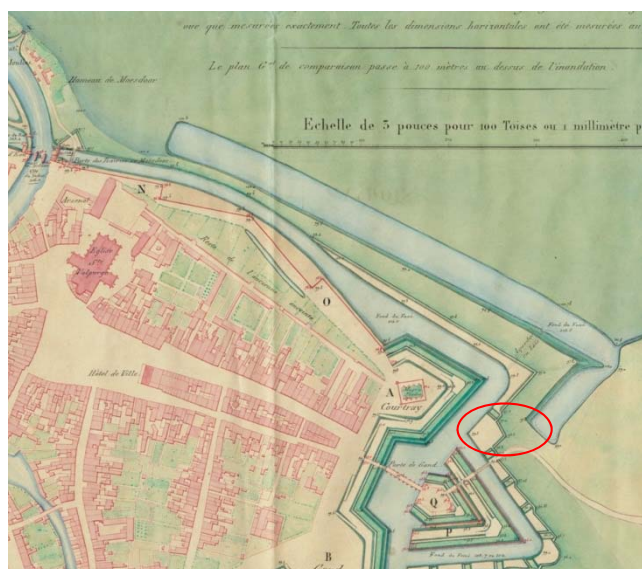
Figuur 16: Het kadasterplan uit 1819 op het huidige kadasterplan gegeoreferereerd.

Het onteigeningsplan uit 1824 geeft informatie over de eigenaars. Het projectgebied strekt zich voornamelijk uit over perceel 61, waarvan Alstein de Loose Erven eigenaar was. Een deel van percelen 62, 63 en 64, allen in handen van Liedts Erven, behoren vermoedelijk ook tot het projectgebied. Het gaat allemaal om bouwlanden, met uitzondering van perceel 64 dat omschreven wordt als een weiland.

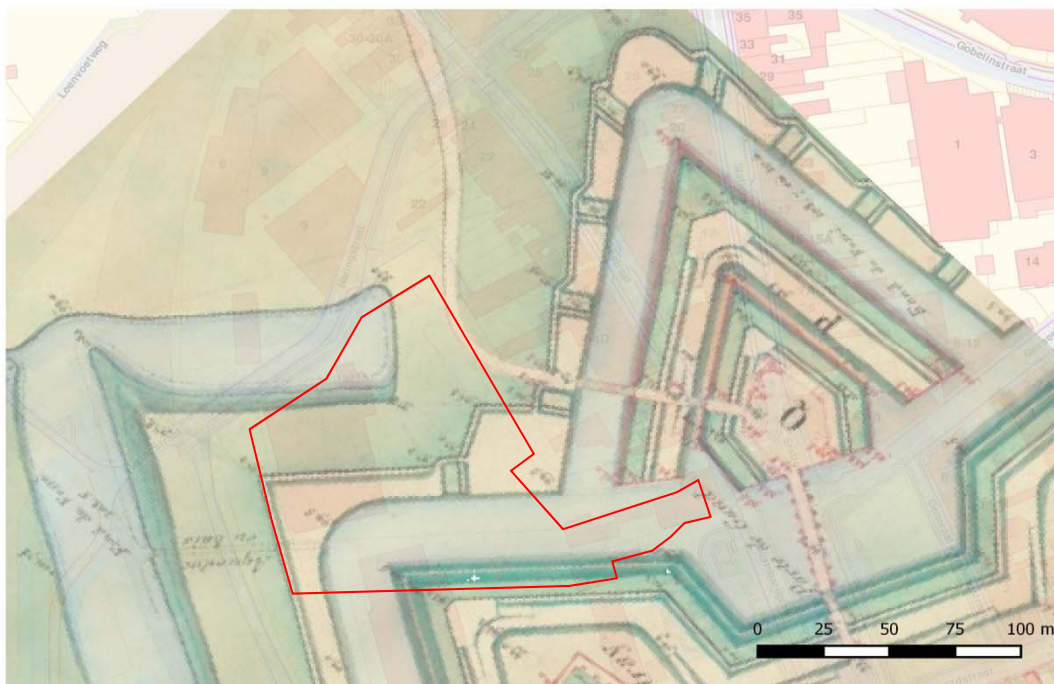

Figuur 17: Plan uit 1824. (SAO, verz. Kaarten en plannen, nr. 612)

Het plan Vaillant (1829-1833) geeft een meer gedetailleerde weergave van de fortificaties. Het projectgebied omvat zowel delen van de grachten als omwallingen.

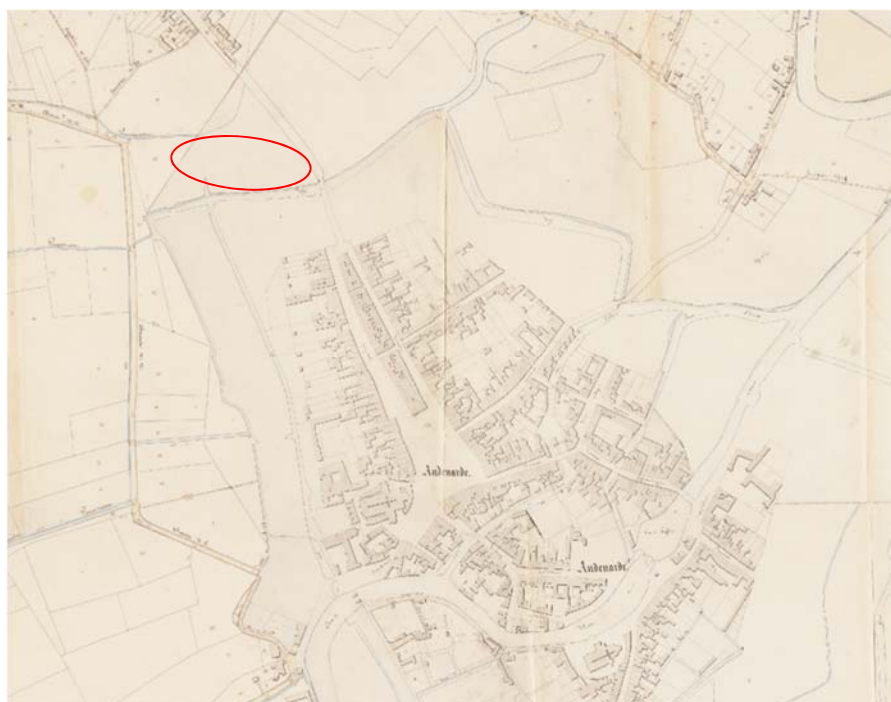

Figuur 18 Uitsnede van het plan Vaillant (1829-1833). (Foto Archief Oudenaarde, Vaillant)

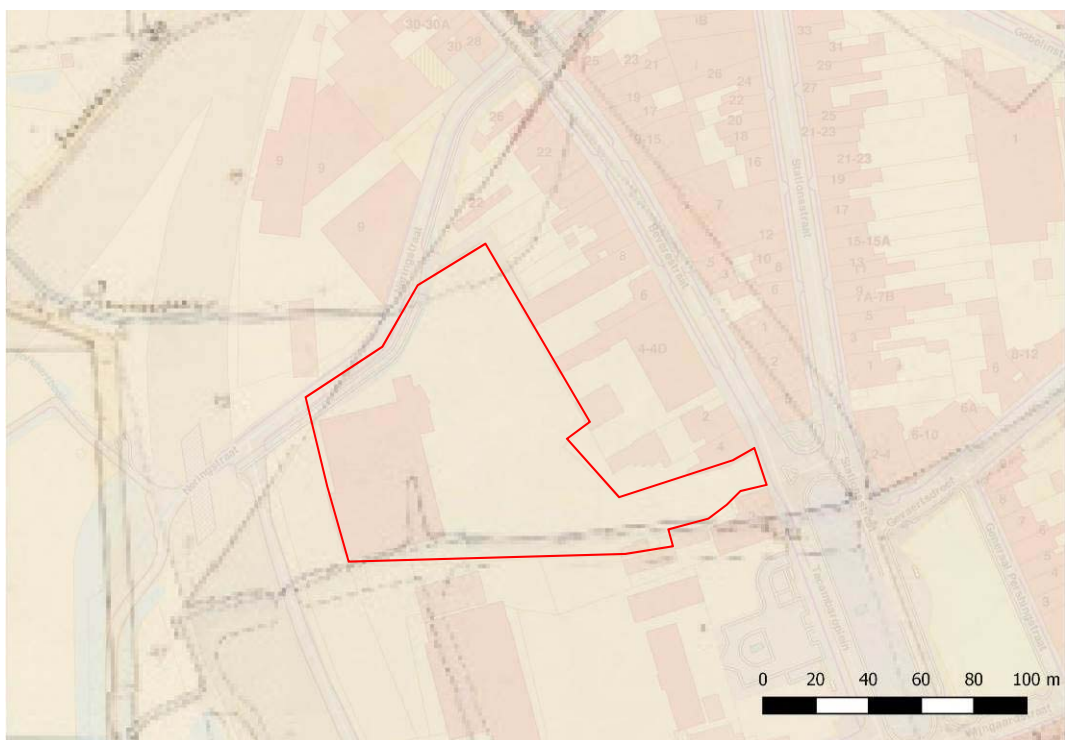

Figuur 19: het plan Vaillant(1829-1833) gegeoreferereerd op het huidig kadasterplan

In het midden van de 20ste eeuw was het projectgebied nog steeds onbebouwd en ligt het duidelijk tussen de twee omwallingen in. Opvallend is dat op de Atlas der Buurtwegen de versterkingen zeer beperkt worden weergegeven.

Figuur 20: Atlas der Buurtwegen, ca. 1841. (Geopunt Vlaanderen s.d.)

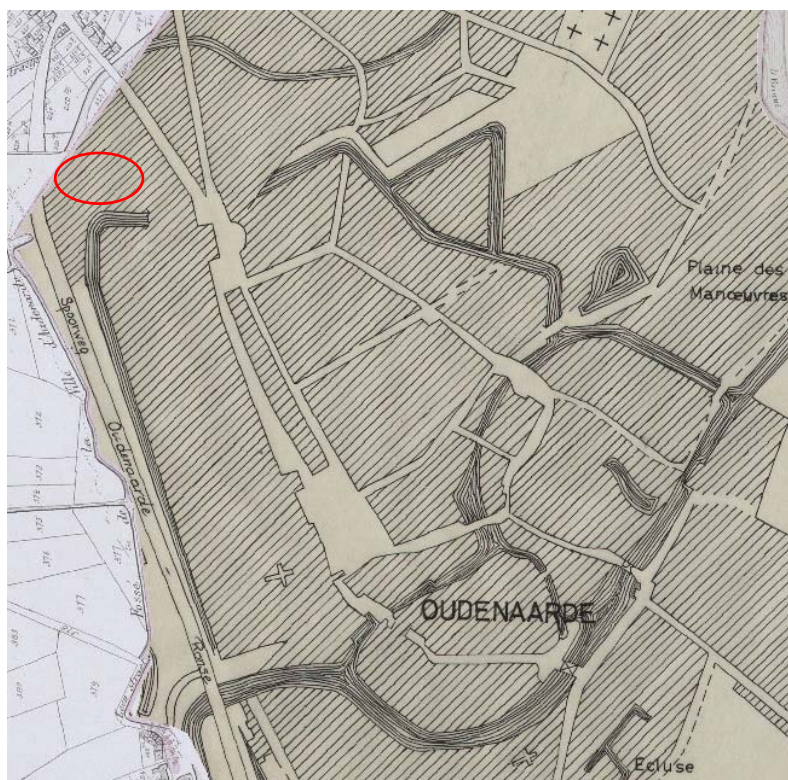
Figuur 21: Atlas der Buurtwegen gegeoreferereerd op het huidig kadasterplan.

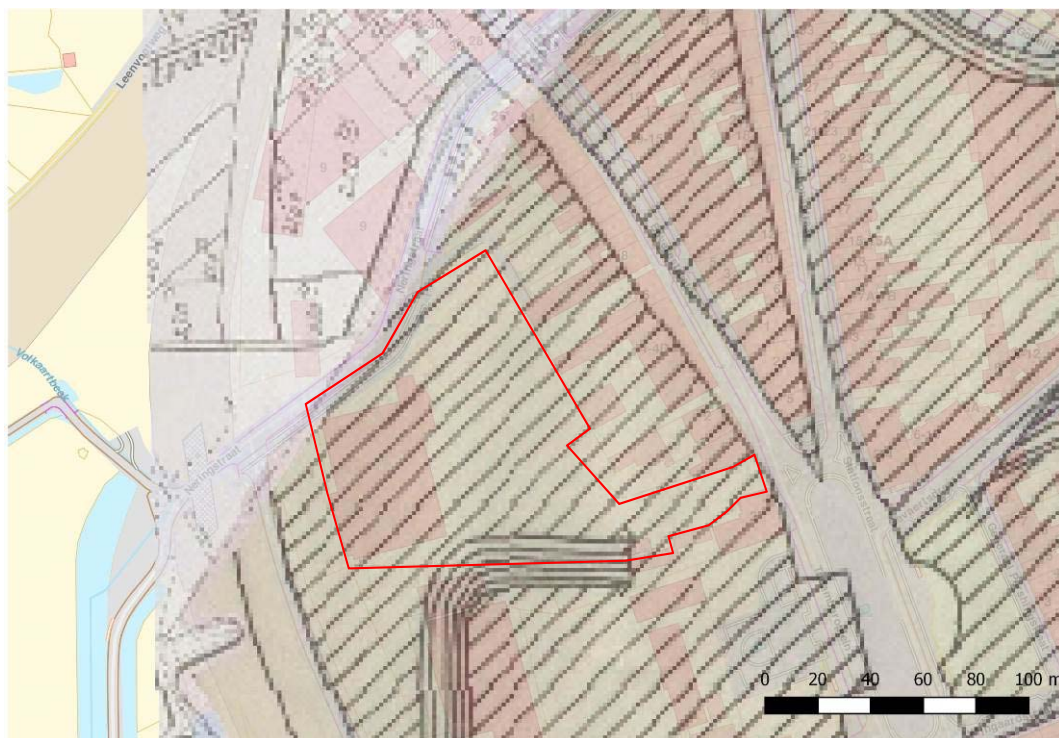
Figuur 22: Plan van Vandermaelen, 1846-1854. (Geopunt Vlaanderen s.d.)

Figuur 23: Plan van Vandermaelen gegeoreferereerd op het huidig kadasterplan.

Figuur 24: Popkaart, 1842-1879.

Figuur 25: Popkaart gegeorefereerd op het huidig kadasterplan.

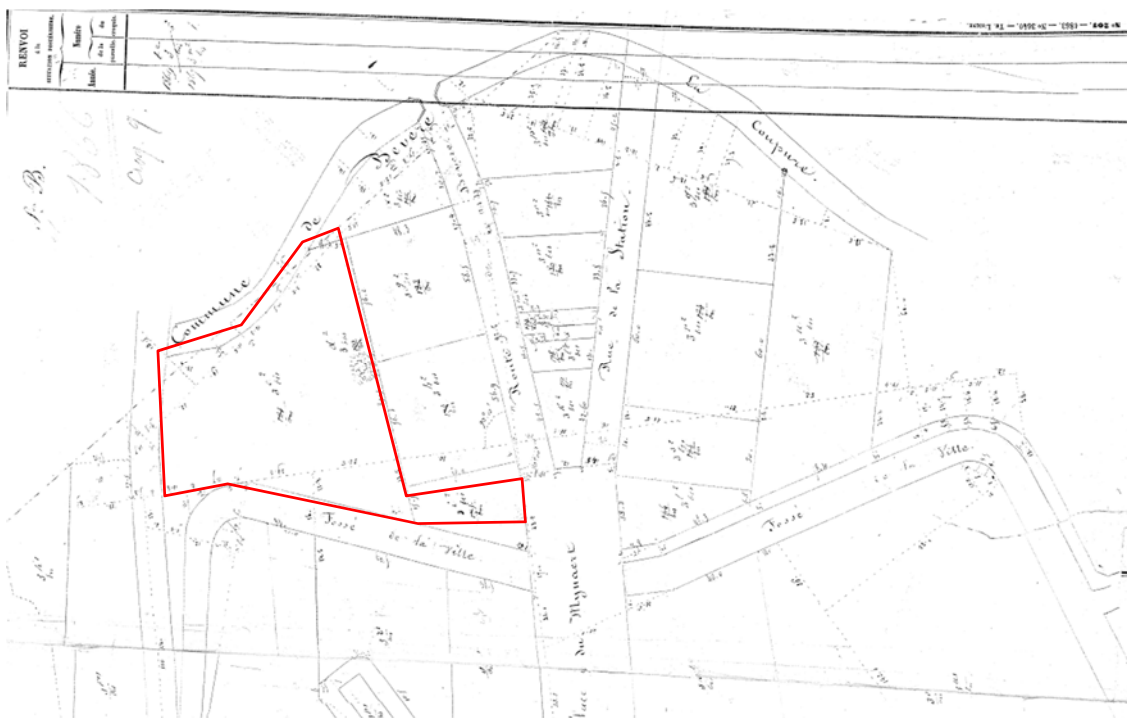
Vanaf het midden van de 19de eeuw zijn er mutatieschetsen beschikbaar. Een eerste mutatieschets dateert uit 1866 en toont aan dat het gebied tussen de stadsgracht en de 'Coupure' verdeeld werd in percelen om uiteindelijk bebouwd te worden. In de oorspronkelijke aanwijzende tabel wordt het projectgebied aangeduid als fortificatie en meer bepaald 'grond'. De eigenaar was de staat⁶. Na de opdeling in percelen 3d² bis, 3e² bis en 3i² bis komt het in handen van Vandewalle-Ceuterick. In de kadastrale legger worden deze percelen omschreven als paviljoen, tuin en grond⁷.

Figuur 26: Toestand in 1866. (KAG, mutatieschets nr. 9, 1866)

⁶ KAG, oorspronkelijke aanwijzende tabel, art. 110, nr. 1.

⁷ KAG, kadastrale legger, art.497, nr.16, 17, 18.

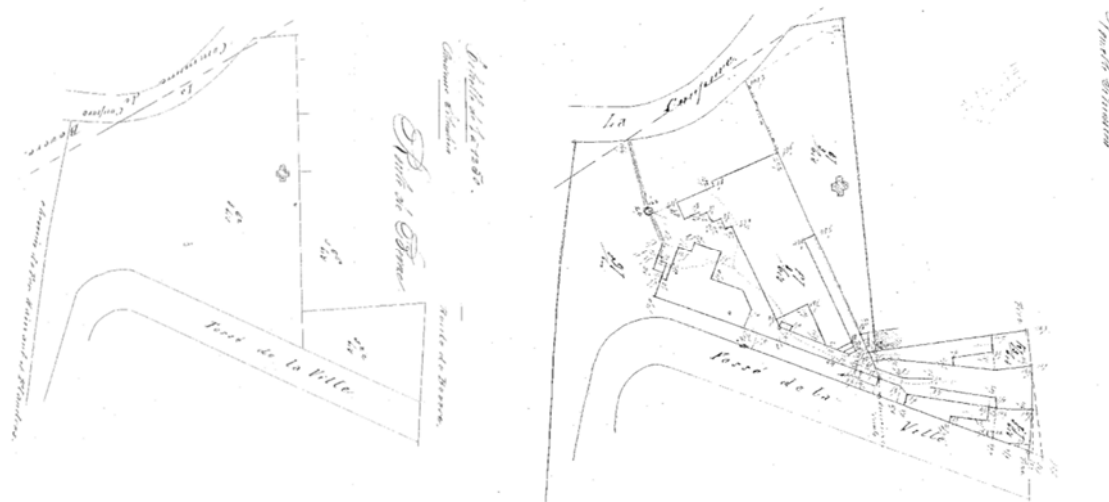

Figuur 27: Nieuwe toestand in 1866 met opdeling in percelen. (KAG, mutatieschets nr. 9, 1866)

In 1888 kochten Prosper en Omer Gevaert deze percelen aan om op perceel 3e² bis een fabriek op te richten. Deze zou mechanische weverijen en een ververij van gesponnen katoendraden met stoomwerktuig en twee stoomketels omvatten. In de bouwaanvraag wordt verschillende keren verwezen naar een bijgevoegd plan, maar deze ontbrak in het stadsarchief van Oudenaarde. Hoe dit gebouw gefundeerd was, of er kelders aanwezig waren e.d. kon dus niet nagegaan worden. Deze textielfabriek werd opgenomen in de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed⁸. De mutatieschets uit 1890 toont de oprichting van het gebouw⁹.

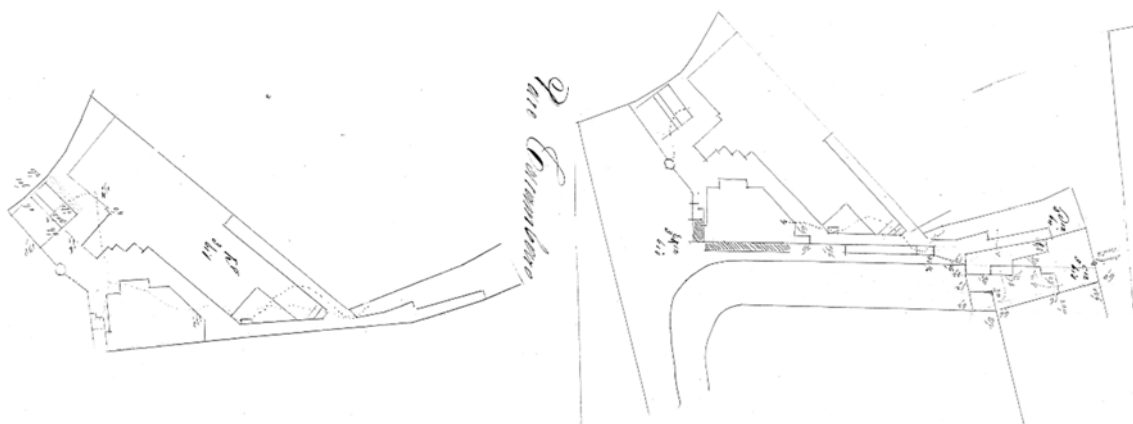
⁸ SAO, OUD 752.1, bouwaanvraag, 14 september 1888; Inventaris Bouwkundig Erfgoed 2007-2014.

⁹ KAG, mutatieschets nr. 3, 1890; KAG, mutatieschets nr. 8, 1903; KAG, mutatieschets nr. 22, 1907; KAG, mutatieschets nr. 5, 1910; KAG, mutatieschets nr. 10, 1914; KAG, mutatieschets nr. 5, 1919/2; KAG, mutatieschets nr. 61, 1927; KAG, mutatieschets nr. 7, 1940.

Figuur 28: Mutatieschets uit 1890 met links de toenmalige toestand en rechts de nieuwe toestand. (KAG, mutatieschets nr. 3, 1890)

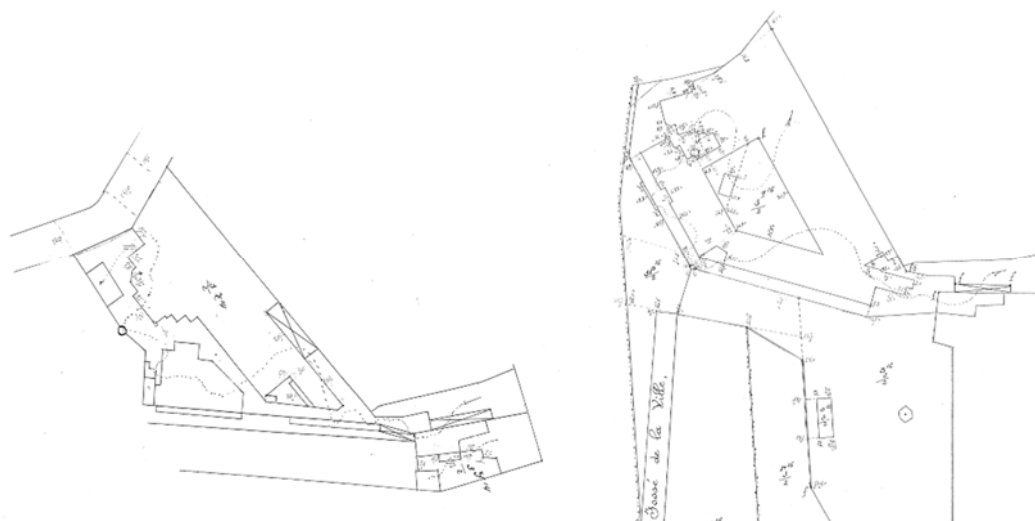
Uit de daaropvolgende periode zijn verschillende mutatieschetsen gekend. De fabrieksgebouwen ondergingen duidelijk veel wijzigingen¹⁰. In 1893 werd reeds een deel van de stadsgracht gedempt aan de straatzijde. In 1910 werd het resterend deel ten zuiden van het projectgebied gedempt. De fabriek bleef in handen van de familie Gevaert, vanaf 1914 de vennootschap Albert Gevaert & Cie genoemd¹¹.

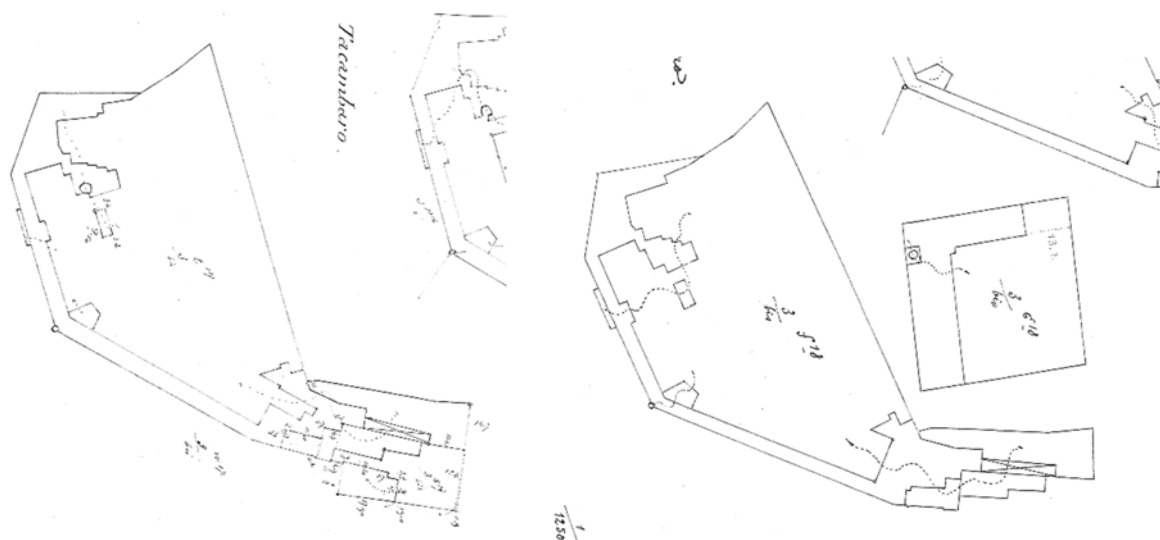
Figuur 29: Nieuwe toestand in 1893 (KAG, mutatieschets nr. 5, 1893) en 1903 (KAG, mutatieschets nr. 8, 1903)

¹⁰ KAG, mutatieschets nr. 5, 1893.

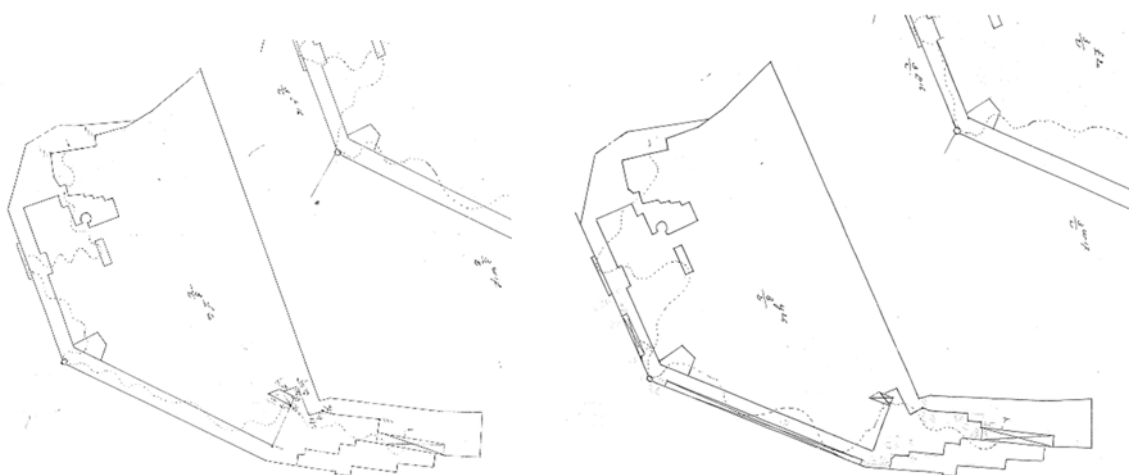
¹¹ KAG, kadastrale legger, art. 1346.

Figuur 30: Nieuwe toestand in 1907 (KAG, mutatieschets nr. 22, 1907) en 1910 (KAG, mutatieschets nr. 5, 1910).

Figuur 31: Nieuwe toestand in 1914 (KAG, mutatieschets nr. 10, 1914) en 1919 (KAG, mutatieschets nr. 5, 1919/2)

Figuur 32: Nieuwe toestand in 1927 (KAG, mutatieschets nr. 61, 1927) en 1940 (KAG, mutatieschets nr. 7, 1940)

In 1963 verdween het paviljoen en werd perceel 3e31 bis deels opgenomen in het fabriekspand¹². Van deze toestand is ook een luchtfoto gekend.

Figuur 33: Mutatieschets uit 1964 met links de toenmalige situatie en rechts de nieuwe situatie. (KAG, mutatieschets nr. 18, 1964)

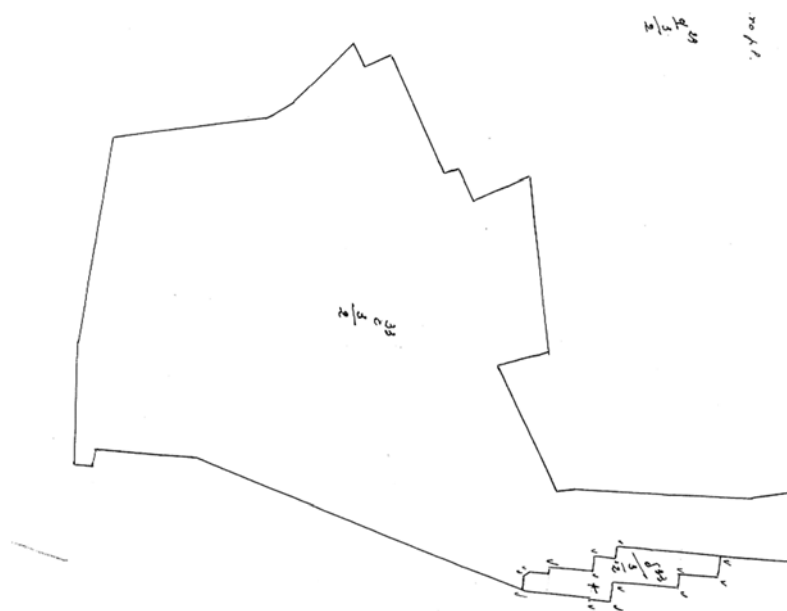
Figuur 34: Luchtfoto met zicht op de fabriek. (SAO, BEV0238)

In 1971 werd de fabriek afgebroken en kwam het terrein braak te liggen¹³. Het kwam toen in handen van de vennootschap Algemeen Bouwstoffenhandel Ottevaere¹⁴.

¹² KAG, mutatieschets nr. 18, 1964.

¹³ KAG, mutatieschets nr. 16, 1971.

¹⁴ KAG, kadastrale legger, art. 3344, nr. 2-3.

Figuur 35: Nieuwe toestand in 1971. (KAG, mutatieschets nr. 16, 1971)

In 1974 kreeg het perceel ongeveer zijn huidige uitzicht en werd een nieuw gebouw opgericht in het westen¹⁵. In 1993 en 1995 gebeurden nog enkele kleine perceelwijzigingen¹⁶. Vanaf 2006 is het huidige gebouw aanwezig en gebeurde in 2012 nog een kleine perceelwijziging¹⁷.

Figuur 36: Nieuwe toestand in 1974. (KAG, mutatieschets nr. 11, 1974)

Een foto uit ca. 1990 geeft een deel weer van het projectgebied. Hierop zien we parkeerplaatsen.

¹⁵ KAG, mutatieschets nr. 11, 1974.

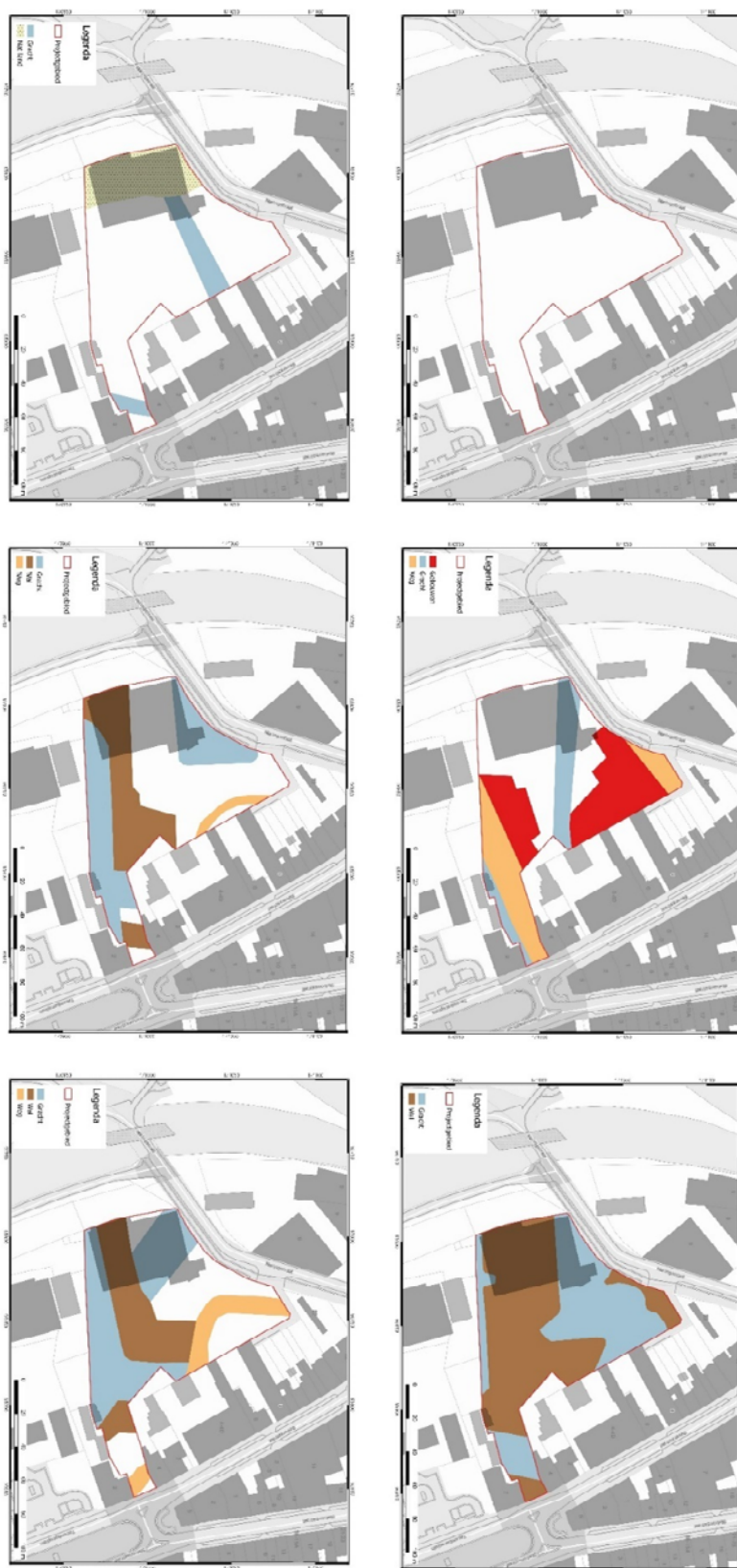
¹⁶ KAG, mutatieschets nr. 19, 1993; KAG, mutatieschets nr. 15, 1995.

¹⁷ KAG, mutatieschets nr. 10, 2006; KAG, mutatieschets nr. 10, 2012.

Figuur 37: Luchtfoto met zicht op het Tacambaroplein. (SAO, GM00978)

2.3.3 Verwachtingskaart

Figuur 38: verwachtingskaarten gebaseerd op de historische karten Linksbodem de bestaande toestand van het projectgebied, bovenaan midden: van Deventerkaart, rechts bovenaan: plan uit 1746 (SHAT), links onder: Ferrariskaart, midden onder: plan Vaillant, rechtsonder Vandermaelenkaart.

Als voor de verschillende historische kaarten een verwachtingskaart gemaakt wordt valt op dat gedurende de 17^e tot 19^e eeuw het projectgebied een grote verandering doormaakt.

Op basis van de van Deventerkaart kan een gedeelte van de achtererven van laatmiddeleeuwse bewoning aan de Beverepoort verwacht worden. Ook is een brede gracht in de richting van de Scheldemeersen te zien. Deze zelfde gracht is ook aanwezig bij de Ferrariskaart. De grens van de Scheldemeersen wordt ook binnen het projectgebied afgebeeld.

De verschillende kaarten waar de vestingwerken op afgebeeld staan geven een ander beeld. Vooral de kaart uit 1746 toont aan dat voor de uitbouw van de vestingwerken een groot deel van de laatmiddeleeuwse bewoning mogelijk kan vernield zijn bij het uitgraven van de grachten. Onder de wal kan mogelijk een goede bewaring aanwezig zijn.

Zowel op het plan Vaillaint als op de Vandermaelenkaart zijn naast de vestingswerken ook een gedeelte van één van de uitvalswegen uit Oudenaarde aanwezig. Deze weg kronkelt via het ravelijn van de Beverepoort Oudenaarde buiten. Op deze twee laatste kaarten is dit gedeelte van de gracht blijkbaar al gedempt.

Op basis van de Popp- en kadastrakaarten kan geconcludeerd worden dat de terreinen van de voormalige vestingwerken in de loop van de tweede helft van de 19^e eeuw in gebruik worden genomen voor fabrieken en woningen. Het terrein heeft in deze periode zijn defensief karakter volledig verloren.

2.3.4 Besluit

Op basis van de historische gegevens kan men stellen dat het projectgebied aanvankelijk buiten de laatmiddeleeuwse omwalling lag. Voor de vroegste periode geeft enkel Van Deventer bewoning weer. Of dit een correcte weergave is of niet, kan enkel via verder archeologisch onderzoek achterhaald worden.

Op de andere plannen is tot 1888 geen bewoning aanwezig. Het gaat om een 'braakliggend' gebied tussen de vestinggrachten in. Het gebied tussen de grachten wordt ingenomen door hoge aarden wallen, zogenaamde vestingwallen. Op de Ferrariskaart is er sprake van een sluis in het projectgebied, andere plannen tonen regelmatig een kleinere waterloop die over het terrein loopt, maar deze heeft vaak een andere oriëntatie. Aangezien het projectgebied binnen de fortificatiewerken inligt moet rekening gehouden worden met de impact van de vestinggrachten. De locatie waar de grachten lopen zijn mogelijk tot op grote diepte verstoord/vergraven. De uitgegraven grond werd vaak gebruikt voor het opwerpen van de vestingwallen. Onder deze wallen is de kans groot dat er nog archeologische waarden bewaard zijn.

In 1888 werd een textiel fabriek op het terrein gebouwd. Deze kent verschillende wijzigingen en breidt uiteindelijk uit naar het oosten, waar nog tot 1963 een paviljoen lag. Deze fabriek werd pas in 1971 afgebroken om plaats te maken voor een eenvoudig rechthoekig gebouw. Hoe groot de impact op het archeologisch erfgoed is door deze fabriek is niet gekend.

2.4 Gekende archeologische gegevens

In de Inventaris van het Archeologisch Erfgoed staat Oudenaarde aangeduid als "Historische stadskern van Oudenaarde". De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingkern die teruggaat op een burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. De stadswallen worden dan ook beschouwd als

grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadsfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die steden zijn.

Omwille van al deze redenen wordt de grens van de archeologische complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. In een aantal gevallen werden de laatmiddeleeuwse muren tussen de 16de en de 18de eeuw vervangen door bastions en Vaubanversterkingen. De vergelijking met oudere stadsplannen laat echter steeds zien dat deze latere omwallingen ook de volledige laatmiddeleeuwse ruimte omvatten.¹⁸

Het projectgebied bevindt zich in het beschermd stadsgezicht 'Middeleeuwse stadskern met latere 19de-eeuwse stadsuitbreidingen'.¹⁹

Figuur 39: Detail van Oudenaarde met aanduiding beschermd stadsgezicht en inventarispenden Bouwkundig Erfgoed.

Volgens de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) zijn heel wat archeologische vindplaatsen gekend zowel binnen als buiten de stadskern van Oudenaarde. Aangezien het projectgebied zich binnen de historische stadskern bevindt, zullen we ons bij deze bespreking beperken tot de vondstlocaties die hier binnen vallen.

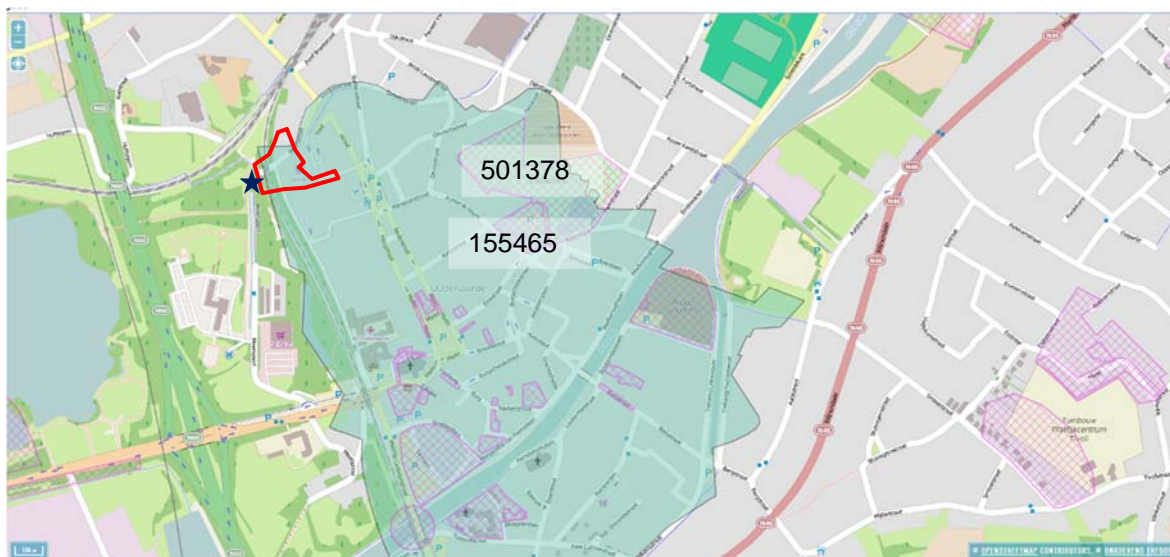
Ter hoogte van locatie 501378 bevindt zich het Liedtskasteel, een kasteel met park en vijver uit de 19de eeuw. In 2010 en 2012 werd er een archeologisch onderzoek uitgevoerd in functie van de herwaardering van de oude stadsversterking. Hierbij werden restanten van de Vaubanversterking uit de 17de eeuw gevonden.

Net ten zuiden hiervan (locatie 155465) werd in 1991 door het voormalig IAP een klein onderzoek uitgevoerd, gevolgd door een noodonderzoek bij bouw- en rioleringswerken tussen 1990 en 1999. Hierbij werden eveneens restanten van de 17de-eeuwse Vaubanversterking aangetroffen. Er werden ook funderingen van een deel van een poort (Einepoort) van de middeleeuwse stadsomwallingen gevonden. Er werd ook een landbouwniveau uit de Ijzertijd aangesneden.

Net ten westen van het projectgebied (aangeduid met ster) werd recentelijk bij rioleringswerken een toevalsvondst gedaan. Dit werd opgevolgd door SO-LVA maar hiervan werd nog geen rapport van opgesteld.

¹⁸ Inventaris Archeologisch Erfgoed 2007-2014.

¹⁹ Onroerend Erfgoed Beschermingen 2007-2012.

Figuur 40: Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding vondstlocaties en projectgebied (CAI 2014).

Ter hoogte van de markt (locatie 156579), ten zuiden van het plangebied, werden naar aanleiding van rioleringswerken in 1995 ophogingslagen aangetroffen die duidelijk verband houden met de aanleg van de Grote Markt en de uitbreiding van de Oudenaardse stadsomwallingen. De tweede stadsomwalling wordt voor het eerst vermeld in 1279. De aanleg van de Markt kan dus vóór 1279 gesitueerd worden, evenals de verbindingswegen van de Markt met de Beverepoort, Hoog- en Neerstraat.

In 2008 werd een archeologisch onderzoek uitgevoerd ter hoogte van locatie 40130. Hierbij kwamen resten van een 6-tal kelders van laatmiddeleeuwse huizen aan het licht die een gebruik kenden tot het midden van de 20ste eeuw. Er kon gewezen worden op talrijke verbouwingen vanaf de 17de eeuw, o.a. bakstenen trappen, aanleg beer- en waterputten,...

Ter hoogte van het stadhuis (locatie 151749) gebeurde in 1952 een eerste archeologisch onderzoek. In 1993 gebeurde door het voormalig IAP een noodonderzoek tijdens restauratiewerken. In 2010 werd een archeologisch en muurarcheologisch onderzoek uitgevoerd door Monument Vandekerckhove. Van de 14de-eeuwse voorganger werden bij het muurarcheologisch onderzoek geen sporen teruggevonden. In 1952 werden bij restauratiewerken wel 16de-eeuwse muurschilderingen teruggevonden met afbeeldingen van het wapenschild van Karel V. Tijdens het archeologisch onderzoek werd een postmiddeleeuwse afvalput aangetroffen en een middeleeuwse kelder. De oudste sporen die aan het licht kwamen bestonden uit een vloerniveau in kasseien en een uitsprong van een fundament in Doornikse kalksteen. Het kasseiniveau werd teruggevonden tussen de muren van een beerput en een bestaande keldermuur. Ook de funderingen voor de rondbogen van de lakenhal kwamen aan het licht.

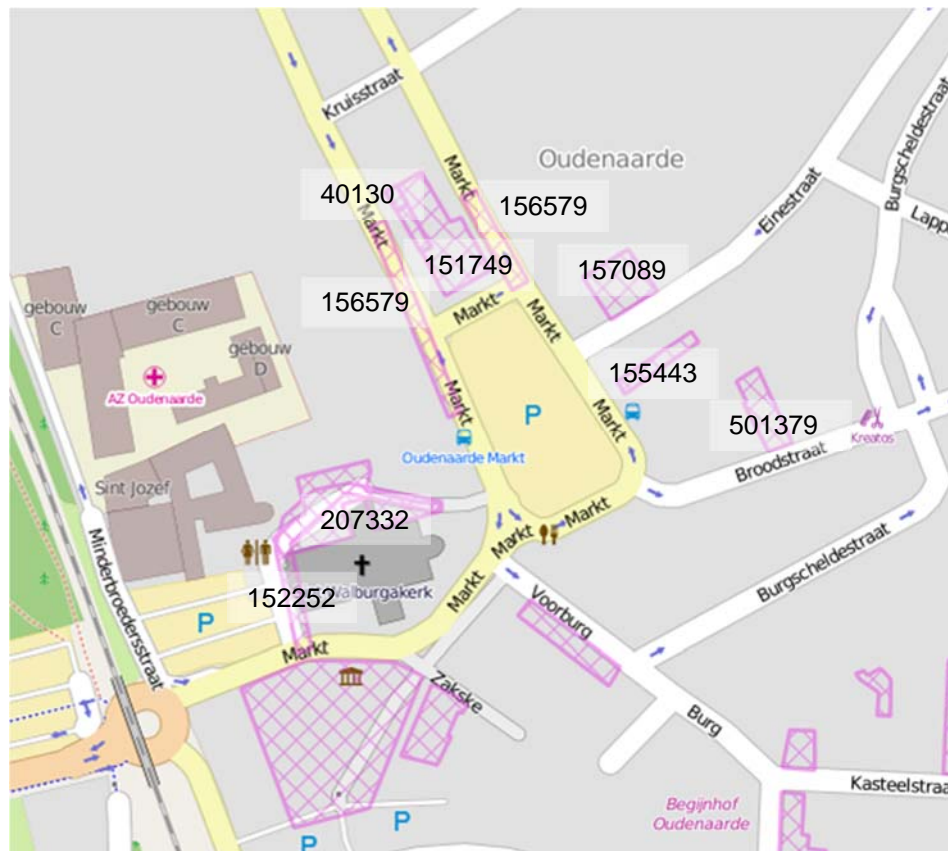
Op 25m van de markt (locatie 157089) werden de funderingen van een Romeins grafmonument gevonden. De schedel kwam hierbij nog aan het licht en er werden ook aardewerkfragmenten en glas gevonden.

In 1991 gebeurde een klein archeologisch onderzoek bij werken ter hoogte van locatie 155443 (Huis De Meester). Hierbij kwamen enkele postmiddeleeuwse beerputten aan het licht en ook enkele laatmiddeleeuwse muren, vloerniveaus en trapgang.

Op basis van literatuuronderzoek zou de laatmiddeleeuwse woning De Hert zich ter hoogte van locatie 501379 bevinden.

Aan de Sint-Walburgakerk gebeurde in 2008 een verkennend onderzoek in de Sint-Walburgastraat (locatie 152252). Er werden een kuil uit de volle middeleeuwen en enkele extractiekuilen uit de late middeleeuwen gevonden. Er kwamen ook funderingen van een bouwfase van de kerk naar boven en restanten van het kerkhof.

In 2013 volgde een opgraving (locatie 207332). Hierbij werden enkele kuilen uit de middeleeuwen gevonden en een klokkengieterskuil uit de 18de eeuw. Daarnaast werd ook het kerkhof aangesneden dat tussen de 15de en 18de eeuw werd gebruikt. In de eerste werkput werden 93 individuen in anatomisch verband gevonden, in de tweede werkput 80 individuen. Ook de fundering van de kerkhofmuur kwam tijdens dit onderzoek aan het licht.

Figuur 41: Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding vondstlocaties rond de markt en de Sint-Walburgakerk (CAI 2014).

Ter hoogte van locatie 156423 zou zich de Meerspoort bevinden.

Tijdens een noodopgraving ter hoogte van locatie 155466 werden kuilen en een gracht (14de-eeuwse afwatering) aangetroffen.

In 1990 gebeurde een opgraving naar aanleiding van het ombouwen tot stadsbibliotheek (locatie 155442). Er kwamen laatmiddeleeuwse muurresten en vloerniveaus aan het licht. In de oudste fase lijkt het te gaan om twee aparte woonhuizen. Er werden ook sporen uit de volle middeleeuwen opgegraven.

Aan de linkeroever van de Schelde werden ook nog enkele vondsten gedaan (Figuur 42). Ter hoogte van locatie 156993 werd in 2011 een opgraving uitgevoerd door het Ename Expertisecentrum. In de eerste zone werden de stadsmuur en stadsgracht uit de late middeleeuwen aangesneden. In de 16de-eeuwse vullingslagen van de stadsgracht kwamen skeletten aan het licht. Kort na de aanleg van de stadsmuur en -gracht werd het 'Petegemhuus', een refuge van de abdij van Petegem, opgericht. Het Petegemhuus werd tijdens de 16de-18de eeuw uitgebreid tot het Apostolinnenklooster. Ter hoogte van zone II bevond zich de site 'Het Walleken'. Zowel de gracht als het wooneiland werden aangesneden. Op het wooneiland werden fundamenten van een bakstenen gebouw aangetroffen. In de 2de helft van

de 15de eeuw-1ste helft van de 16de eeuw werd een deel van de gracht dichtgegooid en het gebouw uitgebreid. Ten laatste in de 17de eeuw werd een deel van de gracht opgegeven. Een laatste fase van heruitgraven en dempen van de gracht gebeurde in de 19de eeuw.

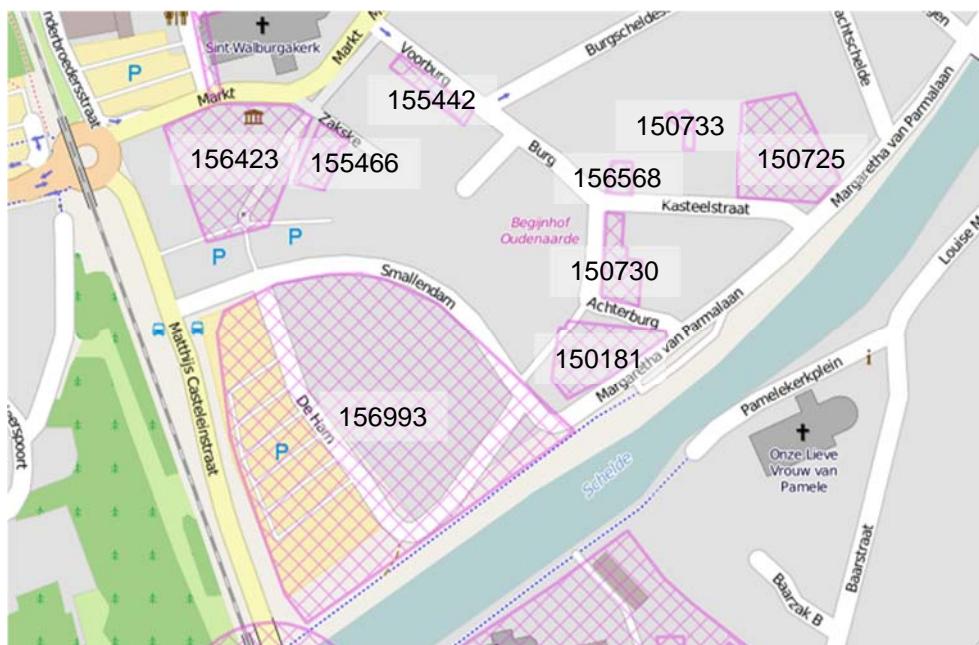
Tijdens een archeologisch vooronderzoek in 2009 werden muurresten van de 19de-eeuwse vismijn en bewoningssporen uit de Nieuwe Tijd aangetroffen (locatie 150181).

Enkele vondstlocatie sluiten aan bij het kasteel uit de 13de-14de eeuw.

In 2007 gebeurde een opgraving (locatie 150730) en werden 2 kuilen uit de late middeleeuwen en 4 palen uit de volle middeleeuwen aangesneden. De zuidwestelijke torenfundering en afsluitende muur van het kasteel werden vrijgelegd en een deel van de gracht werd ook aangesneden (13de-14de eeuw). Tijdens een noodonderzoek in 1996 werd een 19de-eeuwse bakstenen afvalput aangetroffen die in verbinding stond met drie rijhuizen (locatie 156568).

In 1996 meldde dhr. De Wilde het aantreffen van een natuurstenen muur bij bouwwerken in de tuin van Kasteelstraat 16 (locatie 150733).

In 1984 werd in de tuin van het voormalige rust- en verzorgingstehuis H. Familie een proefsleuvenonderzoek gevoerd. In 2005 volgde een opgraving (locatie 150725). Hierbij werd de noordoostelijke funderingsopbouw van het kasteel aangetroffen. In het vloerniveau van de kelder werden verschillende afvalpakketten gevonden. Het oudste dateert uit de 13de eeuw tot laatste kwart van de 14de eeuw. In de hoek van de torenfundering werd een stortkoker met stortgat gevonden. De omliggende gracht werd ook aangesneden. Een tweede afvalpakket in de torenkelder dateert uit de 17de eeuw (vermoedelijk te linken aan de fase waarin de toren reeds in verregaand verval was).²⁰

Figuur 42: Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding vondstlocaties aan de linkeroever van de Schelde (CAI 2014).

Op de rechteroever van de Schelde bevinden zich ook nog enkele vindplaatsen (Figuur 43).

Ter hoogte van locatie 500376 bevond zich de oude brug over de Schelde.

Locatie 500356 betreft de abdij van Maagdendale waar in 1997 een opgraving werd uitgevoerd. Hierbij kwamen ook enkele Romeinse vondsten aan het licht. In 2012-2013 gebeurde een archeologisch onderzoek van het terrein rond het voormalige poortgebouw van de abdij, dit naar aanleiding van de bouw van sociale woningen en de sloop van de bestaande gebouwen (locatie 163392).

²⁰ CAI 2014.

In 1995 werden tijdens rioleringswerken ophogingslagen en kuilen uit de late middeleeuwen opgemerkt (locatie 156433).

In de Bourgondiëstraat werd in 1988 een opgraving uitgevoerd ter hoogte van huis Lalaing. (locatie 503505) Hierbij werden een zestal kuilen aangetroffen en vier pottenbakkersovens uit de late middeleeuwen.

In 2012 werd een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd door BAAC Vlaanderen ter hoogte van de Scheldekop. Er werd aardewerk uit de late middeleeuwen aangetroffen, maar dit werd als intrusief beschouwd. Er werden ook opvullingspakketten van de 17de- en 18de-eeuwse vestingsgrachten aangesneden, ophogingslagen, greppels en kuiltjes.

Figuur 43: Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding vondstlocaties op de rechteroever van de Schelde (CAI 2014).

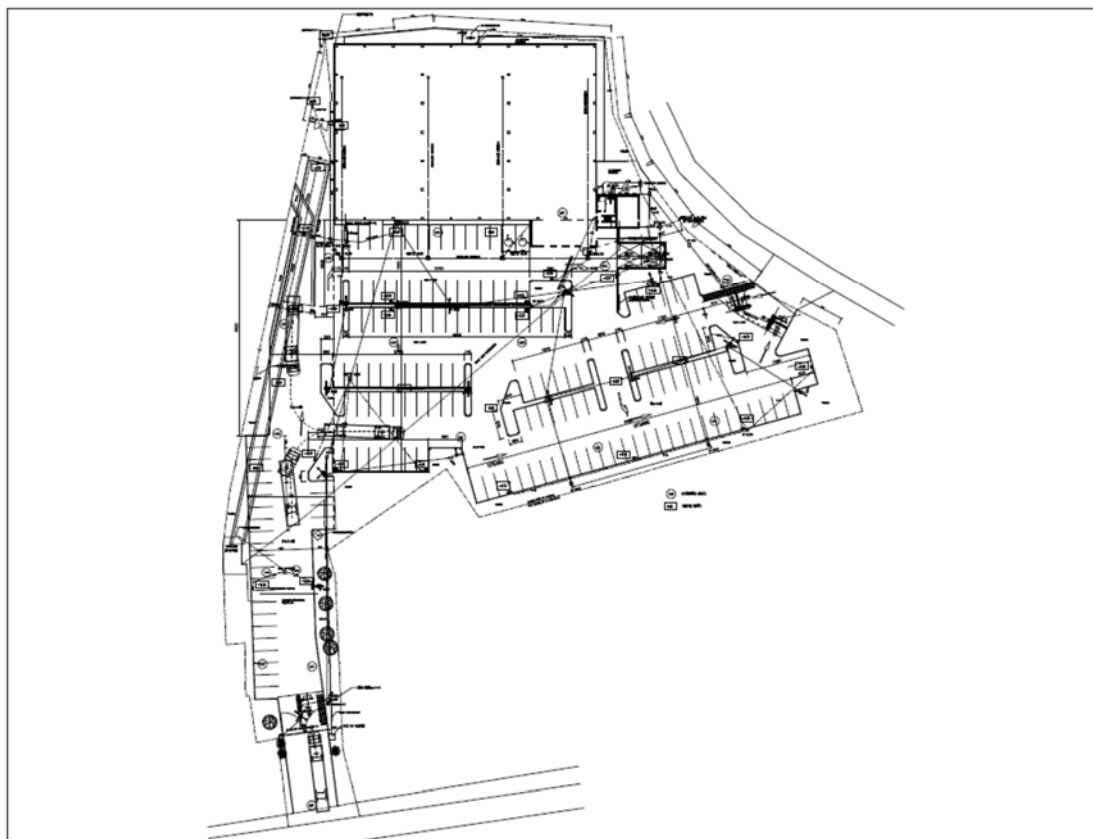
Op basis van de CAI kan men stellen dat de aangetroffen vondsten goed aansluiten bij de historische kennis van Oudenaarde. Met uitzondering van een Romeins graf en een Ijzertijdniveau zijn de oudste vondsten te plaatsen in de 13de eeuw. De grote stadsuitbreidingen en –wijzigingen die in het algemeen deel besproken werden (zie *supra*) kan men linken aan archeologische vondsten.

Hoewel vondsten uit andere periodes nooit uit te sluiten vallen, kan men voornamelijk vondsten vanaf de (late) middeleeuwen verwachten. Op basis van de historische gegevens kan men ter hoogte van het projectgebied ook restanten van de 17de-eeuwse omwalling verwachten. Zoals hierboven aangegeven werden reeds bij verschillende onderzoeken restanten aangetroffen van deze vestingswerken. Afhankelijk van de aangetroffen archeologische sporen bij uitvoering, kunnen verdere vergelijkingen gebeuren met reeds gekende gegevens.

2.5 Gekende verstoringen

Er zijn geen historische verstoringen gekend. De textielabriek heeft mogelijk een deel van de ondergrond verstoord, maar op basis van de archivalische gegevens kon niet nagegaan worden of dit effectief zo is en in welke mate.

De huidige verstoringen omvatten de aanwezige nutsleidingen, maar deze zijn vrij beperkt qua omvang.

Figuur 44: Plan bestaande toestand met aanwezige nutsleidingen.

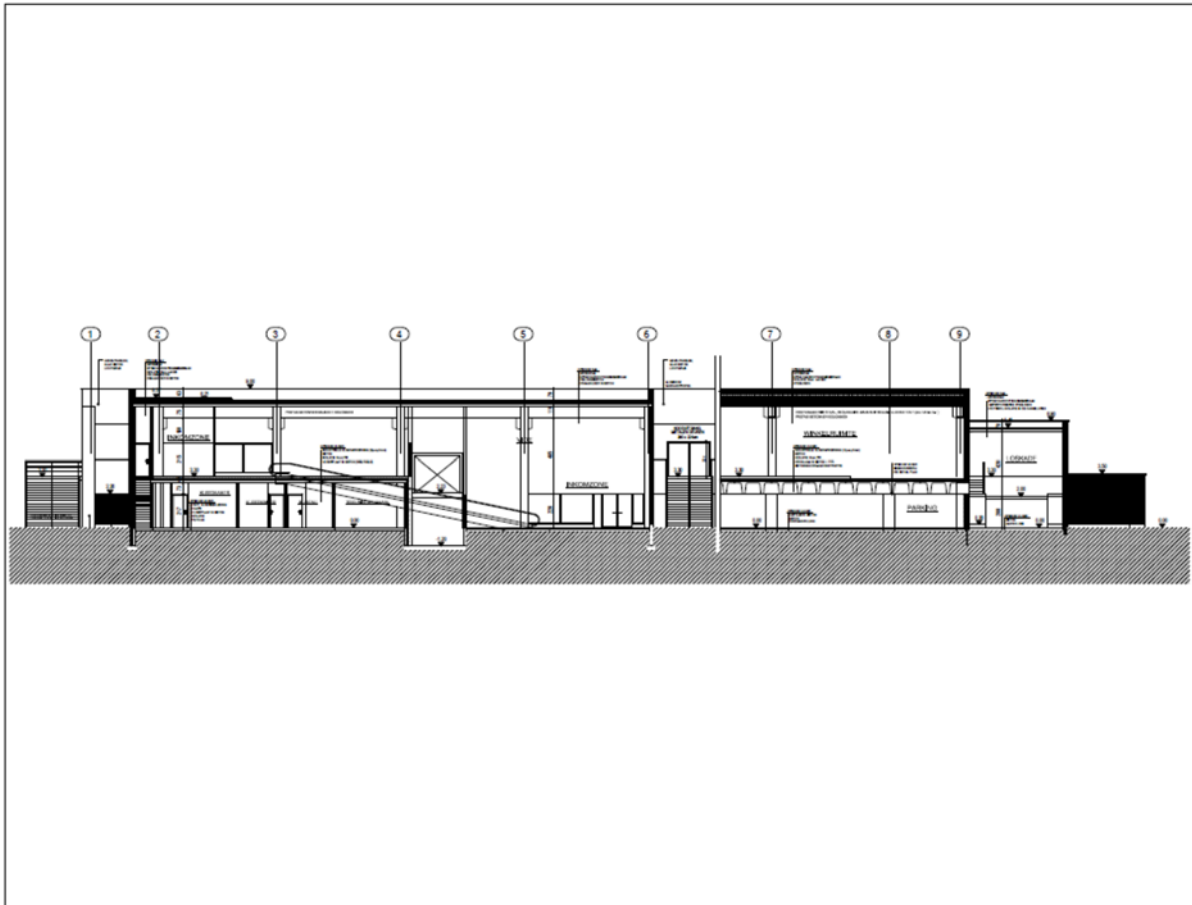
2.6 Toekomstige verstoringen

Het huidige gebouw zal uitgebreid worden, maar de ingreep in de bodem zal hierbij vrij beperkt blijven omdat de parking en meer technische lokalen op de benedenverdieping zullen ingericht worden en de winkel op de eerste verdieping. De parking zal heraangelegd worden, maar hierbij zal men ca. 25cm diep gaan, wat neerkomt op de heraanleg van de verharding. Voor het gebouw zelf zullen enkel de steunpijlers en liftkoker maximaal 1,60m onder de nulpas gaan, maar dit gaat om beperkte oppervlaktes. In totaal worden 61 pijlers op twee of drie schroefpalen en 61 aparte schroefpalen gebruikt om het toekomstige winkelpand te dragen. De vorstranden van het gebouw zelf zullen ook maar tot een diepte van 60 cm uitgegraven worden. Deze zijn ook ongeveer 60 cm breed. Ter hoogte van de liftkoker en rolpadputten zijn deze wanden dieper gefundeerd (tot 115 cm onder maaiveld. De schroefpalen zullen machinaal de grond worden ingeboord tot een diepte van gemiddeld 10 tot 15 meter onder maaiveld. Deze schroefpalen hebben een diameter van ongeveer 60 cm. Bij het boren

van deze palen zijn helaas geen archeologische waarnemingen mogelijk, aangezien de gaten onmiddellijk met beton gevuld worden om de stabiliteit van de palen te kunnen garanderen. Derhalve zal een archeologische prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk zijn om de archeologische waarde van het terrein in te kunnen schatten.

Figuur 45: Ontwerp-/palenplan van de toekomstige toestand (in blauw) geplot op de bestaande toestand (zwart).

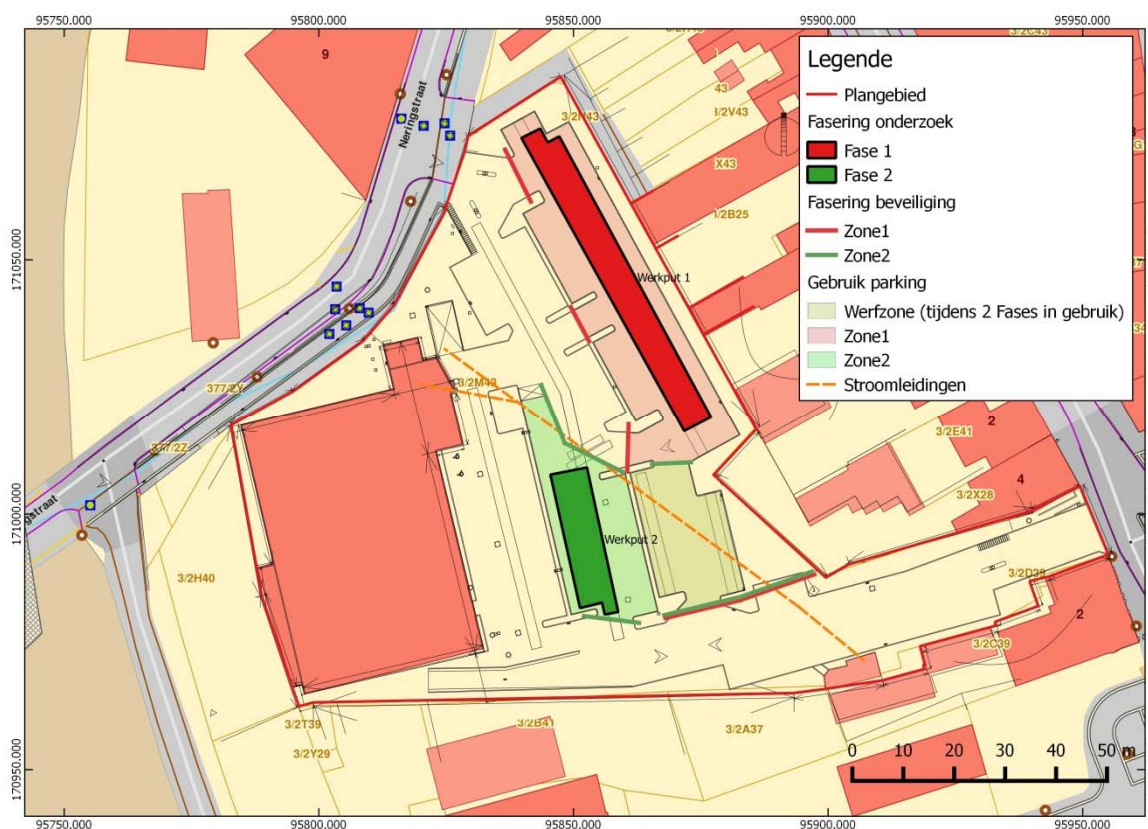
Figuur 46: Snede van het ontwerpplan.

3 Methode

In dit hoofdstuk wordt eerst de toegepaste methodologie geschetst (werkwijze, planning, aanpak, strategie van het veldwerk).

3.1 Veldwerk

De prospectie met ingreep in de bodem bestond uit een gefaseerd onderzoek. Gezien de economische noden van de winkel en de noodzaak aan parkeerplaatsen werd het onderzoek in twee fasen aangepakt. Er zijn enkele wijzigingen op de Bijzondere Voorwaarden toegepast. De proefsleuven zijn bijvoorbeeld verdubbelt in breedte, dit om de zichtbaarheid en de interpretatie van de aangetroffen sporen te vergemakkelijken. Op basis van het bureauonderzoek werden twee locaties uitgekozen om de sleuven aan te leggen, één in het noordoosten van het terrein waar mogelijke laatmiddeleeuwse bewoning verwacht wordt, en één in het midden van het terrein, ter hoogte van waar de omwalling of vestinggracht te verwachten valt.

Figuur 47: Inplanting proefsleuven binnen het plangebied

Binnen het ca. 1 ha groot onderzoeksgebied werd 412,92 m² onderzocht in 2 werkputten. Het maaiveld bevond zich op een hoogte van gemiddeld 12,10 m TAW. Het vlak werd aangelegd op een gemiddelde diepte van 100 tot 110 cm onder dit maaiveld. De sleuven konden vanwege civieltechnische redenen niet voor de volledige lengte aangelegd worden. De vrachtwagens voor de afvoer van het puin en grond hadden de uiteinden van beide werkputten nodig om te kunnen manoeuvreren. In werkput 2 werd ook vroeger gestopt wegens de aanwezigheid van enkele kabels.

De sleuven werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 21 ton met gladde graafbak van 2 m. In elke sleuf werd machinaal één vlak aangelegd op het archeologisch relevante en

leesbare niveau; dit onder begeleiding van minstens één archeoloog. Vervolgens werd het vlak manueel bijgeschaafd, zodat de sporen het best zichtbaar waren en meteen konden worden ingekrast. Centraal in werkput 1 werd op vraag van het Agentschap Onroerend Erfgoed een extra diepere sleuf gegraven om zo een betere inschatting te kunnen maken van de impact van de diepere paalfunderingen. Ook konden zo de aangetroffen lagen beter geïnterpreteerd worden. In werkput 2 werden enkele diepere profielputten aangelegd, omdat door de aanwezige nutsleidingen en zware muurresten geen extra diepere sleuf kon aangelegd worden centraal in de werkput.

Van alle sleuven werden overzichtsfoto's gemaakt en van alle sporen ook detailfoto's. De sleuven en sporen werden ingetekend door middel van een *Robotic Total Station* (RTS) en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van het programma *Autocad* werden de verzamelde data van de opgravingsvlakken verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

Enkele sporen werden gecoupeerd in functie van de onderzoeksvragen. Het couperen werd aangevuld met enkele boringen met een edelmanboor om een inschatting te maken van de gemiddelde diepte van de sporen.

Met behulp van een metaaldetector (*XP Gold Maxx Power*) werd naar metaalvondsten gezocht. Sporen waarbij het toestel een signaal gaf, werden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten werden ingezameld als ze zich aan het vlak bevonden of als ze zich in een spoor bevonden dat gecoupeerd werd. Ingezamelde vondsten werden op het plan gezet met vondstnummer en code *Md*.

Meteen na afloop van het onderzoek werden de proefsleuven gedicht om verdere degradatie en instabiliteit van het terrein te voorkomen. Dit gebeurde met instemming van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4 Resultaten

4.1 Bodem

In totaal werden zeven profielen aangelegd, verspreid over de twee werkputten. In werkput 1 werden drie profielen aangelegd, in werkput 2 vier profielen. Hoewel deze profielen in enkele gevallen tot minstens 2,5 meter onder het maaiveld zijn aangelegd werd slechts bij één profiel moederbodem aangesneden. Bij verschillende boringen in werkput 1 kon de moederbodem ook geregistreerd worden op grotere diepte onder het maaiveld. In werkput 2 werd geen moederbodem aangesneden bij de profielen, noch bij de boringen. Vaak moesten de boringen op circa 2,5 tot 2,7 meter onder maaiveld gestaakt worden door grondwaterproblematiek en een sterk kleiige laag met puinbrokken in, waardoor de boringen niet verder gezet konden worden. De boringen zijn aangeduid uit de allesporenkaart in de bijlagen.

In het uiterste zuiden van werkput 1 werd de moederbodem aangesneden op circa 40 tot 50 cm onder maaiveld (ongeveer 11,80 meter TAW). De moederbodem bestaat uit een licht geelbruin lemig zand.

*Figuur 48: Vlakfoto werkput 1 met in de linkerbovenhoek van de werkput een stuk moederbodem thv de jalons.
Het lichtgele stuk onderaan is een ophoging (zie infra)*

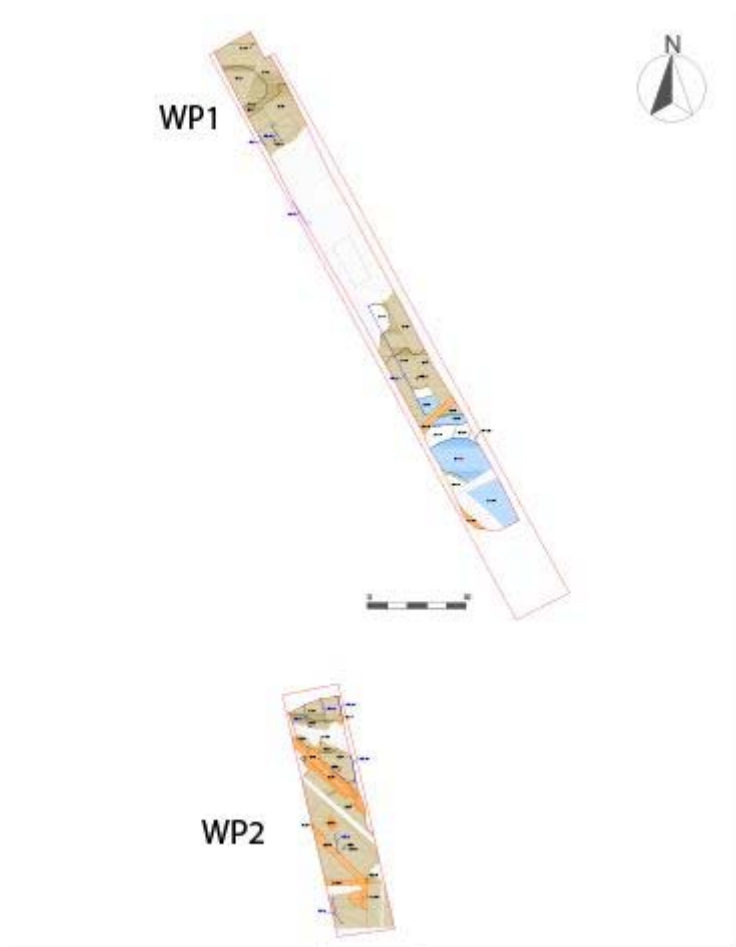
Figuur 49: Profiel 6 in werkput 2 toont tot minimum 2 meter onder maaiveld antropogene lagen.

4.2 Spoorbeschrijving en interpretatie

4.2.1 Algemeen

In totaal werden 30 spoornummers uitgeschreven, waarvan 16 in werkput 1 en 14 in werkput 2. Globaal genomen kunnen de sporen in drie fasen onderverdeeld worden: laatmiddeleeuwse sporen, sporen van de Vaubanomwalling en sporen van 19^e-20^e-eeuwse industriële activiteiten.

Vooraf de recente bouwactiviteiten en nutsleidingen hebben hun impact gehad op de eerste halve meter (tot lokaal zelfs 2 meter) van het archeologisch bodemarchief. De aanwezigheid van verschillende afvoerbuizen en rioolbuizen, evenals elektriciteits- en waterleidingen beperkten soms het zicht op de archeologische waarden. Desalniettemin kon toch een degelijke evaluatie van het archeologisch erfgoed gemaakt worden.

Figuur 50: allesporen kaart met in donkerbruin de vestinggrachten, in blauw de laat-middeleeuwse gracht en in wit de ophogingen. De recente, 20^e-eeuwse muren zijn in oranje aangeduid. De verstoringen zijn gearceerd weergegeven.

4.2.2 Beschrijving en interpretatie van de sporen en structuren

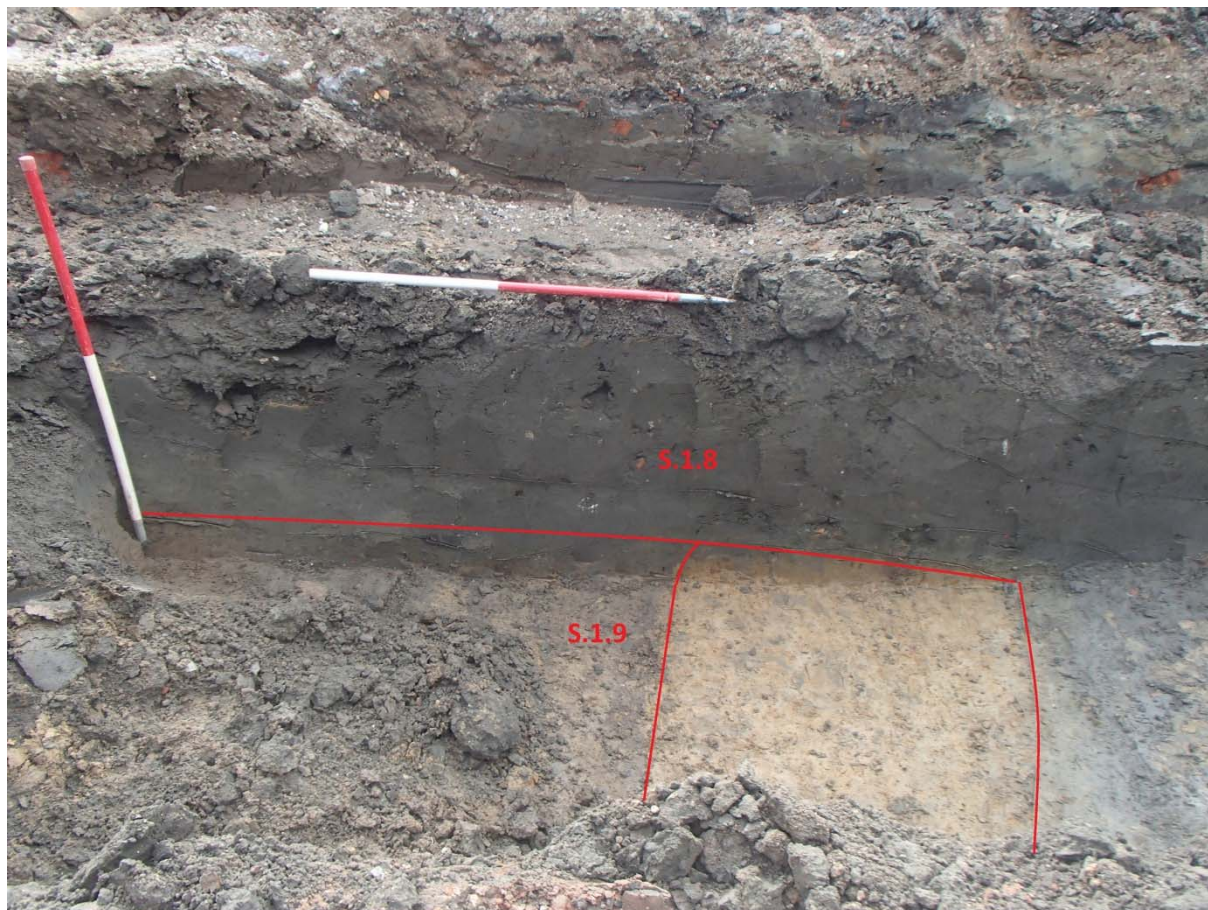
a) Laatmiddeleeuwse activiteiten

In het uiterste zuiden van werkput 1 werden enkele sporen/vullingen en lagen aangetroffen die op basis van het aangetroffen materiaal en stratigrafie in de laatmiddeleeuwse periode kunnen gedateerd worden. Het gaat hierbij om een gracht en enkele ophogingslagen.

De aangetroffen gracht bestaat uit verschillende grachtvullingen die aparte spoornummers hebben gekregen. Het gaat om spoornummers 1.11, 1.12 en 1.9. De gracht is een minstens 7,6 meter brede gracht die afbuigt ter hoogte van een recente afvoerbuis (zie Figuur 52, aangeduid als recente verstoring). In het stuk ten zuiden van deze buis zijn enkel grachtvullingen op te merken. De totale breedte van deze gracht kon niet achterhaald worden. De diepte van deze gracht kon niet door boringen bepaald worden door de sterk puinhoudende lagen die in deze gracht merkbaar waren. Deze dempingspakketten hebben een sterk heterogeen uiterlijk, met afzonderlijke lagen met een grijsbruin, roodbruin en beigebruin uiterlijk met vaak veel baksteen- en mortelfragmenten en brokken. Ten zuiden van de recente verstoring heeft de opvulling een eerder homogene bruingrijze kleur met eveneens baksteen- en mortelfragmenten maar ook vrij veel aardewerk. De textuur bestaat uit een lemig zand.

Opvallend is dat de dempingspakketten allemaal vanuit het zuiden in deze gracht gestort zijn. Dit is duidelijk op te maken uit het putwandprofiel. Op basis van het aangetroffen materiaal dat vooral uit de opvullingspakketten in het zuidelijk gedeelte van dit spoor werd aangetroffen, kan dit spoor in de 14^e eeuw gedateerd worden.

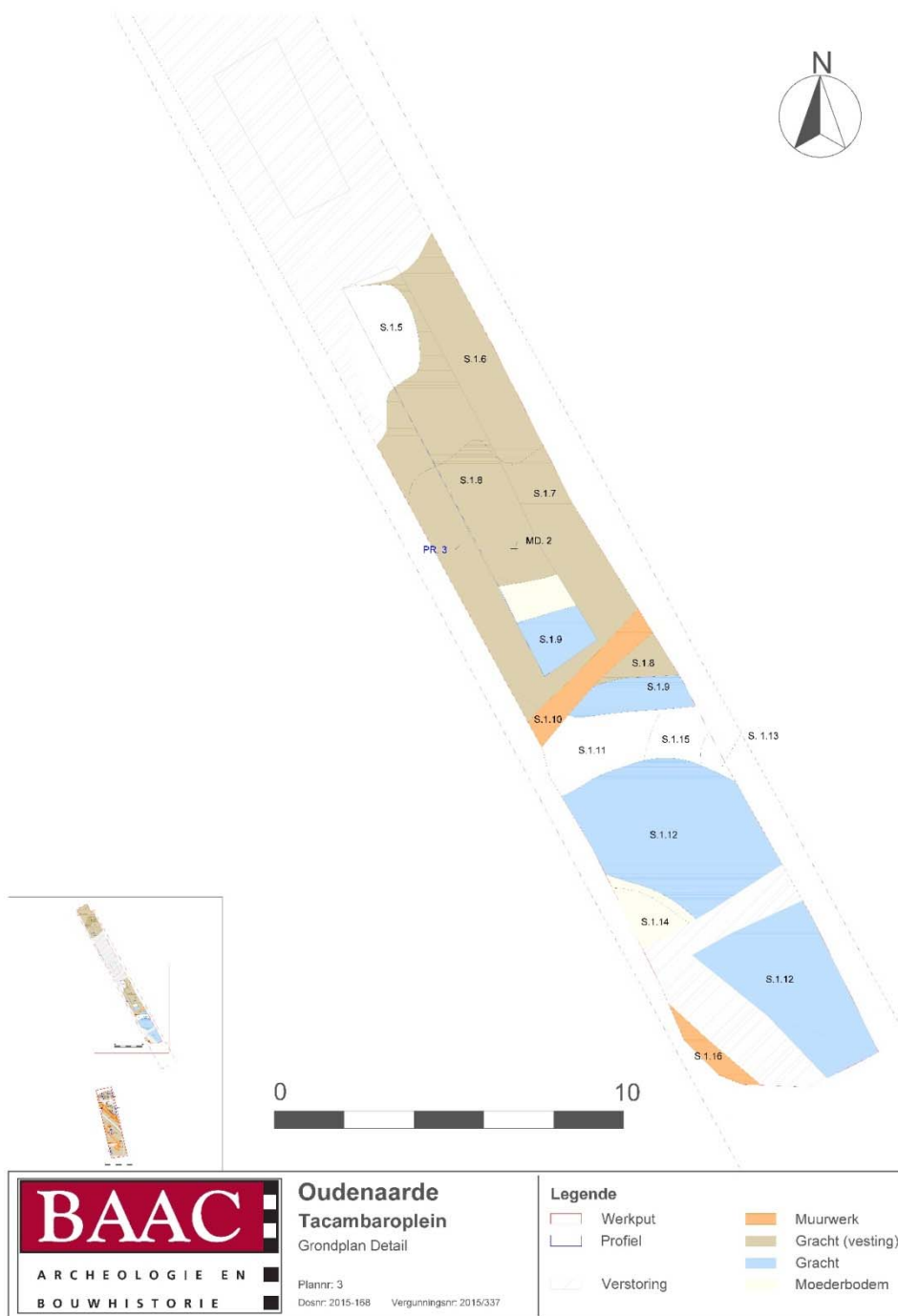
Een laatste vulling is spoor 1.9. deze vulling wordt oversneden door de vestinggracht (spoor 1.8, zie infra). De minimale meetbare breedte van deze vulling is 3,3 meter, maar hierbij moet rekening gehouden worden met een niveau verschil van ongeveer 1 meter tussen het zuidelijke en noordelijke deel. De noordelijke oever van deze gracht werd enkel geregistreerd in de bodem van profiel 3. Dit spoor heeft een heterogeen, donkergrijsbruin gevlekte, lemig zandige vulling met enkele baksteen- en mortelspikkels. De totale diepte kon door grondwaterproblematiek bij het zetten van profiel 3 niet meer nagegaan worden.

Figuur 51: profielfoto van profiel 3 met zicht op spoor 1.9 (links) dat oversneden wordt door spoor 1.8

Deze grachtvullingen kunnen mogelijk in verband gebracht kunnen worden met de gracht die ook op de kaart van Van Deventer te zien is (zie supra). Het gaat hier waarschijnlijk om een gekanaliseerde beek die van de stadsgrachten naar de Scheldemeersen loopt. Of deze gracht een rol in de stadsversterking van Oudenaarde had, is niet met zekerheid vast te stellen. De ligging lijkt hier wel op te wijzen. De eigenlijke laatmiddeleeuwse vestinggracht is net ten zuiden van de onderzoekslocatie gesitueerd.

De sporen zijn alleszins ouder dan de vestinggracht 1.8 (zie infra) en worden door deze lagen ook afgedekt. De bewaring van deze sporen is mogelijk te wijten aan de locatie van de vestingwal die hierboven moet gelegen hebben.

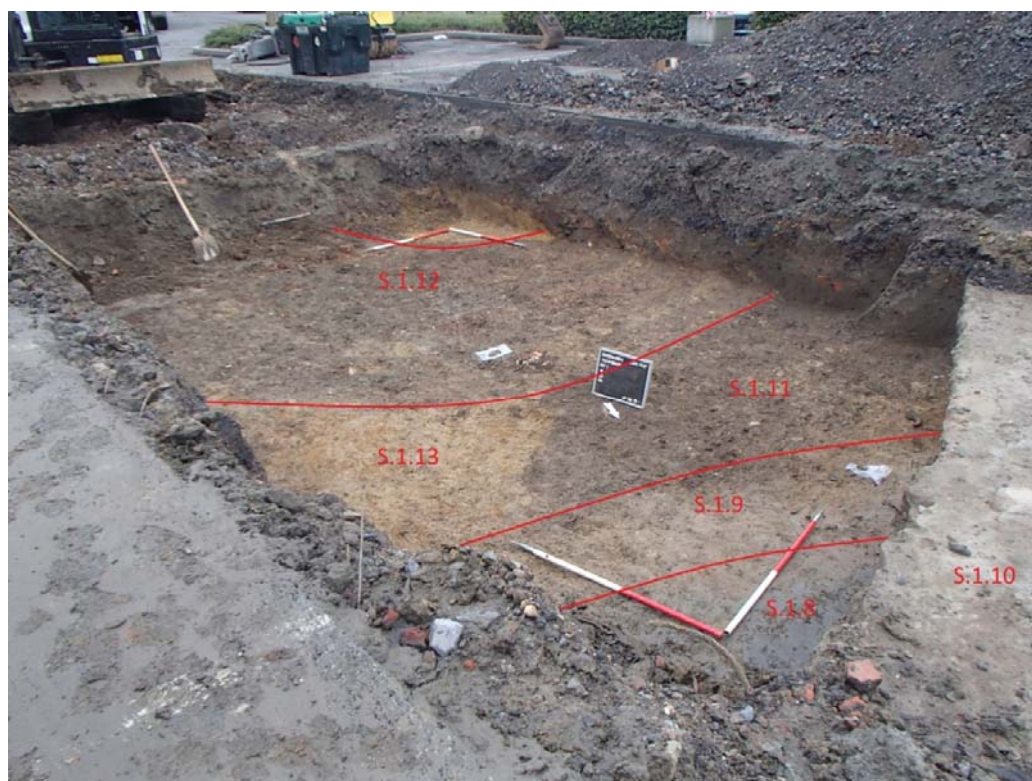

Figuur 52: Uitsnede uit de allesporenkaart met detail van de zone met laatmiddeleeuwse sporen in het zuiden van werkput 1. In lichtblauw de gracht, in wit de laatmiddeleeuwse ophogingen en in donkerbruin de vestingsgracht

Figuur 53: Zicht op gracht 1.12 waarin de dempingspakketten duidelijk zichtbaar zijn, foto richting oosten

Deze gracht (spoor 1.11/1.12) wordt oversneden en deels afgedekt door ophogingspakket 1.13 dat bestaat uit een lichtgele lemig zandige laag, mogelijk verplaatste moederbodem waarin zich ook enkele baksteenspikkels bevinden. Mogelijk gaat het om een laatste dempingspakket in de gracht ter egalisatie van het terrein. Spoor 1.15 behoort ook tot deze ophoging van het terrein. Ook hier werd een lichtgeelgrijze zandige laag met enkele baksteenspikkels afgelijnd.

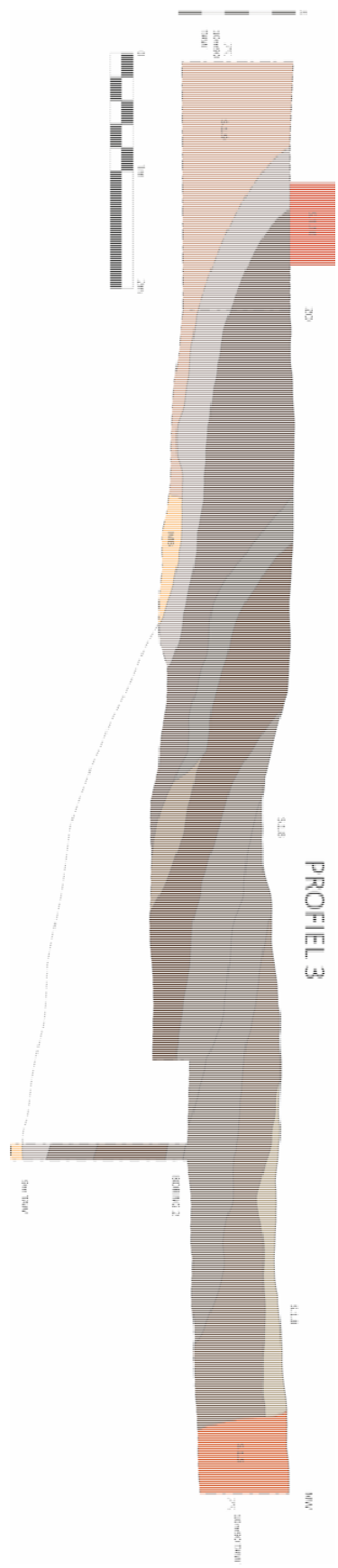
Figuur 54: Zicht op de laatmiddeleeuwse sporen met centraal de brede gracht spoor 1.11/1.12. Onderaan is de aanzet van gracht 1.9 en vestinggracht 1.8 zichtbaar

b) Vestinggrachten

De meeste sporen of spoornummers zijn lagen die in verband gebracht kunnen worden met het dichtslibben of dempen van de grachten van de stadsversterking van Oudenaarde. In werkput 1 kon de insteek van een grote, brede en vrij diepe gracht geregistreerd worden, mogelijk te linken aan de Vaubanversterking van Oudenaarde. De grachtstructuur zelf kreeg spoornummer 1.8. Deze gracht heeft een minimale breedte van 44 meter. In profiel 3 is duidelijk dat de lagen van deze gracht naar het noorden afhellen en dus duidelijk grachtvullingen zijn. De bovenliggende lagen, die in het vlak enkele spoornummers kregen (1.1 t.e.m. 1.3 en 1.6 t.e.m. 1.7) zijn in feite verschillende dempingspakketten. Deze lagen zijn allemaal licht puinhoudend met variërende kleurschakeringen van grijs tot grijsbruin. De textuur is meestal een lemig zand tot licht kleilig zand. Vooral de onderste lagen zijn eerder kleilig. Dit kon vooral bij de boringen goed geregistreerd worden.

Figuur 55: Zicht op een gedeelte van profiel 3 met aanduiding van de afhellende lagen en een zicht op de moederbodem

Figuur 56: Coupetekening van profiel 3 met gereconstrueerde diepte en insteek onder spoor 1.10

Op deze gracht zijn enkele boringen geplaatst om de diepte hiervan te achterhalen. Ongeveer op 7,5 meter van de insteek is deze gracht tot een diepte van circa 9 meter TAW (ongeveer 3,5 meter onder maaiveld) uitgegraven. Op het noordelijk uiteinde van de werkput was deze gracht nog tot een diepte van 9,70 meter TAW (ongeveer 2,70 meter onder maaiveld) bewaard. Centraal kon door de recente verstoringen geen boring geplaatst worden. Profiel 2 dat hierin geregistreerd, werd toont aan dat de verstoring tot minstens 2 meter onder maaiveld gaat. Aangezien de maximale diepte van de verstoring niet kon worden vastgesteld, is het ook niet zeker of er iets bewaard is gebleven van de gracht. Maar er kan wel aangenomen worden dat we ons hier in het midden van de gracht bevinden, waardoor er op grotere diepte wel nog grachtvulling zal bewaard zijn.

Het materiaal dat in deze gracht werd aangetroffen is zeer divers (zie ook infra), van verspit 14^e eeuws materiaal tot 19^e eeuws aardewerk. Over de datering van de aanleg van de gracht kan weinig worden toegevoegd, maar het aantreffen van 19^e eeuws aardewerk geeft wel een aanwijzing voor de demping van deze vestinggracht als terminus post quem.

In de noordelijke putwand werd ook een ingehheid houten paaltje (spoor 1.4) aangetroffen in grachtvulling 1.1. Het gaat om een ronde, aangepunte paal met een diameter van ongeveer 6 cm. Dit paaltje is als monster ingezameld. Dit paaltje is het enige ingehaide paaltje dat aangetroffen werd in de werkput, mogelijk gaat het om een verwaalde, losse paal, en maakt het geen deel uit van een oeverbeschoeiing. De bodem van de gracht bevindt zich ter hoogte van het paaltje nog 1 meter dieper. Mogelijk gaat het om een recent paaltje dat na de demping moet geplaatst worden.

Figuur 57: Ingeheid houten paaltje (spoor 1.4) in de grachtvulling 1.1

In werkput 2 werden enkel grachtvullingen aangesneden, er werd geen rand vastgesteld. De aangetroffen grachtvullingen/-lagen kregen in het vlak de spoornummers 2.1, 2.2, 2.4, 2.7 en 2.11. De minimum vastgestelde breedte van deze gracht is dan ook deze van de werkput, namelijk 23,7 meter. Ook hier gaat het om een zeer diepe gracht. Deze gracht kan als de binnenste vestinggracht vanaf de stadsmuren van Oudenaarde geïdentificeerd worden. Er werden drie profielen geregistreerd om inzicht te krijgen in de diepte en aard van deze lagen. Opvallend is dat de meeste lagen vrij horizontaal liggen. Bij het diepste profiel, profiel 6 werd verdiept tot ongeveer 2 meter onder maaiveld. Hierna werd nog een boring gezet, maar deze bereikte de moederbodem niet door grondwaterproblemen en een uiterst kleiige laag, dit is waarschijnlijk een sedimentatielaag op de bodem van de gracht. Deze boring kon tot circa 2 meter onder het vlak (circa 4 meter onder maaiveld) doorgezet worden, zonder de moederbodem te bereiken. De lagen bij profiel 6 hellen lichtjes af naar het zuiden.

Figuur 58: Profiel 6 aangelegd onder muur 2.10

Bij profiel 5 zijn de afhellende dempingslagen het duidelijkst zichtbaar, waardoor er quasi geen twijfel meer is aan de aard van deze lagen. Het gaat hierbij om dempingspakketten in een gracht. Het gaat om een afwisseling van puinige lagen, met veel baksteen en brokken Doornikse kalksteen (ruwe brokken kalksteen zonder bewerkingssporen), en lagen met bijna steriel zand waarin slechts sporadisch een stuk baksteen zit. Ook hier kunnen deze dempingspakketten in de 18^E-19^E eeuw gedateerd worden op basis van het weinige vondstmateriaal dat in deze lagen aangetroffen werd.

Figuur 59: Profiel 5 met zicht op de duidelijk naar het zuiden afhellende lagen.

Als de sporenplannen op het plan van de Vaubanversterking uit 1746 geplot worden, valt op dat werkput 1 op de grens van de buitenste vestinggracht en de omwalling gelegen is. Werkput Twee zou volgens deze kaart op de omwalling moeten liggen, maar de archeologische realiteit toont aan dat hier een gracht gelegen is en geen wallichaam. Waarschijnlijk is dit te wijten aan enerzijds een niet geheel betrouwbare kaart en anderzijds aan een afwijking bij het georefereren. De buitenste gracht komt mooi tot zijn recht op de kaart, met de aanzet van de gracht die effectief aangetroffen is en de zelfde oriëntatie vertoont. De aangetroffen laatmiddeleeuwse sporen zijn hier bewaard gebleven door de aanwezigheid van het wallichaam.

Figuur 60: werkputten geplot op de gegeorefereerde kaart uit 1746. In rood werkput 1 en in groen werkput 2. Waarschijnlijk zit er enige discrepantie tussen de gegeorefereerde kaart en de archeologische werkelijkheid en moet deze kaart enigszins naar het noorden verschoven worden.

c) Vergelijkingsonderzoek

De vestingwerken van Oudenaarde werden op enkele locaties eerder onderzocht. Eigen onderzoek door BAAC Vlaanderen onderzocht de vestinggrachten op de Scheldekop.²¹ Hier werd een brede vestinggracht aangesneden waarin een duidelijke fasering kon aangeduid worden. Deze gracht kan tot de laat-/postmiddeleeuwse stadsversterking gerekend worden.

Aan het Liedtspark werd door Solva de aanleg van een herwaardering van een ravelijn van de stadsversterking archeologisch opgevolgd.²² Tijdens deze begeleiding is het profiel van de oude vestinggracht geregistreerd. Ook hier is de gracht in de loop van de 19^e-20^e eeuw gedempt met afval. Aan de noordkant van de vestinggracht zat een bakstenen structuur die mogelijk als versterking van de gracht moet aanzien worden. De vondsten uit de historische grachtvulling zijn voornamelijk te plaatsen in de 17de en 18de eeuw.

Bij twee proefputten aan de binnenzijde van de gracht werd gehoopt resten te vinden van het wallichaam van de ravelijn. Helaas werden van dit wallichaam geen sporen aangetroffen.

Vergelijkbaar onderzoek naar andere vestingwerken kan voornamelijk in leper aangetroffen worden. Bij recent onderzoek van BAAC Vlaanderen en Group Monument werden op twee verschillende locaties de Vaubanversterking van leper aangesneden.²³

Bij de opgraving door BAAC Vlaanderen te leper-Polenlaan werd ook een Vaubangracht gecoupeerd. Deze gracht was ongeveer 20 meter breed. De volledige diepte kon ook enkel uitgeboord worden.²⁴ De vullingen van deze gracht waren vrij gelijkaardig, en er kon vastgesteld worden dat enkele dempingspakketten vanuit één bepaalde richting in de gracht gegooid waren.

²¹ Janssens N.2012.

²² Taelman, Van Holme & Cherreté, 2015

²³ Respectievelijk onderzoek te leper-Polenlaan en leper René Colaertplein.

²⁴ Baeyens et al. In prep.

Te Ieper-René Colaertplein werden resten van de omwalling en de aanzet van de gracht aangesneden.²⁵ De aangetroffen muurresten van deze omwalling zijn zo massief dat ze wel moeten opvallen. Bij het onderzoek te Oudenaarde werden geen dergelijke massieven aangetroffen.

Op korte afstand van de Colruytsite werd wel een muurmassief aangetroffen dat tot de Vaubanversterking kan gerekend worden.²⁶ Op het moment van de uitwerking van dit rapport zijn nog geen gegevens beschikbaar van dit onderzoek van Solva. Uit mondelinge informatie kon wel worden opgemaakt dat deze resten zich op relatief grote diepte, circa 2,5 meter onder maaiveld, bevonden.²⁷

d) 19^e-20^e-eeuwse bouwactiviteiten

In totaal kunnen 10 spoornummers tot de 19^e-20^e-eeuwse bouwactiviteit gerekend worden. Het gaat hierbij bijna uitsluitend om funderingsmuren. De meeste muren hebben een noordwest-zuidoost oriëntatie. deze muren kunnen waarschijnlijk in verband gebracht worden met de fabriekshallen die op een luchtfoto de situatie in 1964 toont.

Figuur 61: Luchtfoto met zicht op de fabriek. (SAO, BEV0238)

De aangetroffen muren zijn allemaal redelijk diep gefundeerd, en hebben een zware, uitgekraagde footprint. Bij spoor 2.6 werd de diepte van de fundering door middel van een profielputje nagegaan. Deze was nog tot een diepte van circa 40 cm onder het vlak aanwezig. De onderste lagen waren gefundeerd op een laag grof puin en kalkmortel, met daarop twee lagen bakstenen. De bovenliggende twee lagen springen telkens een kwartsteen in. De onderste lagen vormen een viersteens dikke muur. De opgaande lagen hierboven vormen een driesteens dikke muur.

Spoor 2.10 is iets minder diep gefundeerd. Deze muur is maar vier lagen diep bewaard en is rechtstreeks op de onderliggende ophogingen gemetseld. De onderste laag stenen is deels op de kant geplaatst en deels gewoon uitgestrekt gelegd. Er lijkt ook in een ietwat slordig kruisverband gemetseld te zijn.

²⁵ An. 2015.

²⁶ Toevalsvondst tijdens rioleringswerken. Deze muurresten zijn geregistreerd door Solva.

²⁷ Mondelinge informatie S. Vandecatsye.

De aangetroffen muurresten hebben quasi allemaal een zelfde baksteenformaat, namelijk een baksteen met afmetingen 22x10x5,5 à 6 cm. Het gaat om rode en paarse bakstenen die gevat zijn in een harde kalkmortel. De aangetroffen muren 1.10, 2.3, 2.6, 2.10 2.12 kunnen op basis van het aangetroffen metselwerk en bakstenen in eenzelfde fase gedateerd worden. Waarschijnlijk gaat het hierbij om 20ste-eeuwse fabrieksmuren.

Figuur 62: Foto van de funderingswijze van spoor 2.6

Figuur 63: Spoor 2.10

Recenter zijn verschillende funderingspijlers en zinkputjes die op verschillende plaatsen de muren doorbreken. Het gaat hierbij om bakstenen structuren die in eenzelfde baksteenformaat gemetseld zijn, maar in plaats van kalkmortel werd cement gebruikt als bindmiddel. Deze kunnen waarschijnlijk in de tweede helft van de 20^e eeuw gedateerd worden.

5 Vondstmateriaal

Tijdens het veldwerk werden 19 vondstnummers en drie monsternummers uitgeschreven. In totaal werden 100 scherven, twee fragmenten dierlijk botmateriaal en vijf metaaldetectievondsten ingezameld.

De meest talrijk aanwezige materiaalcategorie is het aardewerk, met 100 stuks. Het gros hiervan is als lokaal aardewerk te omschrijven. In totaal werden 28 scherven grijs aardewerk, en 55 scherven rood aardewerk geteld. Verder werden ook nog 13 scherven steengoed, twee pijpensteelfragmenten en telkens een scherf witbakkend en industrieel witbakkend aardewerk aangetroffen.

Grijs	28
Industrieel wit	1
Pijpaarde	2
Rood	55
Steengoed	13
Wit	1
Totaal	100

Tabel 1: Tellingen per aardewerkgroep op siteniveau

Een groot gedeelte kan in de late middeleeuwen gedateerd worden. Vooral in vullingslagen van spoor 1.12 werd een redelijk grote hoeveelheid 14^e-eeuws materiaal aangetroffen. Ook hier werden veel scherven grijs en rood aardewerk aangetroffen, afkomstig van kannen, grappen en kommen. In steengoed werden enkel scherven van kannen in steengoed met zoutglazuur aangetroffen, afkomstig uit Raeren.

Naast spoor 1.12 bevatten de verschillende lagen en dempingspakketten van de vestinggracht naast 17^e-18^e-eeuws materiaal ook verschillende verspitte laatmiddeleeuwse scherven. Zo kon in vulling 1.7 een groot oor van een grijze kruik met een 14^e-eeuwse datering aangetroffen worden. In dezelfde vulling werden ook twee pijpensteeltjes en zowel witbakkend als industrieel witbakkend aardewerk aangetroffen. Vooral deze laatste aardewerkgroepen geven een goed beeld van de datering van de demping van deze gracht. Het gaat hier waarschijnlijk om een 19^e-eeuwse, gedeeltelijke, demping van de stadsgracht.

Figuur 64: Foto van aardewerk uit de vestinggracht uit werkput 1

Het vlak werd ook met de metaaldetector gescreend op de aanwezigheid van metalen objecten. In totaal konden vijf metalen vondsten ingezameld worden. Bij vier van de vijf gaat het om fragmenten lood, waarschijnlijk stukjes gesmolten lood die weggegooid of verloren zijn.

Er bevindt zich ook één loden musketkogel tussen de metaalvondsten. Deze kogel werd aangetroffen in spoor 2.11 (laag uit de vestinggracht in werkput 2). Het gaat om een mogelijk afgevuurde kogel, aangezien hij afgeplat is aan één zijde. Aan de andere zijde lijkt er een stuk te zijn afgebroken, mogelijk door de kracht van de impact of door een fout tijdens het gieten. Deze kogel heeft een gewicht van 11 gram en een diameter van 1,5 cm.

Figuur 65: Foto van de musketkogel uit spoor 2.11:

6 Besluit

6.1 Algemeen

Tijdens de bureaustudie werden enkele aanwijzingen gevonden voor mogelijke laatmiddeleeuwse bewoning in het noorden van het onderzoeksgebied. In het zuidelijk gedeelte van het terrein werden vooral de Vaubanomwallingen verwacht. Het huidige archeologisch onderzoek toonde echter aan dat de Vaubanomwallingen zich veel verder naar het noorden uitstrekten dan dat op basis van de historische kaarten kon verwacht worden. De aangetroffen sporen zijn vooral te linken aan de grachten van de Vaubanomwallingen. Daarnaast werden wel enkele laatmiddeleeuwse sporen aangetroffen, maar het gaat hierbij vooral om grachten en ophogingslagen. Bewoningssporen, zoals gebouwstructuren of ontginningsporen, werden niet aangetroffen. Ook de verwachte laatmiddeleeuwse bewoning werd niet aangetroffen. De enige muurresten die aangetroffen zijn, zijn recentere sporen die vooral te linken zijn aan de fabrieksgebouwen die op dit terrein hebben gestaan vanaf het einde van de 19^e eeuw.

6.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Onderzoeksvragen bureaustudie:

- *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het plangebied verwacht worden op basis van een analyse van het historisch primair (kaart- en archiefmateriaal) en secundair bronnenmateriaal (literatuur)?*

Op basis van de kaart Van Deventer kan men laatmiddeleeuwse bewoning verwachten. Vanaf het ontstaan van de vestingwerken is geen bewoning meer aanwezig. De bewoning heeft plaats gemaakt voor twee brede grachten met daartussen een vestingwal. Op basis van de historische kaarten bevinden we ons op een stuk van het glacis net ten westen van het ravelijn van de Beverenpoort. De vestinggrachten worden in de loop van de 19^e eeuw gedempt, waarna er ruimte ontstaat voor nieuwe bebouwing. Op bepaalde plaatsen loopt over het projectgebied een kleinere waterloop, waarvan de functie niet gekend is. Vanaf 1888 werd een textiel fabriek opgericht over bijna het volledige terrein. Van deze fabriek kan men nog restanten terugvinden, bv. de funderingen.

- *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Zie vorige vraag.

- *Hoe was de oude perceelsindeling?*

Op basis van het kadasterplan kan men stellen dat het projectgebied uit één groot perceel bestond met ernaast nog enkele kleinere percelen die later werden bijgevoegd.

- *Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds informatie beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?*

Er werd zeer recent een toevalsvondst gedaan ten westen van het projectgebied, maar hier is nog geen rapport van beschikbaar. Er werden reeds heel wat onderzoeken uitgevoerd in Oudenaarde, maar gezien de ligging van de stad nabij de Schelde kan de vergelijking met een iets verder gelegen site een zeer verkeerd beeld geven naar bodemopbouw toe.

- *In welke mate en in welke zones kan er een (recente) verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

De bouw van de textielfabriek en het meer recente winkelpand kunnen mogelijk een deel van het archeologisch erfgoed verstoord hebben, maar dit kon niet aangetoond worden op basis van historische gegevens.

- *Welke zones zullen binnen de huidige herinrichtingsplannen onderhevig zijn aan grondverzet en bodemverstoring, tot op welk niveau?*

De toekomstige parking zal heraangelegd worden, wat grondverstorende activiteiten tot 25 cm onder het maaiveld betekent. Dit betreft een reeds verstoord niveau (verharding) en heeft dus geen negatieve gevolgen voor het archeologisch erfgoed in de bodem. Bij de bouw van het winkelpand zullen enkel de vorstwanden en de liftkoker tot een maximale diepte van 1,60m onder maaiveld uitgegraven worden. De schroefpalen zelf zullen dieper uitgegraven worden. Deze palen worden tot een diepte van 10 tot 15 meter onder maaiveld geboord. Ze zijn redelijk diep, maar ook erg beperkt in oppervlakte (diameter van circa 60 cm).

Onderzoeksvragen prospectie met ingreep in de bodem:

- *Welke bodemopbouw kan tijdens het vooronderzoek vastgesteld worden? Is deze bodemopbouw over het hele terrein gelijkaardig of zijn er lokale verschillen? Welke impact hebben bodemvormende factoren en/of processen gehad op de bewaring van archeologisch erfgoed?*

Slechts in één klein stuk van het eerste vlak in werkput 1 werd moederbodem aangesneden. Op basis van dit kleine stukje kunnen moeilijk uitspraken gedaan worden over bodemopbouw over het gehele terrein. De aangetroffen vestingwerken zijn tot op grote diepte uitgegraven en hebben dus een zware impact gehad op de bewaring van eventuele oudere fasen. Bij het bestuderen van de historische kaarten valt op dat vanaf de Ferrariskaart tot het einde van de 19^e eeuw geen bewoning op te merken valt. De aanwezigheid van vestinggrachten en omwallingen zorgt ervoor dat er uit deze periode geen bewoningssporen te verwachten zijn. Uit de boringen, profielen en sporen blijkt ook dat de grachten elke andere oudere sporen hebben weggegraven, met uitzondering van mogelijk dieper uitgegraven structuren zoals waterputten en dergelijke. Ter hoogte van de mogelijke wal kunnen wel nog oudere sporen bewaard zijn. De aangetroffen laatmiddeleeuwse sporen die in het zuiden van werkput 1 aangetroffen zijn kunnen mogelijk aan de aanwezigheid van een wallichaam gelinkt worden dat deze sporen afdekte.

- *Kunnen op basis van vondstmateriaal, oversnijdingen en/of vulling uitspraken gedaan worden over de datering en de onderlinge fasering van de aangetroffen sporen? Kunnen deze vaststellingen gekoppeld worden aan het historisch kaart- en bronnenmateriaal?*

De aangetroffen sporen kunnen in drie fasen gedateerd worden, een laatmiddeleeuwse fase met enkele grachten en ophogingen, een 17^e-18^e-eeuwse fase met de vestinggrachten van de Vaubanomwalling en een 19^e-20^e-eeuwse fase met vooral sporen van de funderingen van de fabriekshallen die na de opgave van de stadsomwalling hier opgetrokken zijn. Vooral de twee laatste fasen kunnen gelinkt worden aan enerzijds de historische kaarten: vooral de Ferrariskaart en de Poppkaart voor de vestingwerken en anderzijds de kadasterplannen voor de industriële resten. Het aangetroffen vondstmateriaal uit de vestinggrachten is vaak sterk vermengd materiaal. Zo konden uit enkele lagen laatmiddeleeuws (14^e-eeuws) aardewerk verzameld worden. Het gaat hierbij mogelijk om verspit of van elders aangevoerd materiaal. Echter het postmiddeleeuws materiaal is duidelijk aanwezig in alle vullingen van de vestinggrachten. De laatmiddeleeuwse sporen bevatten vrij weinig materiaal, met uitzondering van spoor 1.12.

- *Kan voor de vindplaats of voor delen van deze vindplaats het principe van behoud in-situ nagestreefd worden, zo ja aan welke randvoorwaarden dient voldaan te worden?*

Behoud *in situ* is voor deze site zeker mogelijk en aan te raden. De aanwezige resten zijn vaak zeer diep uitgegraven. Gezien de aard van de sporen, grachten en ophogingslagen, zullen deze met enige zekerheid over heel het terrein aanwezig zijn. Gezien de beperkte afgraving van het terrein waarbij enkel recente lagen worden afgegraven of verstoord zullen de archeologisch relevante lagen niet of slechts beperkt geraakt worden. De funderingen van de toekomstige winkel zullen de grond ingedrongen worden, waardoor geen archeologische waarnemingen kunnen uitgevoerd worden. Het gaat echter maar om enkele pijlers en een liftschacht. Mochten op diepere niveaus toch nog muurresten in relatie tot de Vaubanomwalling bewaard zijn, zullen deze waarschijnlijk ook redelijk omvangrijk zijn. Bij de proefsleuven en diepere profielen tot circa 2,5 meter onder maaiveld werden geen oudere muurresten aangetroffen. Van deze muren kan ook verwacht worden dat deze zullen doorlopen over het hele tracé van de omwalling. Buiten het onderzoeksgebied werd ook een stuk van deze omwalling aangetroffen op grotere diepte. Gezien het feit dat de pijlers wel tot grote diepte zullen uitgegraven worden, maar ook onmiddellijk met beton volgestort worden zijn ook geen bijkomende archeologische waarnemingen mogelijk.

- *Voor archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven; wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van deze zones?*

Aangezien er voor de site een behoud *in situ* voorgesteld wordt is deze vraag niet meer van toepassing.

- *Wat is het kennispotentieel van de archeologische vindplaats met betrekking tot de stadsgeschiedenis van Oudenaarde en de stadsontwikkeling van middeleeuwse stedelijke kernen in het algemeen? Welke site-specifieke vraagstellingen kunnen geformuleerd worden bij een vervolgonderzoek?*

Hoewel er enkele laatmiddeleeuwse sporen aangetroffen zijn, gaat het enkel om grachten en enkele ophogingslagen. Er is duidelijk wel activiteit op het terrein vanaf waarschijnlijk de 14^e eeuw. Dit is mogelijk te linken aan de laatmiddeleeuwse bewoning rond de Beverepoort. Over de aard en omvang is op basis van het aangetroffen sporenbestand niet veel meer te zeggen. Gezien de omvang en diepte van de Vaubangrachten zal een groot gedeelte van de laatmiddeleeuwse sporen weggegraven zijn.

Aangezien er voor de site een behoud *in situ* voorgesteld wordt, worden geen vragen voor vervolgonderzoek geformuleerd.

- *Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welk type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke vermoedelijke hoeveelheid?*

Aangezien er voor de site een behoud *in situ* voorgesteld wordt, worden geen vragen voor vervolgonderzoek geformuleerd. Derhalve is ook geen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig.

- *Kunnen er -afgaand op de vondsten, de aard en de densiteit van de aangetroffen sporen tijdens het vooronderzoek en de kennis van gelijkaardige sites- uitspraken gedaan worden over de aard en de hoeveelheid vondstmateriaal die bij een vervolgonderzoek te verwachten valt? Zijn er specifieke methodologische aanbevelingen inzake de omgang met vondstmateriaal qua opgravingsmethode, sampling, conservatie,...*

Aangezien er voor de site een behoud *in situ* voorgesteld wordt is deze vraag niet meer van toepassing.

- *Is er sprake van een grondwaterproblematiek en dienen er maatregelen inzake grondwater of stabiliteit genomen te worden bij een eventueel vervolgonderzoek?*

Tijdens het vooronderzoek werd het de grondwatertafel rond circa 2 meter onder maaiveld vastgesteld. Hierboven werd ook grondwater aangesneden. Het gaat hierbij waarschijnlijk om hangwater dat in meer zandige lagen vastgehouden wordt. In de grachten werden vaak zandige en kleiige afwisselende lagen aangetroffen. Als er in de toekomst toch nog archeologische ingrepen worden gedaan moet hier wel rekening mee gehouden worden. Hierbij moet ook in gedachten gehouden worden dat de onderste vullingen van de gracht redelijk klei en puinhoudend zijn, waardoor bronbemaling mogelijk nodig is voor een veilig onderzoek van de volledige gracht. Ook dient de coupe voldoende breed gemaakt te worden om indien nodig trapsgewijs te verdiepen.

- *Welke rudimentaire inschatting kan er gemaakt worden van de tijdsduur van een vervolgonderzoek? Welke personeelsbezetting, personeelskwalificaties en (specialistische) begeleiding zijn hierbij aangewezen?*

Aangezien er voor de site een behoud in situ voorgesteld wordt is deze vraag niet meer van toepassing.

6.3 Advies

Op basis van het sporenbestand kan geconcludeerd worden dat er sporen uit de late middeleeuwen en de Nieuwe/Nieuwste tijden aangetroffen werden. Uit de late middeleeuwen werden een gekanaliseerde beek aangetroffen die de laatmiddeleeuwse stadsgrachten met de nabijgelegen Scheldemeersen verbonden.

Op basis van de aangetroffen sporen en de aard van de geplande ingrepen adviseert BAAC Vlaanderen geen vervolgonderzoek. De aangetroffen lagen en sporen kunnen op basis van het vooronderzoek gedetermineerd en gewaardeerd worden. Het gaat in voor de oudere perioden om lineaire sporen zoals grachten en wallen. Hoewel er tot op een grote diepte palen worden geboord, blijven de ingrepen van vorstwand en citernes redelijk beperkt. Het enige dat verstoord zou worden zijn de 19^e-20^e-eeuwse fabrieksresten. Deze resten zijn eerder van geringe waarde. De resten van de omwallingen en grachten kunnen wel deels verstoord worden door de palen, maar gezien de lineaire aard van deze sporen zullen deze buiten de geplande verstoringen verder in situ bewaard blijven.

Indien in de toekomst toch een diepgaandere, vlakdekkende verstoring van het terrein zou plaatsvinden moet rekening gehouden worden dat op een diepte van circa 1,20 meter onder maaiveld de sporen duidelijk afgelijnd kunnen worden. In dit geval zou een gedeeltelijke opgraving kunnen geadviseerd worden. De huidige verstoringen maken een vervolgonderzoek niet noodzakelijk.

7 Bibliografie

Archief

Kadasterarchief Gent:

- KAG, kadasterplan, 1819.
- KAG, oorspronkelijke aanwijzende tabel, art. 110, nr. 1.
- KAG, kadastrale legger, art. 497, nr. 17.
- KAG, kadastrale legger, art. 993, nr. 2.
- KAG, kadastrale legger, art. 993, nr. 4.
- KAG, kadastrale legger, art. 993, nr. 5.
- KAG, kadastrale legger, art. 993, nr. 6.
- KAG, kadastrale legger, art. 993, nr. 9.
- KAG, kadastrale legger, art. 993, nr. 12.
- KAG, kadastrale legger, art. 1050, nr. 1.
- KAG, kadastrale legger, art. 1050, nr. 3.
- KAG, kadastrale legger, art. 1050, nr. 4.
- KAG, kadastrale legger, art. 1050, nr. 8.
- KAG, kadastrale legger, art. 1050, nr. 9.
- KAG, kadastrale legger, art. 1050, nr. 10.
- KAG, kadastrale legger, art. 1050, nr. 129.
- KAG, kadastrale legger, art. 1050, nr. 147.
- KAG, kadastrale legger, art. 1050, nr. 154.
- KAG, kadastrale legger, art. 1050, nr. 165.
- KAG, kadastrale legger, art. 1050, nr. 194.
- KAG, kadastrale legger, art. 1051, nr. 2.
- KAG, kadastrale legger, art. 1560, nr. 91.
- KAG, kadastrale legger, art. 1346, nr. 6.
- KAG, kadastrale legger, art. 1346, nr. 7.
- KAG, kadastrale legger, art. 1346, nr. 8.
- KAG, kadastrale legger, art. 1346, nr. 9.
- KAG, kadastrale legger, art. 1346, nr. 15.
- KAG, kadastrale legger, art. 2461, nr. 1.
- KAG, kadastrale legger, art. 2461, nr. 6.
- KAG, kadastrale legger, art. 2461, nr. 10.
- KAG, kadastrale legger, art. 2461, nr. 17.
- KAG, kadastrale legger, art. 2461, nr. 18.
- KAG, kadastrale legger, art. 2461, nr. 19.
- KAG, kadastrale legger, art. 3344, nr. 2.

KAG, kadastrale legger, art. 3344, nr. 3.
KAG, mutatieschets nr. 9, 1866.
KAG, mutatieschets nr. 3, 1890.
KAG, mutatieschets nr. 11, 1892.
KAG, mutatieschets nr. 5, 1893.
KAG, mutatieschets nr. 7, 1894.
KAG, mutatieschets nr. 8, 1903.
KAG, mutatieschets nr. 22, 1907.
KAG, mutatieschets nr. 5, 1910.
KAG, mutatieschets nr. 10, 1914.
KAG, mutatieschets nr. 5, 1919/2.
KAG, mutatieschets nr. 61, 1927.
KAG, mutatieschets nr. 7, 1940.
KAG, mutatieschets nr. 21, 1951.
KAG, mutatieschets nr. 17, 1956.
KAG, mutatieschets nr. 10, 1963.
KAG, mutatieschets nr. 18, 1964.
KAG, mutatieschets nr. 16, 1971.
KAG, mutatieschets nr. 16, 1971.
KAG, mutatieschets nr. 15, 1981.
KAG, mutatieschets nr. 20, 1992.
KAG, mutatieschets nr. 19, 1993.
KAG, mutatieschets nr. 40, 1994.
KAG, mutatieschets nr. 15, 1995.
KAG, mutatieschets nr. 10, 2006.
KAG, mutatieschets nr. 10, 2012.

Stadsarchief Oudenaarde:

SAO, Foto Archief Oudenaarde, Maker onbekend – Plan d'Oudenaarde (1746) (SHAT, Archives du Génie, canton Oudenaarde, art.14, section 1, pièce n°27).
SAO, Foto Archief Oudenaarde, Vaillant – Plan D'Oudenaarde, d'après les reconnaissances faites aux mois d'Août 1829 et Janvier 1833 (1833).
SAO, landboek en landheer, 711/1/93/1A, landboek van Oudenaarde, Tome 1, 1616-1783.
SAO, landboek en landheer, 711/2/92/IB, landboek van Oudenaarde, Tome 1, 17de-18de eeuw.
SAO, landboek en landheer, 711/3/94/deel 2, landboek van Oudenaarde, 1684-1791.
SAO, landboek en landheer, 711/4/95/deel 3, landboek van Oudenaarde, 1624-1788.
SAO, landboek en landheer, 711/5/96/deel IV, landboek van Oudenaarde, Eindries: 1684-1791.
SAO, verz. kaarten en plannen, nr. 98.
SAO, verz. kaarten en plannen, nr. 596.
SAO, verz. kaarten en plannen, nr. 612.
SAO, foto's, BEV 0238.

SAO, foto's, FO 000239.
 SAO, foto's, GM 00978.
 SAO, foto's, GM 00980.
 SAO, foto's, GM 00989.
 SAO, MA, OUD 752.1, bouwaanvraag, 14 september 1888.

Literatuur

AN. 2015: *Ieper-René Colaertplein. Evaluatierapport*. Group Monument, s.l.

N. BAEYENS et al. (in prep.): *Archeologische opgraving, Ieper-Polenlaan*. BAAC Vlaanderen Rapport (in voorbereiding).

G. BERINGS 1989: *Landschap, geschiedenis en archeologie in het Oudenaardse*, Oudenaarde.

C. CARTON 2009-2010: *Oudenaarde op kaart. Een grondige analyse van de 16de-eeuwse kaart van Oudenaarde van Jacob van Deventer*, Gent. (onuitgegeven masterscriptie UGent)

V. DEBONNE & P.-J. LACHAERT 2007: *Een middeleeuws huis in Oudenaarde: historisch en bouwhistorisch onderzoek in Hoogstraat 7*, in: *Relicta* 3, 237-288.

J. DEGRYSE 2012: *Oudenaarde Scheldekop, historisch-cartografisch onderzoek*, Sijsele. (onuitgegeven rapport Ruben Willaert bvba)

P. DEVOS 1985: *Het station van Oudenaarde. Een cultuurhistorische benadering*, Oudenaarde.

M. HOEBEKE 1965: Oudenaarde, in: *Belgische steden in reliëf. Plannen opgenomen door Franse militaire ingenieurs – XVIIIe-XIXe eeuw*, Brussel, p. 263-294.

N. JANSSENS 2012: *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem, Oudenaarde Scheldekop, rapport nr. 42*, Gent. (onuitgegeven rapport BAAC Vlaanderen)

E. Taelman, N. Vanholme & B. Cherrete 2015: *Archeologisch onderzoek, proefsleuvenonderzoek en archeologische begeleiding Oudenaarde-Liedtspark*. Solva Archeologie Rapport, 32, Erembodegem.

Websites

CadGIS 2015: *Kadasterkaarten* [online], http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE. (geraadpleegd op 24/07/2015)

CENTRAAL ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI) 2014: *Oudenaarde* [online], <http://cai.erfgoed.net/> (geraadpleegd op 27/07/2015).

DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN (DOV) s.d.: *Bodemverkenner* [online], <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>. (geraadpleegd op 27/07/2015)

GEOPUNT VLAANDEREN s.d.: *Atlas der Buurtwegen* [online], <http://www.geopunt.be/> (geraadpleegd op 27/07/2015)

GEOPUNT VLAANDEREN s.d.: *Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen* [online], <http://www.geopunt.be/> (geraadpleegd op 27/07/2015)

GEOPUNT VLAANDEREN s.d.: *Ferrariskaart* [online], <http://www.geopunt.be/> (geraadpleegd op 27/07/2015)

GEOPUNT VLAANDEREN s.d.: *Luchtfoto Vlaanderen winter 2014 - kleur* [online], <http://www.geopunt.be/> (geraadpleegd op 24/07/2015)

GEOPUNT VLAANDEREN s.d.: *Plan Vandermaelen* [online], <http://www.geopunt.be/> (geraadpleegd op 27/07/2015)

GEOPUNT VLAANDEREN s.d.: *Popkaart* [online], <http://www.geopunt.be/> (geraadpleegd op 27/07/2015)

INVENTARIS VAN HET ARCHEOLOGISCH ERFGOED 2007-2014: *Historische stadskern van Oudenaarde* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/cai/zone/26>. (geraadpleegd op 27/07/2015)

INVENTARIS VAN HET BOUWKUNDIG ERFGOED 2007-2014: *Fabrieksterrein van textiel fabriek Gevaert* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/27335>. (geraadpleegd op 27/07/2015)

INVENTARIS VAN HET BOUWKUNDIG ERFGOED 2007-2014: *Oudenaarde* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21247>. (geraadpleegd op 24/07/2015)

INVENTARIS VAN HET BOUWKUNDIG ERFGOED 2007-2014: *Tacambaroplein* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/4655>. (geraadpleegd op 24/07/2015)

KIK-IRPA s.d.: *Fototheek, Oudenaarde* [online], http://balat.kikirpa.be/search_all.php. (geraadpleegd op 28/07/2015)

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË (KBR) 2014: *Jacob Van Deventer* [online], <http://uurl.kbr.be/1043888>. (geraadpleegd op 27/07/2015)

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË (KBR) 2014: *Sanderus, Flandria Illustrata* [online], http://images.kbr.be/multi/VB_10335_E_2Viewer/imageViewer.html. (geraadpleegd op 27/07/2015)

OUDENAARDE, LE PETIT BRUGES s.d.: *Maquette van Oudenaarde anno 1748-1752 van Nicolas De Nézet* [online], http://www.le-petit-bruges.be/maquette_nezot.html. (geraadpleegd op 28/07/2015)

MUSEA OOST-VLAANDEREN IN EVOLUTIE s.d.: *Museum in zicht* [online], <http://www.museuminzicht.be/public/collecties/objecten/index.cfm?zoek=1&mp=&vz=tacambaroplein&q=tacambaroplein&weergave=lijst&page=13>. (geraadpleegd op 27/07/2015)

ONROEREND ERFGOED BESCHERMINGEN 2007-2012: *Besluit nummer 1617* [online], <https://beschermingen.onroerenderfgoed.be/object/id/OO000968/>. (geraadpleegd op 27/07/2015)

TOPOMAPVIEWER 2015: *Topografische kaart* [online], <http://www.ngi.be/topomapviewer/public?lang=nl&> (geraadpleegd op 24/07/2015)

8 Lijst met figuren

Figuur 1: Luchtfoto met aanduiding projectgebied. (Geopunt Vlaanderen s.d.)	1
Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het plangebied in het rood.	5
Figuur 3: Kadasterplan met aanduiding van de percelen binnen het plangebied (rood).	6
Figuur 4: Digitaal Hoogtemodel met aanduiding projectgebied. (Geopunt Vlaanderen s.d.).....	6
Figuur 5: Bodemkaart met aanduiding projectgebied. (DOV Bodemverkenner s.d.).....	7
Figuur 6: Algemene kaart van Oudenaarde, naar Van Deventer. Legende: A. Schelde; B. Mogelijk tracé oudste stadswal van Oudenaarde; C. oudste stadswal van Pamele; D. laatmiddeleeuwse omwalling. (De Grootte 2008, fig. 45).....	8
Figuur 7: Plan van Oudenaarde, Jacob Van Deventer. (KBR 2014)	10
Figuur 8: Plan Van Deventer gegeorefereerd op huidig kadasterplan.....	11
Figuur 9: Plan van Oudenaarde uit de Flandria Illustrata van Sanderus. (KBR 2014)	12
Figuur 10: Zicht op de Maquette van Nézot. (Oudenaarde, Le petit Bruges s.d.)	12
Figuur 11 Plan uit 1746. (Foto Archief Oudenaarde, SHAT, Archives du Génie, canton Oudenaarde, art.14, section 1, pièce n°27)	13
Figuur 12 Plan uit 1746 gegeorefereerd op het huidig kadasterplan.....	13
Figuur 13: Ferrariskaart. (Geopunt Vlaanderen s.d.)	14
Figuur 14: De Ferrariskaart gegeorefereerd op het huidig kadasterplan.....	14
Figuur 15: Kadasterplan uit 1819. (KAG, kadasterplan, 1819)	15
Figuur 16: Het kadasterplan uit 1819 op het huidige kadasterplan gegeorefereerd.....	15
Figuur 17: Plan uit 1824. (SAO, verz. Kaarten en plannen, nr. 612)	16
Figuur 18 Uitsnede van het plan Vaillant (1829-1833). (Foto Archief Oudenaarde, Vaillant).....	16
Figuur 19: het plan Vaillant(1829-1833) gegeorefereerd op het huidig kadasterplan.....	17
Figuur 20: Atlas der Buurtwegen, ca. 1841. (Geopunt Vlaanderen s.d.)	17
Figuur 21: Atlas der Buurtwegen gegeorefereerd op het huidig kadasterplan.....	18
Figuur 22: Plan van Vandermaelen, 1846-1854. (Geopunt Vlaanderen s.d.).....	18
Figuur 23: Plan van Vandermaelen gegeorefereerd op het huidig kadasterplan.....	19
Figuur 24: Poppkaart, 1842-1879.....	19
Figuur 25: Poppkaart gegeorefereerd op het huidig kadasterplan.....	20
Figuur 26: Toestand in 1866. (KAG, mutatieschets nr. 9, 1866).....	20
Figuur 27: Nieuwe toestand in 1866 met opdeling in percelen. (KAG, mutatieschets nr. 9, 1866)	21
Figuur 28: Mutatieschets uit 1890 met links de toenmalige toestand en rechts de nieuwe toestand. (KAG, mutatieschets nr. 3, 1890)	22
Figuur 29: Nieuwe toestand in 1893 (KAG, mutatieschets nr. 5, 1893) en 1903 (KAG, mutatieschets nr. 8, 1903)	22
Figuur 30: Nieuwe toestand in 1907 (KAG, mutatieschets nr. 22, 1907) en 1910 (KAG, mutatieschets nr. 5, 1910).....	23
Figuur 31: Nieuwe toestand in 1914 (KAG, mutatieschets nr. 10, 1914) en 1919 (KAG, mutatieschets nr. 5, 1919/2)	23
Figuur 32: Nieuwe toestand in 1927 (KAG, mutatieschets nr. 61, 1927) en 1940 (KAG, mutatieschets nr. 7, 1940).....	23
Figuur 33: Mutatieschets uit 1964 met links de toenmalige situatie en rechts de nieuwe situatie. (KAG, mutatieschets nr. 18, 1964)	24
Figuur 34: Luchtfoto met zicht op de fabriek. (SAO, BEV0238).....	24
Figuur 35: Nieuwe toestand in 1971. (KAG, mutatieschets nr. 16, 1971)	25
Figuur 36: Nieuwe toestand in 1974. (KAG, mutatieschets nr. 11, 1974)	25
Figuur 37: Luchtfoto met zicht op het Tacambaroplein. (SAO, GM00978)	26
Figuur 38: Detail van Oudenaarde met aanduiding beschermd stadsgezicht en inventarispannen Bouwkundig Erfgoed.	29
Figuur 39: Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding vondstlocaties en projectgebied (CAI 2014).....	30
Figuur 40: Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding vondstlocaties rond de markt en de Sint-Walburgakerk (CAI 2014).	31
Figuur 41: Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding vondstlocaties aan de linkeroever van de Schelde (CAI 2014).	32
Figuur 42: Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding vondstlocaties op de rechteroever van de Schelde (CAI 2014).	33
Figuur 43: Plan bestaande toestand met aanwezige nutsleidingen.....	34

Figuur 44: Ontwerpplan.....	35
Figuur 45: Snede van het ontwerpplan.	36
Figuur 46: Inplanting proefsleuven binnen het plangebied	37
Figuur 47: Vlakfoto werkput 1 met in de linkerbovenhoek van de werkput een stuk moederbodem thv de jalons. Het lichtgele stuk onderaan is een ophoging (zie infra).....	39
Figuur 48: Profiel 6 in werkput 2 toont tot minimum 2 meter onder maaiveld antropogene lagen.....	40
Figuur 49: allesporen kaart met in donkerbruin de vestinggrachten, in blauw de laatmiddeleeuwse grachten en in wit de ophogingen De recente, 20 ^e -eeuwse muren zijn in oranje aangeduid. De verstoringen zijn gearceerd weergegeven.	41
Figuur 50: profielfoto van profiel 3 met zicht op spoor 1.9 (links) dat oversneden wordt door spoor 1.8.....	42
Figuur 51: Uitsnede uit de allesporenkaart met detail van de zone met laatmiddeleeuwse sporen in het zuiden van werkput 1. In lichtblauw de gracht, in wit de laatmiddeleeuwse ophogingen en in donkerbruin de vestingsgracht	43
Figuur 52: Zicht op gracht 1.12 waarin de dempingspakketten duidelijk zichtbaar zijn, foto richting oosten.....	44
Figuur 53: Zicht op de laatmiddeleeuwse sporen met centraal de brede gracht spoor 1.11/1.12. Onderaan is de aanzet van gracht 1.9 en vestinggracht 1.8 zichtbaar	44
Figuur 54: Zicht op een gedeelte van profiel 3 met aanduiding van de afhellende lagen en een zicht op de moederbodem	45
Figuur 55: Coupetekening van profiel 3 met gereconstrueerde diepte en insteek onder spoor 1.10 ...	46
Figuur 56: Ingeheid houten paaltje (spoor 1.4) in de grachtvulling 1.1	47
Figuur 57: Profiel 6 aangelegd onder muur 2.10.....	48
Figuur 58: Profiel 5 met zicht op de duidelijk naar het zuiden afhellende lagen.....	48
Figuur 59: werkputten geplot op de georeferencieerde kaart uit 1746. In rood werkput 1 en in groen werkput 2. Waarschijnlijk zit er enige discrepantie tussen de georeferencieerde kaart en de archeologische werkelijkheid en moet deze kaart enigszins naar het noorden verschoven worden. .	49
Figuur 60: Luchtfoto met zicht op de fabriek. (SAO, BEV0238).....	50
Figuur 61: Foto van de funderingswijze van spoor 2.6	51
Figuur 62: Spoor 2.10.....	51
Figuur 63: Foto van aardewerk uit de vestinggracht uit werkput 1	53
Figuur 64: Foto van de musketkogel uit spoor 2.11:.....	53

9 Bijlagen

9.1 Lijsten

9.1.1 Sporenlijst

9.1.2 Fotolijst

9.1.3 Vondstenlijst

9.1.4 Lijst monsters

9.2 Kaartmateriaal

9.2.1 Grondplan - Overzicht

9.2.2 Grondplan - WP1

9.2.3 Grondplan - WP2

9.3 Digitale versie van het rapport, de bijlagen, het fotomateriaal en de GIS-bestanden met georeferende historische kaarten

Bijlage 9.1.1. Sporenlijst

Spoor	WP	Vlak	Interpretatie	Vorm	Kleur	Inclusies	Hom/Het	Textuur	Spoorrelaties
1.1	1	1	laag gracht	onregelmatig	DGR	bst2, hk2, mo2	hom	zandige leem	
1.2	1	1	laag gracht	onregelmatig	LGEBR, LGEGR gevl	bst3, nst2, aw1, mo2	het	licht lemig zand met lemige brokken	over spoor 1.2
1.3	1	1	laag gracht	onregelmatig	IGEGR verspitte MB, L tot DGEGR gevl	bst2, mo1, nst1	het	zand met lemige brokken	
1.4	1	1	houten paal	rond	paal in putwand, diameter ca6cm				
1.5	1	1	puinkuil	onregelmatig	ORRO	bst3, nst1,	hom	baksteenpuin, beetje lemig zand ertussen vermengd	
1.6	1	1	grachtvulling, laatste demping	onregelmatig	LGEBR, LBRGR gevl	bst2, aw, mo2	het	lemig zand	
1.7	1	1	grachtvulling, opvullingsfase	onregelmatig	DGR, tot DGR DGEGR gevl, afwisselende lagen	bst2, mo1, nst2, aw	hom	lemig zand tot kleiige lagen	in profiel 3 hellen de lagen naar het N af
1.8	1	2	vestingsgracht (structuur zelf)	lineair	verschillende lagen zie coupetekening		het	lemig zand tot kleiige lagen	zie profiel 3
1.9	1	2	gracht	lineair	dgrbr gevl	bst2, mo1	het	lemig zand	onder 1.8
1.10	1	1	muur	lineair	recente muur, 3 steens breed, rood en paarse bakstenen, cement(mortel), gecementeerde puinfundering				
1.11	1	1	grachtvulling?	lineair	BR, GE gevl	bs2, mo1, hk1, st1, bot1, aw1	het	lemig zand	onder 1.15, 1.12
1.12			gracht	lineair	GR, BR, RO, BG en GE gevl - eerder gelaagd uiterlijk	bs2, mo2, hk1, st1	het	lemig zand	onder 1.13, over 1.14
1.13			ophoging	onregelmatig	GE, roestvlekken	mo2	het	lemig zand	
1.14			natuurlijk	onregelmatig	GEGR				
1.15			ophoging	onregelmatig	GE, GR gevl	bs1	het	lemig zand	over 1.11, onder 1.13
1.16	1	1	muur	lineair	vrij recente muur, OR en RO bst vrij zachte kalkmortel, breedte niet te bepalen, minimum anderhalf, mogelijk tweesteens, dieper een uitkraging	20x9,5x5,5cm	verband niet duidelijk, wildverband		
2.1	2	1	ophoging/laag	nvt	DGR, GRBR gevl	bst2, mo2, hk1, aw1	het	sterk lemig zand	onder 2.2
2.2	2	1	ophoging/laag	nvt	LGE, DGRBR gevl	mo2, bst1, aw1, fe1	het	lemig zand	op 2.1
2.3	2	1	muur	lineair	driesteens, paarse bakstenen, geen verband zichtbaar, funderingsmuur, onderste laag op de kant gezet, deels op doornikse kalksteen gefundeerd, baksteenformaat onbekend, vermoedelijke afmetingen bs 21x10x6cm	harde kalkmortel	wildverband		
2.4	2	1	ophoging/laag	nvt	LBR, beetje GR gevl	bst2, mo2, hk1 nst2	vrij homogeen	lemig zand	op 2.2?
2.5	2	1	muur	L-vormig	recent muurtje/bakje, enkel gefundeerd op los puin, muur 2.6 deels hiervoor uitgebroken, aan de innenzijde met cement bestreken, paarse bakstenen, afmetingen onbekend omwille van cementering	cementmortel	geen verband zchtbaar		

Bijlage 9.1.1. Sporenlijst

Spoor	WP	Vlak	Interpretatie	Vorm	Kleur	Inclusies	Hom/Het	Textuur	Spoorrelaties
2.6	2	1	muur	lineair	brede muur, fundering, verschillende uitkragingen, paarse bakstenen, harde witte kalkmortel, bovenzijde driesteens breed, zit ook zinkputje in verwerkt dat deels uit de lijn van de muur ligt, afmetingen bs 21x10x6cm	harde kalkmortel	min of meer kruisverband		
2.7	2	1	ophoging/laag	nvt	DGR, GRBR gevl	bst3, mo3, nst2	het	kleilig zand	
2.8	2	1	zinkputje	vierkant	vierkant bakje, muren eensteen breed, centraal gecementeerde bodem; diep gefundeerd minimum vier of vijf lagen onder vloer, deels getrapt, cement, rode en paarse bakstenen, geen verband zichtbaar	cementmortel	22x10x5,5cm		
2.9	2	1	muur	lineair	ro en paarse bakstenen, eensteens, van bakje, deels uitgebroken, binnenzijde gecementeerd, vier lagen diep	cementmortel	22x10x5,5cm		
2.10	2	1	muur	lineair	tweeenhalfsteens, rode en paarse bakstenen, vier lagen bewaard, op 2.7 gefundeerd, funderinig	harde kalkmortel	22x10x5 cm		staat tegen 2-9-2015é
2.11	2	1	ophoging/laag	nvt	LGRBR gevl	bst2, mo1, nst2, aw1, met1	het	kleilig zand	onder 2.7
2.12	2	1	muur	lineair	ro en paarse bst, tweesteens breed, minimaal 8 Lagen diep, bovenste twee lagen rode bakstenen, iets zachter, daaronder paarse bakstenen, harder, deze zijn ook in hardere mortel vervat	zachte kalkmortel	ro: 23x12x6cm, Paarse: 20x9x6 cm	bovenste twee lagen herbruikmateriaal?	tegen 2.10 gemetst
2.13	2	1	goot	lineair	recente goot, afgewerkt met cement en tegels, helt af naar oosten, deels in muur 2.10 verwerkt				
2.14	2	1	muur	lineair	recente muur, tweeenhalfsteens, rode bakstenen, witte harde kalkmortel, deels verstoord door recent bakstenen massief	harde kalkmortel	22x10x5,5cm		

Bijlage 9.1.2. Fotolijst

WP1

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel1 1.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel1 2.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel1 3.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel1 4.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel1 5.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel1 6.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel1 7.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel1 8.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel1 9.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel1B 1.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel1B 2.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel1B 3.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel2 1.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel2 2.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel2 3.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 1.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 10.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 11.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 12.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 13.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 14.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 15.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 16.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 17.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 18.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 19.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 2.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 3.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 4.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 5.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 6.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 8.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 9.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 Pollenbak1 1.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Profiel3 Pollenbak1 2.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht1.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht10.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht11.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht12.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht13.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht14.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht15.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht16.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht17.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht18.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht19.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht2.JPG
Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht20.JPG

Bijlage 9.1.2. Fotolijst

WP1

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht21.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht22.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht23.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht24.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht25.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht3.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht4.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht5.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht6.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht7.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht8.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 Overzicht9.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 S.1.4 1.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP1 Vlak1 S.1.4 2.JPG

WP2

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel4A 1.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel4A 2.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel4A 3.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel4A 4.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel4A 5.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel4A 6.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel4B 1.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel4B 2.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel5 1.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel5 2.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel5 3.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel6 1.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel6 2.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel6 3.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel6 4.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel7 1.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel7 2.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel7 3.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel7 4.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel7 5.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Profiel7 6.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 Overzicht 1.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 Overzicht 10.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 Overzicht 11.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 Overzicht 12.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 Overzicht 13.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 Overzicht 2.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 Overzicht 3.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 Overzicht 4.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 Overzicht 5.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 Overzicht 6.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 Overzicht 7.JPG

Bijlage 9.1.2. Fotolijst

WP1

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 Overzicht 8.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 Overzicht 9.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 S.2.10 1.JPG
--

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 S.2.10 2.JPG
--

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 S.2.10 3.JPG
--

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 S.2.10 4.JPG
--

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 S.2.10 5.JPG
--

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 S.2.10 6.JPG
--

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 S.2.10 7.JPG
--

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 S.2.6 1.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 S.2.6 2.JPG

Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 S.2.6 3.JPG

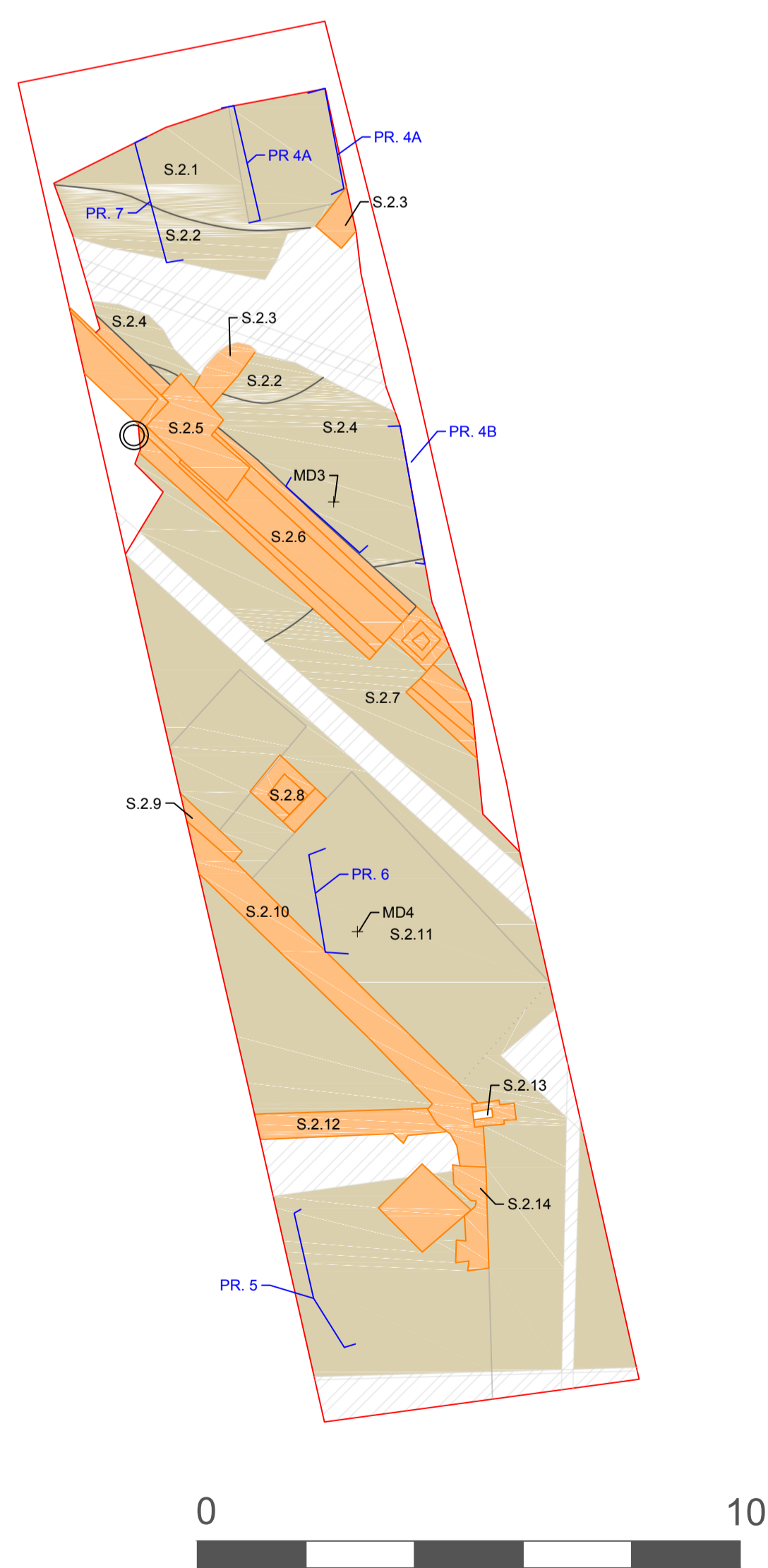
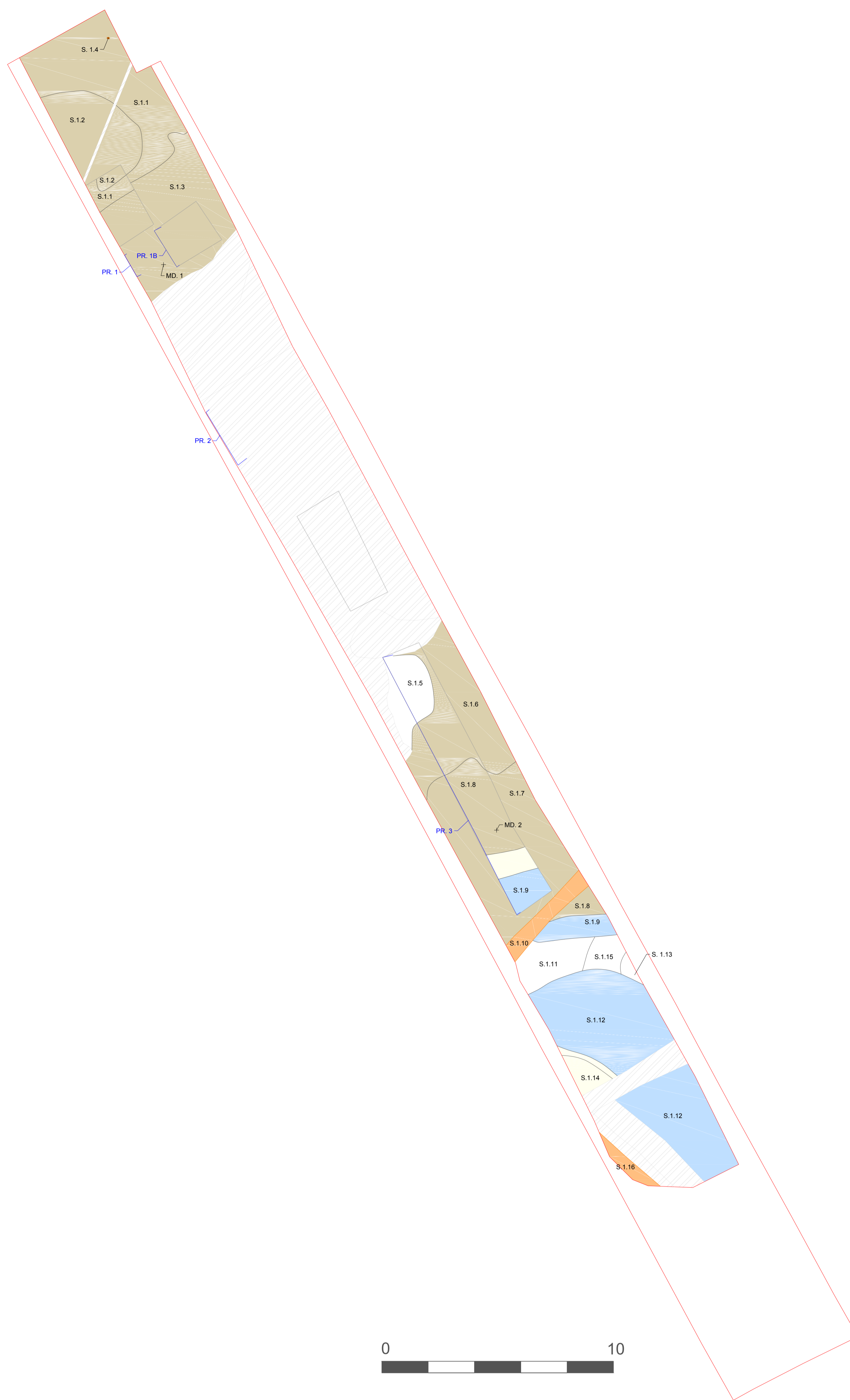
Oudenaarde Tacambaroplein WP2 Vlak1 S.2.6 4.JPG

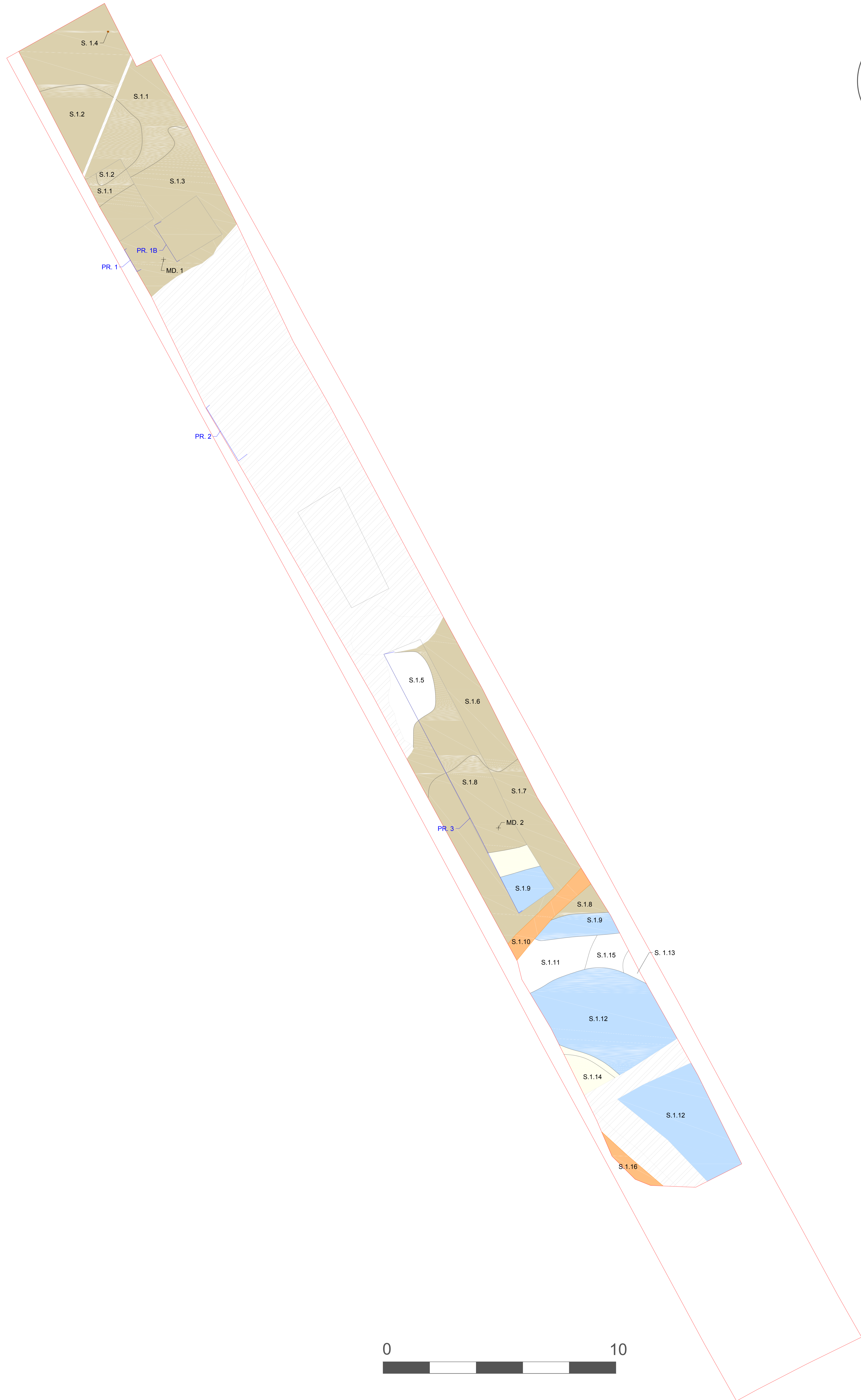
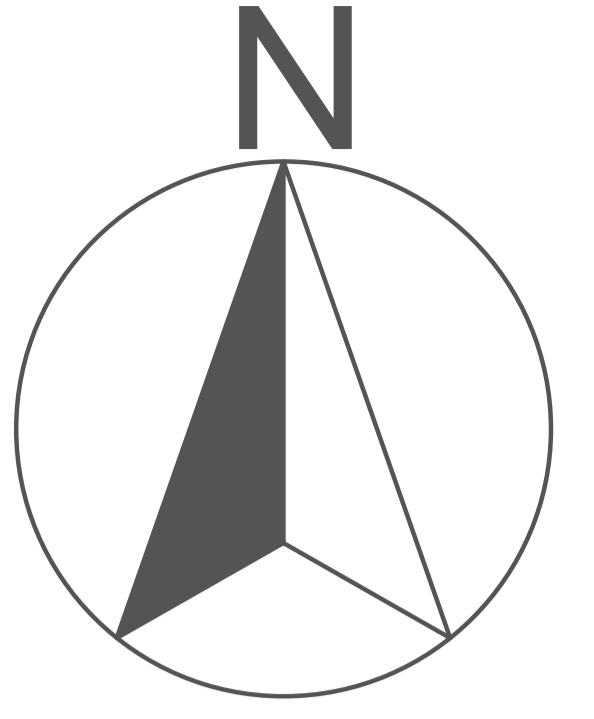
Bijlage 9.1.3. Vondstenlijst

Vondst	WP	Vlak	Spoor	Vulling	Context	Categorie	Aanvullende info	Aantal	Datum
1	1	1	1.7		AAVL	AW		11	26/08/2015
2	1	1	1.7		AAVL	MET	MD2	1	26/08/2015
3	1	1	1.3		AAVL	MET	MD1	1	26/08/2015
4	1	1	1.6		AAVL	AW		1	26/08/2015
5	1	1			AAVL	AW		4	26/08/2015
6	1	1	1.11		AAVL	BOT		1	27/08/2015
7	1	1	1.11		AAVL	AW		6	27/08/2015
8	1	1	1.8		AAVL	AW		1	27/08/2015
9	1	1	1.1		AAVL	AW		2	25/08/2015
10	1	1	1.2		AAVL	AW		1	25/08/2015
11	1	1	1.12		AAVL	BOT			27/08/2015
12	1	1	1.12		AAVL	AW			27/08/2015
13	2	1	2.1		AAVL	AW		3	1/09/2015
14	2	1	2.2		AAVL	AW		1	1/09/2015
15	2	1	2.6		AAVL	AW	Insteek	2	1/09/2015
16	2	1	2.7		AAVL	AW		23	2/09/2015
17	2	1	2.4		AAVL	AW/MET	MD 3	1 2	2/09/2015
18	2	1	2.11		AAVL	MET	MD 4	1	2/09/2015
19	2	1	2.11		AAVL	AW		3	2/09/2015

Bijlage 9.1.4. Lijst monsters

Monster	WP	Vlak	Spoor	Vulling	Categorie	Aantal	Opmerkingen	Datum
1	1	1	1.4		HOUT	1	Paaltje, aangepunt	26/08/2015
2	1	1	Profiel 3	6, 8, 9	POLLENBAK	1		27/08/2015
3	2	1	2.10		BAKSTEEN	1		2/09/2015
4								

Legende

Werkput

Profiel

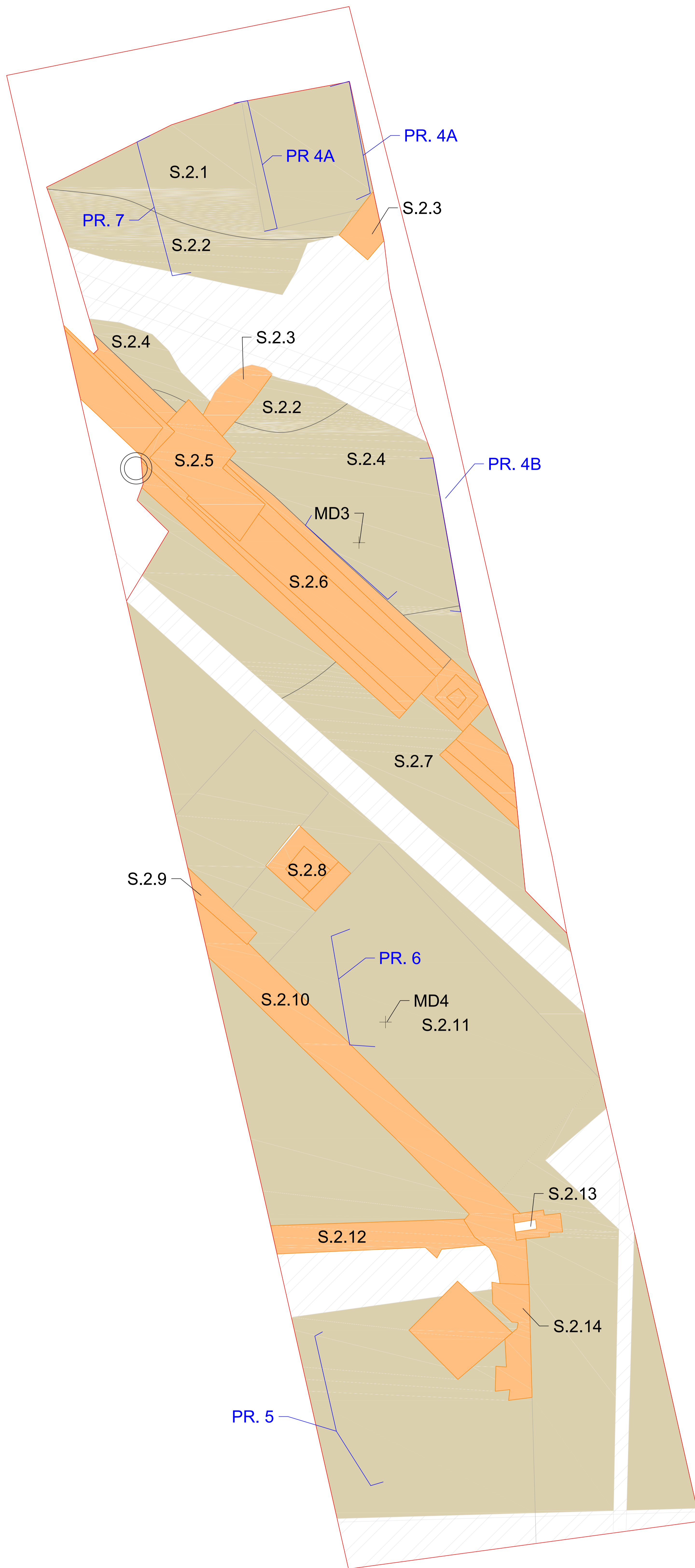
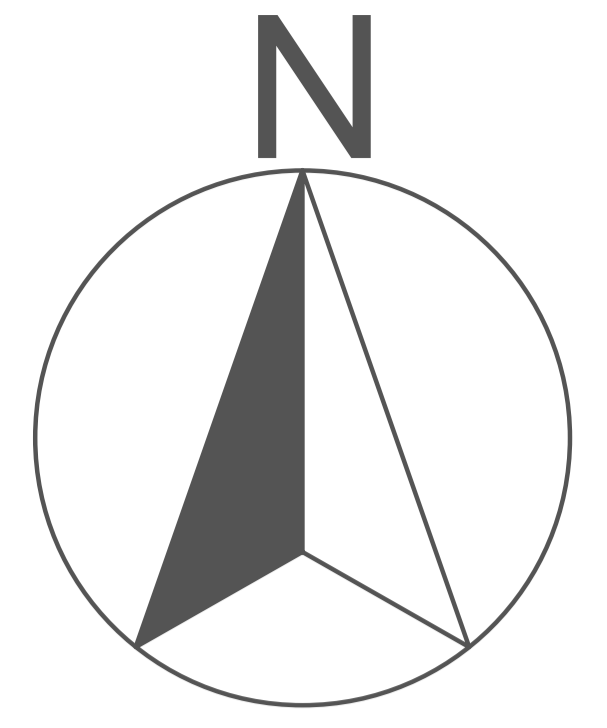
Verstoring

Muurwerk

Gracht (vesting)

Gracht

Moederbodern

0

10

Legende

Werkput	Muurwerk
Profiel	Gracht (vesting)
Verstoring	Gracht
	Moederbodem